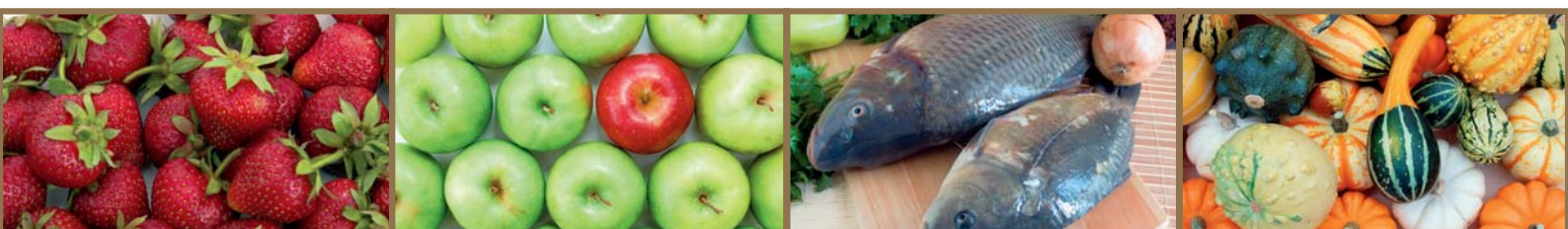

SPRAWOZDANIE ROCZNE

2012

INSPEKCJA JAKOŚCI HANDLOWEJ ARTYKUŁÓW ROLNO-SPOŻYWCZYCH

IJHARS

Ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r.

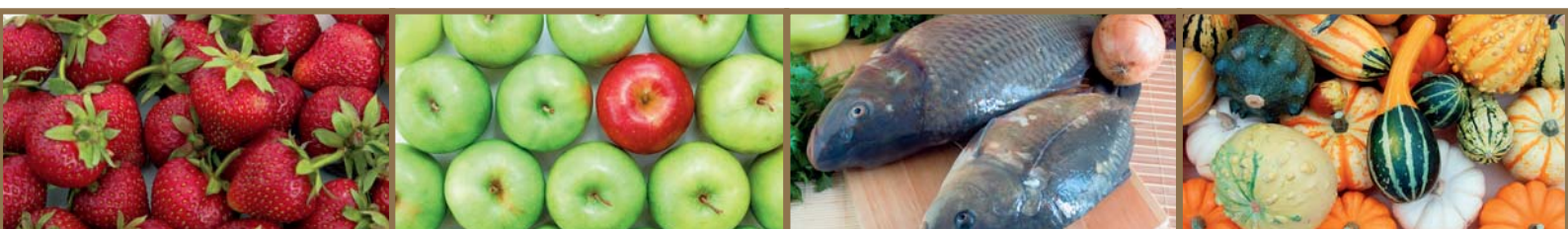
o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych

Jakość handlowa to cechy artykułu rolno-spożywczego dotyczące jego właściwości organoleptycznych, fizykochemicznych i mikrobiologicznych w zakresie technologii produkcji, wielkości lub masy oraz wymagania wynikające ze sposobu produkcji, opakowania, prezentacji i oznakowania.

SPRAWOZDANIE ROCZNE

2012

INSPEKCJA JAKOŚCI HANDLOWEJ ARTYKUŁÓW ROLNO-SPOŻYWCZYCH

© Główny Inspektorat Jakości Handlowej
Artykułów Rolno-Spożywczych

OPRACOWANIE
Biuro Kontroli Wewnętrznej

REDAKCJA
Izabela Zdrojewska

IJHARS

Główny Inspektorat Jakości Handlowej
Artykułów Rolno-Spożywczych
ul. Wspólna 30
00-930 Warszawa
www.ijhars.gov.pl
sekretariat@ijhars.gov.pl

Warszawa 2013

REALIZACJA
Agencja Reklamowo-Wydawnicza A. Grzegorzcyk
www.grzeg.com.pl

Spis treści

WSTĘP

I. DZIAŁALNOŚĆ IJHARS W 2012 r.

1. Najważniejsze informacje o IJHARS	14
2. Zadania IJHARS	15
3. Podstawowe dane liczbowe	19
4. Najważniejsze ustalenia z realizacji zadań	22
4.1. Kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych i środków produkcji	
4.1.1. Urzędowa kontrola na rynku krajowym	
• Zasady i tryb kontroli	
• Wyniki planowych kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych	
• Wyniki doraźnych kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych	
4.1.2. Urzędowa kontrola w obrocie z zagranicą	
• Zasady i tryb kontroli	
• Wyniki kontroli w obrocie z zagranicą	
4.2. Zadania realizowane w ramach Wspólnej Polityki Rolnej	
4.2.1. Kontrola i certyfikacja w rolnictwie ekologicznym	
• System kontroli i certyfikacji w rolnictwie ekologicznym	
• Wyniki audytu przeprowadzonego w jednostkach certyfikujących	
• Wyniki kontroli sprawdzających w gospodarstwach rolnych	
• Wyniki kontroli sprawdzających w przetwórnictwie i u importerów produktów ekologicznych	
• Wyniki kontroli znakowania produktów	
• Udostępnianie informacji o producentach w rolnictwie ekologicznym	
• Upoważnienie importerów do przywozu produktów rolnictwa ekologicznego z państw trzecich	
• Zezwolenia na odstępstwa od zasad produkcji metodami ekologicznymi	
• Organizacja egzaminów na inspektora rolnictwa ekologicznego	
• Audyt Komisji Europejskiej w zakresie rolnictwa ekologicznego	
4.2.2. Kontrola produktów regionalnych i tradycyjnych	
• Zasady kontroli i certyfikacji produktów regionalnych i tradycyjnych	
• Nadzór nad jednostkami certyfikującymi	
• Kontrole zgodności procesu produkcji produktów regionalnych i tradycyjnych ze specyfikacją	
• Kontrole urzędowe produktów regionalnych i tradycyjnych	
4.2.3. Kontrola ex-post	
4.2.4. Zadania delegowane przez Agencję Rynku Rolnego	

- 4.2.5 Potwierdzanie pochodzenia mięsa wołowego z dorosłego bydła płci męskiej
- 4.2.6 Kontrola wprowadzania do obrotu mięsa z bydła w wieku do 12 miesięcy
- 4.2.7 Kontrola raportowania danych rynkowych z rynku wołowiny
- 4.2.8 Wydawanie opinii w zakresie nadania znaku Poznaj Dobrą Żywność (PDŻ)
- 4.3. Zadania w ramach nadzoru sprawowanego przez IJHARS
  - 4.3.1 Nadzór nad rynkiem wina
  - 4.3.2 Nadzór nad rynkiem chmielu
  - 4.3.3 Nadzór nad rynkiem mięsa – klasyfikacja tusz zwierząt rzeźnych w systemie EUROP
    - Klasyfikacja tusz wołowych
    - Klasyfikacja tusz wieprzowych
  - 4.3.4 Nadzór nad rynkiem mięsa drobiowego
  - 4.3.5 Nadzór nad rynkiem nawozów
- 4.4. Zadania kontrolne związane z działalnością gospodarczą przedsiębiorcy
  - 4.4.1 Ocena jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych
  - 4.4.2 Zwalnianie z obowiązku znakowania jaj kierowanych bezpośrednio do zakładów przemysłu spożywczego
  - 4.4.3 Nadawanie uprawnień rzeczoznawcom

5. Współpraca z innymi instytucjami 51

- 5.1. Współpraca z instytucjami międzynarodowymi
  - Współpraca z Komisją Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO
  - Współpraca z Europejską Komisją Gospodarczą ONZ
  - Współpraca z organami Unii Europejskiej
- 5.2. Współpraca z instytucjami krajowymi
  - Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi
  - Ministerstwo Spraw Zagranicznych
  - Ministerstwo Finansów – Departament Kontroli Celno-Akcyzowej i Kontroli Gier
  - Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Inspekcja Handlowa
  - Agencja Rynku Rolnego
  - Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
  - Krajowa Stacja Chemiczno-Rolnicza
  - Instytut Biotechnologii Przemysłu Rolno-Spożywczego
  - Polska Rada Winiarstwa - Krajowa Rada Winiarstwa i Miodosytnictwa
  - Polski Komitet Normalizacyjny
  - Polskie Centrum Akredytacji
  - Polska Organizacja Handlu i Dystrybucji
  - Rada ds. wykorzystania żywności przy Federacji Polskich Banków Żywności
  - Inne instytucje

II. ORGANIZACJA I FUNKCJONOWANIE IJHARS W 2012 r.

1. Organizacja IJHARS 58

- 1.1 Struktura organizacyjna
- 1.2 Baza laboratoryjna

1.3 Kontrola graniczna	
2. Budżet IJHARS	61
3. Pracownicy IJHARS	63
• Zatrudnienie	
• Rozwój zawodowy pracowników	
4. Zarządzanie jakością	65
5. Nadzór Głównego Inspektora JHARS nad realizacją zadań	66
5.1 Rozpatrywanie odwołań od decyzji administracyjnych wydanych przez organ I instancji	
5.2 Rozpatrywanie skarg	
5.3 Kontrola wewnętrzna	
5.4 Audyt wewnętrzny	
6. Działalność informacyjna	70
6.1 Strona internetowa IJHARS	
6.2 Współpraca z mediami	
6.3 Biuletyn Wiedza i Jakość	
7. Pozostała działalność IJHARS	72

III. KIERUNKI DZIAŁANIA IJHARS W 2013 r.

- Realizacja zadań kontrolnych wskazanych w Rocznym ramowym planie kontroli
- Aktualizacja i rozszerzenie zakresu akredytacji w laboratoriach GIJHARS
- Wzmocnienie systemu kontroli jednostek certyfikujących w rolnictwie ekologicznym
- Wdrożenie nowych regulacji unijnych w sprawie systemów jakości żywności
- Terminowe i pełne wykonanie planu kontroli ex-post
- Wzmocnienie aktywności IJHARS na forum międzynarodowym

IV. DANE STATYSTYCZNE O WYNIKACH KONTROLI (Załącznik)

- Kontrole planowe
- Kontrole doraźne zlecone przez Głównego Inspektora JHARS
- Kontrole doraźne zlecone przez wojewódzkiego inspektora JHARS

Szanowni Państwo,

Mam przyjemność przekazać Państwu *Sprawozdanie* z realizacji ustawowych zadań wykonanych przez Inspekcję Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych w 2012 r., jednostki funkcjonującej od 10 lat na rynku kontroli żywności.

Historia IJHARS zaczęła się jednak znacznie wcześniej, tj. w 1952 r., w którym powołano Inspekcję Zbożową. W wyniku łączenia struktur organizacyjnych różnych instytucji kontrolnych (Inspekcja Mięsna, Państwowa Inspekcja Skupu i Przetwórstwa Artykułów Rolno-Spożywczych, Państwowa Inspekcja Techniczna Rolnictwa, Centralny Inspektorat Standaryzacji) zakres zadań ustawowych inspekcji w kolejnych latach stale się rozszerzał. Zmieniały się przepisy, zasady kontroli, możliwości techniczne badań laboratoryjnych, pracownicy, ale działalność tej instytucji wiązała się zawsze z kontrolą artykułów rolno-spożywczych i środków produkcji rolnej.

Celem prowadzonych kontroli było i jest zapobieganie wprowadzaniu do obrotu produktów niespełniających wymagań, przeciwdziałanie nieuczciwej konkurencji oraz umożliwianie konsumentom dokonywania wyboru dobrego jakościowo i prawidłowo oznakowanego produktu. Urzędowe kontrole żywności wpływały również na pozytywne stymulowanie procesów rozwoju przetwórstwa, dystrybucji i eksportu oraz promowanie żywności wysokiej jakości.

Rok 2012 charakteryzował się pełnym wykonaniem planu urzędowych kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych na rynku krajowym, przy równoczesnym zachowaniu elastyczności działania, pozwalającego na szybkie reagowanie w sytuacjach wymagających przeprowadzenia pozaplanowych kontroli. Przykładem działań doraźnych w 2012 r. były między innymi kontrole sprawdzające pochodzenie soli używanej do produkcji żywności, jakość handlową artykułów rolno-spożywczych z tzw. listy czeskiej, czy też kontrole realizowane w ramach systemu RASFF, którymi objęto prawidłowość znakowania przetworów z mięsa czerwonego oraz jaj.

Kontrole planowe ukierunkowane były na podstawowe artykuły rolno-spożywcze, z uwzględnieniem produktów przeznaczonych dla dzieci oraz tzw. żywności „light”, wprowadzanej do obrotu jako niskotłuszczowe lub niskosłodzone. Kontrole wyrobów z mięsa czerwonego i przetworów drobiowych uzupełniono o ocenę zasadności technologicznego stosowania dozwolonych substancji dodatkowych, w tym karagenów jako substancji zagęszczających. Ważnym aspektem wszystkich kontroli, tak ze względu na utrzymujący się dość wysoki wskaźnik nieprawidłowości

w tym zakresie, jak i znaczenie dla konsumenta informacji zamieszczanych na opakowaniach, było sprawdzenie oznakowania produktów, w tym również w zakresie bezprawnego stosowania odniesień do rolnictwa ekologicznego w przypadku żywności konwencjonalnej.

Podsumowując działalność IJHARS w 2012 r. nie można pominąć kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą, których liczba w porównaniu do roku poprzedniego zwiększyła się o ponad 21 tysięcy, tj. o blisko 32%. Przemieszczanie coraz większej masy żywności pomiędzy kontynentami, krajami czy regionami, jak i stale rosnące ryzyko pojawienia się artykułów rolno-spożywczych niespełniających wymagań jakości handlowej wymusza na IJHARS ciągły rozwój i doskonalenie systemu kontroli, metod badań oraz kadry inspektorskiej i laboratoryjnej. Dzięki stałemu wzmacnianiu potencjału analitycznego laboratorium GIJHARS wdrożyły łącznie 811 metodyk akredytowanych (w tym niektóre, jako jedyne w Polsce), przy czym w 2012 r. zakres akredytacji rozszerzono o 117 metodyk. Wdrożone metodyki umożliwiają ocenę parametrów jakościowych wszystkich artykułów rolno-spożywczych i wykrywanie najbardziej różnorodnych zafałszowań. Wysoki poziom kompetencji laboratoriów GIJHARS potwierdza akredytacja, a precyzja, dokładność i biegłość analityczna oznaczeń, weryfikowana jest badaniami międzylaboratoryjnymi.

Analizując wydarzenia minionego roku nie można pominąć zaangażowania GIJHARS w realizację prac związanych z normalizacją i jakością żywności na forum międzynarodowym. Wymienić tu należy uczestnictwo przedstawicieli Polski w 35. Sesji Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO, na której przyjęto 27 norm i innych dokumentów kodeksowych związanych z bezpieczeństwem żywności. Ważnym wydarzeniem była również organizacja we współpracy z Gruzją 28. Sesji Komitetu Koordynacyjnego FAO/WHO dla Europy (CCEURO). Sesja, która odbyła się w Batumi, była ostatnim posiedzeniem komitetu pod polskim przewodnictwem pełnionym w okresie 4-letniej kadencji, tj. od lipca 2009 r. do lipca 2013 r. Przygotowaniem do 28. Sesji CCEURO były warsztaty skierowane do wszystkich państw regionu szeroko rozumianej Europy należących do KKŻ FAO/WHO. Celem warsztatów było zwiększenie uczestnictwa krajów regionu w działaniach kodeksowych poprzez wzmocnienie współpracy pomiędzy punktami kontaktowymi, rozwój koordynacji międzysektorowej na poziomie krajowym oraz wzrost uczestnictwa krajów rozwijających się w pracach na forum Komisji.

Działalność IJHARS to nie tylko realizacja zadań związanych z urzędową kontrolą ale również prowadzenie rzetelnej polityki informacyjnej, kierowanej zarówno do producentów i przedsiębiorców sektora rolno-spożywczego jak i konsumentów. Objęcie patronatem szeregu konferencji i warsztatów szkoleniowych, pozwoliło na propagowanie wiedzy między innymi z zakresu jakości i bezpieczeństwa żywności, znakowania wyrobów, prawodawstwa Unii Europejskiej i Polski oraz przyszłości Wspólnej Polityki Rolnej. Ważnymi zagadnieniami poruszonymi na tych spotkaniach były między innymi perspektywy rozwoju i przyszłość branży mięsnej, standardy higieny i bezpieczeństwa żywności w UE, jakość i technologia produkcji przetworów mlecznych, wprowadzanie do obrotu produktów regionalnych i tradycyjnych, znakowanie żywności i inne. Na uwagę zasługuje kontynuacja spotkań z przedstawicielami mediów (organizowana w formie warsztatów od 2009 r.), zapewniających bezpośredni dostęp do najbardziej aktualnych, obiektywnych i wiarygodnych informacji na temat żywności. Podkreślić należy także aktywne uczestnictwo wojewódzkich inspektorów JHARS w organizacji szkoleń, targów i konferencji na

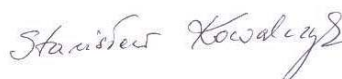
terenie działania WIJHARS. Przedmiotem propagowanej wiedzy były zagadnienia związane z jakością handlową artykułów rolno-spożywczych, w tym produktów regionalnych, tradycyjnych oraz żywności ekologicznej.

Wysoka jakość i skuteczność kontroli IJHARS to również wynik współpracy z krajowymi i zagranicznymi instytucjami działającymi w obszarze urzędowej kontroli. Współpraca z krajowymi jednostkami administracji publicznej, instytucjami naukowymi i organami kontroli żywności umożliwia wymianę doświadczeń i bieżących informacji, co pozwala elastycznie i szybko reagować u źródeł powstania problemu oraz skuteczniej eliminować z obrotu artykuły o niewłaściwej jakości.

Oceniając działalność IJHARS na przestrzeni 10 lat, w tym realizację zadań w 2012 r., z satysfakcją mogę stwierdzić, że osiągnięte wyniki świadczą o wyborze właściwego kierunku rozwoju Inspekcji, w oparciu o standardy kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, racjonalizację działania, modernizację laboratoriów oraz funkcjonowanie systemu zarządzania jakością. Dotychczasowym wynikiom towarzyszy świadomość dalszej, wyężonej pracy, mającej na celu utrzymanie osiągniętej pozycji i roli IJHARS, jako urzędu administracji publicznej. Zaznaczyć należy, że mimo utrzymanego poziomu zatrudnienia oraz zmniejszenia środków budżetowych, zadania nałożone na IJHARS w 2012 r. zostały w pełni zrealizowane.

Przekazując *Sprawozdanie*, dziękuję wszystkim, którzy przyczyniają się do rozwoju i umacniania naszej Instytucji – Pracownikom, Współpracownikom oraz Przyjaciołom Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.

Stanisław Kowalczyk

Główny Inspektor Jakości Handlowej
Artykułów Rolno-Spożywczych

I. DZIAŁALNOŚĆ IJHARS W 2012 ROKU

1. Najważniejsze informacje o IJHARS

Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych (IJHARS) realizuje zadania określone w ustawie o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz w innych ustawach i rozporządzeniach, zarówno krajowych jak i unijnych.

Celem działania IJHARS jest:

- ▶ ochrona konsumentów i producentów, poprzez zapewnienie dostępu do rzetelnych informacji na temat artykułów rolno-spożywczych,
- ▶ zapobieganie nieuczciwym praktykom rynkowym,
- ▶ ułatwienie wymiany handlowej – zarówno z państwami trzecimi jak i na obszarze jednolitego rynku wewnętrznego UE,
- ▶ gwarantowanie rzetelności transakcji handlowych,
- ▶ promowanie dobrej praktyki produkcyjnej.

Zakres działania IJHARS obejmuje:

- ▶ nadzór nad jakością handlową artykułów rolno-spożywczych i środków produkcji na rynku krajowym,
- ▶ kontrolę jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą,
- ▶ współudział w realizacji zadań wynikających ze Wspólnej Polityki Rolnej,
- ▶ działania kontrolne związane z działalnością gospodarczą prowadzoną przez przedsiębiorcę,
- ▶ koordynację współpracy Polski z organizacjami międzynarodowymi zajmującymi się żywnością i jej obrotem.

Organami IJHARS są:

- ▶ Główny Inspektor Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, który kieruje działalnością IJHARS przy pomocy Głównego Inspektoratu JHARS,
- ▶ Wojewoda wykonujący zadania przy pomocy wojewódzkiego inspektora jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych jako kierownika wojewódzkiego inspektoratu JHARS.

W strukturze IJHARS funkcjonuje Główny Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, 16 woje-

wódzkich inspektoratów jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz 6 nowoczesnie wyposażonych laboratoriów GIJHARS (do 31 października 2012 r. funkcjonowało również Laboratorium Specjalistyczne w Rzeszowie).

Zatrudnienie w IJHARS – według stanu na 31 grudnia 2012 r. – wyniosło 662 osoby, w tym: 489 pracowników uczestniczących bezpośrednio w realizacji czynności kontrolnych (tj. 73,9%).

Budżet IJHARS w 2012 r. wyniósł ogółem 45 687,4 tys. zł.

Gwarancją wiarygodności, bezstronności i rzetelności IJHARS jest działanie w oparciu o:

- ▶ rozporządzenie (WE) nr 882/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie kontroli urzędowych przeprowadzonych w celu sprawdzenia zgodności z prawem paszowym i żywnościowym oraz regulami dotyczącymi zdrowia zwierząt i dobrostanu zwierząt,
- ▶ rozporządzenie (WE) 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2002 r. ustanawiające ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołujące Europejski Urząd ds. bezpieczeństwa żywności oraz ustanawiające procedury w zakresie bezpieczeństwa żywności,
- ▶ normę PN EN ISO 9001:2009 *Systemy zarządzania jakością. Wymagania*, której wdrożenie pozwala na utrzymanie wysokiego poziomu jakości pracy na wszystkich etapach realizowanych zadań przez IJHARS.

2. Zadania IJHARS

1) Zadania w ramach nadzoru nad jakością handlową artykułów rolno-spożywczych oraz środkami produkcji na rynku krajowym:

- ▶ **kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz warunków składowania i transportu**¹ polega na sprawdzeniu czy artykuły rolno-spożywcze spełniają wymagania jakości handlowej określone w przepisach oraz dodatkowe wymagania, jeżeli ich spełnienie zostało zadeklarowane przez producenta, a także czy ich składowanie lub transport zapewnia zachowanie właściwej jakości handlowej,
- ▶ **nadzór nad rynkiem owoców i warzyw**² obejmuje kontrolę jakości handlowej świeżych owoców i warzyw na rynku wewnętrznym jak i importowanych lub eksportowanych do państw trzecich, na wszystkich etapach wprowadzania do obrotu, w zakresie ich zgodności z wymaganiami jakościowymi określonymi w przepisach Unii Europejskiej; IJHARS zobowiązana jest także do przekazywania Komisji Europejskiej informacji o wynikach kontroli w zakresie świeżych owoców i warzyw na wszystkich etapach obrotu,
- ▶ **nadzór nad rynkiem wina**³ obejmuje kontrolę jakości handlowej wyrobów winiarskich w obrocie międzynarodowym oraz nadzór nad produkcją i jakością handlową tych wyrobów na rynku krajowym, w tym: wydawanie opinii techniczno-technologicznych w zakresie wyrobu lub rozlewu wyrobów winiarskich niezbędnych do uzyskania przez przedsiębiorcę wpisu do rejestru MRiRW, sprawowanie nadzoru nad procesami enologicznymi (tj.: wzbogacaniem, odkwaszaniem i słodzeniem wina), przeprowadzanie kontroli

wycofywania produktów ubocznych powstałych przy wyrobie wina uzyskanego z winogron pochodzących z upraw krajowych oraz certyfikację wina z określonego rocznika lub wina z określonej odmiany winorośli,

- ▶ **kontrola jakości oliwy z oliwek**⁴ obejmuje kontrolę jakości handlowej oliwy oraz przekazywanie Komisji Europejskiej, za pośrednictwem MRiRW, danych analitycznych dotyczących badań jakości handlowej oliwy z oliwek i informacji o liczbie i rodzaju stwierdzonych nieprawidłowości i zastosowanych sankcjach,
- ▶ **nadzór nad jakością mięsa drobiowego**⁵ obejmuje kontrolę jakości handlowej, w tym etykietowania mięsa drobiowego pod kątem stosowania środków zatrzymujących wodę oraz przekazywanie Komisji Europejskiej informacji o wynikach kontroli,
- ▶ **certyfikacja chmielu i produktów chmielowych**⁶ obejmuje kontrolę jednolitości odmianowej plantacji chmielu, znakowanie opakowań chmielu i produktów chmielowych, wydanie certyfikatu na chmiel lub produkt chmielowy, prowadzenie ewidencji umów kontraktacji, dostawy i sprzedaży chmielu oraz ilości wydanego chmielu; realizacja tego zadania zobowiązuje IJHARS do przekazywania Komisji Europejskiej okresowych informacji przede wszystkim w zakresie: ośrodków certyfikacji chmielu, powierzchni upraw chmielu, liczby plantatorów chmielu, ilości chmielu objętego umowami i dostarczonego, średnich cen chmielu i średnich kosztów przy-

1 ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych (Dz. U. z 2005 r., Nr 187, poz. 1577 z późn. zm.),

2 ustawa z dnia 19 grudnia 2003 r. o organizacji rynków owoców i warzyw, rynku chmielu, rynku suszu paszowego oraz rynków lnu i konopi uprawianych na włókno (Dz. U. z 2011 r., Nr 145, poz. 868 z późn. zm.),

3 ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o wyrobie i rozlewie wyrobów winiarskich, obrocie tymi wyrobami i organizacji rynku wina (Dz. U. nr 120 poz. 690), oraz przepisy UE,

4 rozporządzenie Komisji nr 2568/91 z dnia 11 lipca 1991 r. w sprawie właściwości oliwy z oliwek i oliwy z wyciśniętych oliwek oraz w sprawie odpowiednich metod analiz (Dz. U. L 248 z 5.9.1991 z późn. zm.) oraz rozporządzenie Rady (WE) nr 1234/2007 z dnia 22 października 2007 r. ustanawiające wspólną organizację rynków rolnych oraz przepisy dotyczące niektórych produktów rolnych (Dz. Urz. UE L 299 z 16.11.2007, str.1 z późn. zm.),

5 ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów... oraz rozporządzenie Komisji nr 543/2008 z dnia 16 czerwca 2008 r. w sprawie niektórych norm handlowych w odniesieniu do mięsa drobiowego (Dz. Urz. WE L 157, z 17.06.2008 r. str. 46 z późn. zm.), wprowadzające szczegółowe przepisy wykonawcze do rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 z dnia 22 października 2007 r. ustanawiające wspólną organizację rynków rolnych...

6 ustawa z dnia 19 grudnia 2003 r. o organizacji rynków owoców i warzyw, rynku chmielu..., w powiązaniu z przepisami UE, tj. rozporządzeniem Rady (EWG) Nr 1234/07 z dnia 22 października 2007 r. ustanawiającym wspólną organizację rynków rolnych... oraz rozporządzeniem Komisji (WE) Nr 1850/2006 r. z dnia 14 grudnia 2006 r. ustanawiającym szczegółowe zasady certyfikacji chmielu i produktów chmielowych (Dz. Urz. L 355 z 15.12.2006 r. późn. zm.),

gotowania, składowania i sprzedaży, a także zawartości alfa-kwasów i stosowanej metody kontroli wilgotności względnej chmielu,

- ▶ **nadzór nad krajowym systemem klasyfikacji tusz wołowych i wieprzowych w systemie EUROP⁷** obejmuje kontrolę prawidłowości klasyfikacji zwierząt rzeźnych przez rzeczoznawców, a także przekazywanie raportów do Komisji Europejskiej w zakresie liczby tusz uzyskanych z uboju bydła w poszczególnych klasach uformowania i otłuszczenia oraz kontroli klasyfikacji tusz wołowych,
- ▶ **nadzór nad rynkiem nawozów⁸** obejmuje obrót nawozami, nawozami oznaczonymi znakiem NAWÓZ WE i środkami wspomagającymi uprawę roślin oraz kontrolę spełnienia przez te produkty wymagań jakościowych określonych w przepisach krajowych i UE.

2) Zadania w ramach kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą

- ▶ **kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych przywożonych z zagranicy⁹** polega na: sprawdzeniu dokumentów umożliwiających identyfikację artykułu oraz świadczących o jego jakości handlowej, sprawdzeniu opakowania, oznakowania, prezentacji, warunków przechowywania towaru i jego transportu, dokonaniu oględzin, pobraniu próbek oraz ich ocenie i badaniach laboratoryjnych, ustaleniu klasy jakości handlowej, a także sprawdzeniu sposobu produkcji lub przebiegu procesu technologicznego, o ile wynika to z odrębnych przepisów,
- ▶ **kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych wywożonych za granicę¹⁰** dotyczy świeżych owoców i warzyw objętych standardami UE; jakość handlowa pozostałych artykułów rolno-spożywczych przeznaczonych na eksport sprawdzana jest na wniosek przedsiębiorcy w ramach oceny jakości handlowej.

7 ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów... oraz przepisy wykonawcze do tej ustawy, w powiązaniu z przepisami UE, tj. rozporządzeniem Rady (EWG) Nr 1234/07 z dnia 22 października 2007 r. ustanawiającym wspólną organizację rynków rolnych... oraz rozporządzeniem Komisji (WE) nr 1249/2008 z dnia 10 grudnia 2008 r. ustanawiającym szczegółowe zasady wdrożenia wspólnotowych skal klasyfikacji tusz wołowych, wieprzowych i baranich oraz raportowania ich cen (Dz. Urz. WE L 337 z 16.12.2008 r.),

8 ustawa z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu (Dz. U. 2007 Nr 147 poz. 1033 z późn. zm.),

9 ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów... ,

10 ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów... ,

3) Zadania realizowane w ramach Wspólnej Polityki Rolnej

- ▶ **nadzór nad jednostkami certyfikującymi w rolnictwie ekologicznym oraz nadzór nad produkcją ekologiczną¹¹** obejmuje przeprowadzanie audytów w siedzibach upoważnionych przez MRIRW jednostek certyfikujących, sprawdzanie prawidłowości kontroli przeprowadzanych przez inspektorów jednostek certyfikujących u producentów ekologicznych, pobieranie próbek z surowców oraz z produktów ekologicznych w ramach kontroli sprawdzających; ponadto IJHARS:
  - upoważnia producentów do przywozu produktów rolnictwa ekologicznego z państw trzecich nie wymienionych na liście Komisji Europejskiej,
  - dopuszcza do swobodnego obrotu we Wspólnocie produktów rolnictwa ekologicznego z krajów trzecich, przez sprawdzenie przesyłki i potwierdzenie świadectwa kontroli,
  - gromadzi, przechowuje i przetwarza informacje o producentach w rolnictwie ekologicznym,
  - rozpatruje wnioski o pozwoleń na zastosowanie przewidzianych prawem odstępstw od zasad produkcji ekologicznej,
  - przejmuje uprawnienia jednostki certyfikującej, której zostało cofnięte upoważnienie (na okres nie dłuższy niż 60 dni),
  - informuje producentów żywności ekologicznej, objętych kontrolą przez daną jednostkę certyfikującą, o cofnięciu upoważnienia tej jednostce,
  - przeprowadza egzaminy na inspektorów rolnictwa ekologicznego oraz prowadzi rejestr tych inspektorów,
- ▶ **nadzór nad systemem ochrony produktów regionalnych i tradycyjnych¹²** polega na sprawowaniu nadzoru nad prywatnymi jednostkami certyfikującymi oraz przeprowadzaniu kontroli zgodności procesu produkcji produktów rolnych i środków spożywczych posiadających chronioną nazwę pochodzenia, chronione oznaczenie geograficzne lub będących gwarantowanymi

11 ustawa z dnia 25 czerwca 2009 r. o rolnictwie ekologicznym (Dz. U. Nr 116, poz. 975) oraz inne przepisy wydane w trybie przepisów tej ustawy i rozporządzenie Rady (WE) Nr 834/2007 z dnia 28 czerwca 2007 r. w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych (Dz. Urz. UE L 189 z 20.07.2007 r. z późn. zm.) oraz inne przepisy Unii Europejskiej wydane w trybie przepisów tego rozporządzenia,

12 ustawa z dnia 17 grudnia 2004 r. o rejestracji i ochronie nazw i oznaczeń produktów rolnych i środków spożywczych oraz o produktach tradycyjnych (Dz. U. z 2005 r. Nr 10 poz. 68 z późn. zm.),

tradycyjnymi specjalnościami ze specyfikacją, jak również dokonywaniu urzędowej kontroli tych produktów; organem właściwym do przeprowadzania kontroli zgodności procesu produkcji produktów rolnych i środków spożywczych ze specyfikacją jest wojewódzki inspektor JHARS,

- ▶ **kontrola ex-post**¹³ obejmuje beneficjentów otrzymujących płatności z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) na rynku krajowym w obszarze mechanizmów WPR administrowanych przez agencje płatnicze,
- ▶ **zadania delegowane przez Agencję Rynku Rolnego**¹⁴ obejmują przeprowadzanie badań laboratoryjnych próbek dostarczonych przez ARR w laboratoriach Głównego Inspektoratu,
- ▶ **kontrola mięsa wołowego pochodzącego z dorosłego bydła płci męskiej**¹⁵, w wyniku której wydawane jest świadectwo, będące dokumentem uprawniającym do otrzymania refundacji wywozowych, zgodnie z przepisami UE,
- ▶ **kontrola wprowadzania do obrotu mięsa pochodzącego z bydła w wieku do 12 miesięcy**¹⁶ polega na sprawdzaniu w zakładach ubojowych prawidłowości oznakowania tusz wołowych kategoriami wiekowymi, a w zakładach przetwórczych – sprawdzeniu prawidłowości oznaczenia mięsa wołowego informacją o wieku zwierzęcia w chwili uboju, posługiwania się właściwym opisem handlowym, pod którym mięso jest sprzedawane oraz prowadzenia przez te zakłady rejestrów bydła, zgodnie z wymaganym zakresem informacji,
- ▶ **kontrola raportowania danych rynkowych**¹⁷ polega na sprawdzeniu rzetelności informacji przekazywanych Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi przez zakłady przetwórstwa mięsnego w zakresie poziomu cen oraz wielkości obrotów na rynku wołowiny i cielęciny.

13 ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów... oraz rozporządzenie Rady (EWG) Nr 485/2008 z dnia 26 maja 2008 r. w sprawie kontroli przez Państwa Członkowskie transakcji stanowiących część systemu finansowania przez Europejski Fundusz Rolniczy Gwarancji (Dz. Urz. UE L 143 z 03.06.2008 r.)

14 ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów...

15 ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów... oraz rozporządzenie Komisji (WE) Nr 433/2007 z dnia 20 kwietnia 2007 r. ustanawiające warunki przyznawania specjalnych refundacji eksportowych w sektorze wołowiny i cielęciny (Dz. Urz. WE L 104 z 21.04.2007 r.) i rozporządzenie Komisji (EWG) Nr 1259/2007 z 21 listopada 2007 r. ustanawiające warunki udzielania specjalnych refundacji wywozowych do niektórych elementów odeskionego mięsa wołowego (Dz. Urz. WE L 282 z 26.10.2007 r.),

16 ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów... oraz rozporządzenie Rady Nr 1234/2007 z dnia 22 października 2007 r. w sprawie wspólnej organizacji rynków rolnych...

17 ustawa z dnia 30 marca 2001 r. o rolniczych badaniach rynkowych (Dz. U. z 2001 r., Nr 42, poz. 471),

4) Zadania związane z działalnością gospodarczą przedsiębiorcy

- ▶ **ocena jakości handlowej**¹⁸ artykułów rolno-spożywczych w obrocie krajowym wykonywana jest na wniosek przedsiębiorcy; pozytywny wynik kontroli jest podstawą wydania przez IJHARS *Świadectwa jakości handlowej*, potwierdzającego jakość ocenianego artykułu rolno-spożywczego; *Świadectwo jakości handlowej* wymagane jest również w przypadku korzystania z kredytu NT, udzielonego przez ARiMR; IJHARS przeprowadza także ocenę jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych dostarczanych dla wojska,
- ▶ **uczestnictwo w Programie „Poznaj Dobrą Żywność”**¹⁹, którego celem jest promocja produktów spełniających wymagania jakości handlowej oraz zwiększenie różnorodności żywności na rynku wewnętrznym; opinia Głównego Inspektora JHARS, odnosząca się do specyficznych cech lub wymagań jakościowych artykułu rolno-spożywczego zgłoszonego do programu, jest jednym z elementów niezbędnych do przyznania znaku PDŻ przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi,
- ▶ **zwalnianie podmiotów z obowiązku znakowania jaj w przypadku ich kierowania do przemysłu spożywczego bezpośrednio z miejsca produkcji**²⁰ dokonywane jest w drodze decyzji administracyjnej na wniosek przedsiębiorcy; informacje o planowanych wysyłkach jaj zwolnionych ze znakowania przekazywane są przez Głównego Inspektora JHARS właściwym organom państw członkowskich UE,
- ▶ **nadawanie uprawnień rzeczoznawcom**²¹ polega na potwierdzeniu wiedzy praktycznej i teoretycznej w zakresie pobierania próbek, ustalania klas jakości oraz sposobu produkcji określonych artykułów rolno-spożywczych osób starających się o uzyskanie uprawnień lub potwierdzających okresowo (co 3 lata) nabyte uprawnienia.

18 ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów...

19 ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów...

20 ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów...

21 ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów... oraz rozporządzenie Komisji (WE) nr 589/2008 w sprawie norm handlowych w odniesieniu do jaj (Dz. Urz. WE L 163 z 24.06.2008), ustanawiające szczegółowe zasady wykonawcze do rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w sprawie wspólnej organizacji rynków rolnych...

5) Współpraca z instytucjami

▶ **międzynarodowymi:**

- Komisją Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO,
- Europejską Komisją Gospodarczą ONZ,

▶ **organami Unii Europejskiej,**

▶ **krajowymi:**

- wojewódzkimi organami administracji rządowej,

- organami innych inspekcji,
- urzędami celnymi,
- Policją,
- jednostkami samorządu terytorialnego,
- państwowymi jednostkami organizacyjnymi realizującymi politykę rolną państwa.

3. PODSTAWOWE DANE LICZBOWE

Realizując zadania ustawowe IJHARS w 2012 r. przeprowadziła ogółem 104.466 czynności kontrolnych, w tym:

- ▶ 7519 planowych i doraźnych kontroli urzędowych w zakresie jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych i środków produkcji rolnej na rynku krajowym, co stanowiło 7,1% ogółu czynności kontrolnych wykonanych w 2012 r.,
- ▶ 6185 czynności kontrolnych wykonanych na wniosek przedsiębiorcy (tj. 6,0%),
- ▶ 90762 kontrole urzędowe jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą (tj. 86,9%).

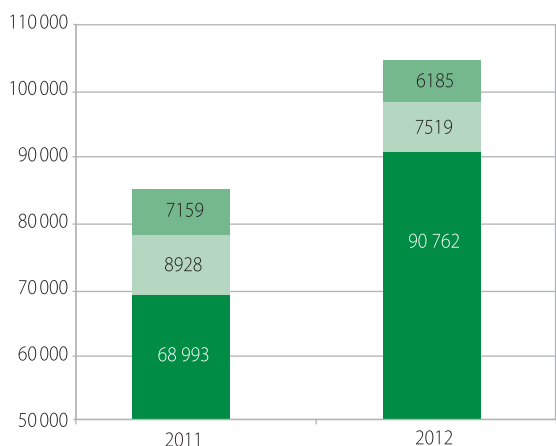
W porównaniu do 2011 r. (rysunek 1) liczba przeprowadzonych czynności kontrolnych ogółem zwiększyła się o 19386 (tj. o 22,8%), w tym w obrocie z zagranicą o 2769 kontroli (tj. o 31,5%). Zmniejszyła się natomiast o 1409 (tj. o 15,8%) liczba kontroli urzędowych na rynku krajowym oraz o 974 (tj. o 13,6%) liczba czynności kontrolnych wykonanych na wniosek przedsiębiorcy.

W ramach kontroli przeprowadzonych ogółem w 2012 r. na rynku krajowym oraz w obrocie z zagranicą, inspektorzy IJHARS ocenili prawidłowość oznakowania 106949 partii artykułów rolno-spożywczych. Wstępną oceną organoleptyczną objęto 23174 opakowań jednostkowych kontrolowanych wyrobów.

W 2012 r. laboratoria Głównego Inspektoratu zbadały ogółem 5397 próbek artykułów rolno-spożywczych, wykonując 40435 oznaczeń parametrów jakościowych, w tym 4426 próbek pobranych w trakcie urzędowych (planowych i doraźnych) kontroli jakości handlowej (36810 oznaczeń), 507 próbek w ramach oceny jakości handlowej (1920 oznaczeń) oraz 464 próbki (1705 oznaczeń) na zlecenie Agencji Rynku Rolnego (zadania delegowane).

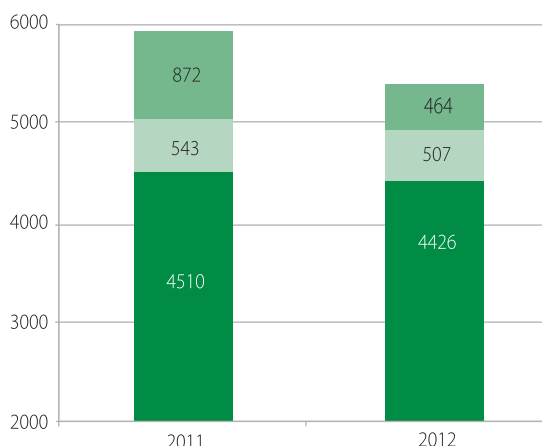
W porównaniu do 2011 r. (rysunek 2) liczba próbek artykułów rolno-spożywczych zbadanych ogółem zmniejszyła się o 528 (tj. o 8,9%), w tym o 84 próbki (tj. o 1,9%)

RYSUNEK 1.
Liczba kontroli przeprowadzonych przez IJHARS w latach 2011–2012

- Kontrole w obrocie z zagranicą
- Kontrole na rynku krajowym
- Czynności kontrolne przeprowadzone na wniosek przedsiębiorcy

RYSUNEK 2.
Liczba próbek artykułów rolno-spożywczych zbadanych w laboratoriach GIJHARS w latach 2011–2012

- Próbki zbadane w ramach kontroli urzędowej
- Próbki zbadane w ramach oceny jakości handlowej
- Próbki zbadane w ramach zadań delegowanych

w odniesieniu do kontroli urzędowych, o 36 próbek (tj. o 6,6%) w przypadku oceny jakości handlowej oraz o 408 próbek (tj. o 46,8%) w ramach zadań delegowanych przez agencję płatniczą.

Badania laboratoryjne wykazały jakość handlową niezgodną z wymaganiami określonymi w przepisach lub z deklaracją producenta w przypadku 598 próbek artykułów rolno-spożywczych (tj. 17,2% ogółu zbadanych w ramach urzędowych kontroli przeprowadzonych w trybie planowym i doraźnym) oraz 10 próbek chmielu (tj. 1,1%).

W 2012 r. udział próbek artykułów rolno-spożywczych o niewłaściwej jakości handlowej, zbadanych w ramach urzędowych kontroli przeprowadzonych w trybie planowym i doraźnym, zwiększył się w porównaniu do 2011 r. o 1,5 punktu procentowego (tj. z 15,7% do 17,2%). W ramach poszczególnych grup towarowych skontrolowanych w trybie planowych i doraźnych kontroli urzędowych (tabela 1) odnotowano wzrost udziału próbek o jakości handlo-

wej niezgodnej z wymaganiami lub deklaracją producenta w przypadku pieczywa cukierniczego, ciast i ciastek (o 16,2 punktu procentowego), wyrobów cukierniczych (o 12,1 punktu procentowego), koncentratów spożywczych (o 11,7 punktu procentowego) oraz mięsa i jego przetworów (o 7,4 punktu procentowego). Zmniejszenie udziału próbek niezgodnych z wymaganiami lub deklaracją dotyczyło przede wszystkim miodu (o 18,9 punktu procentowego), przetworów mlecznych (o 6,6 punktu procentowego) oraz oliwy z oliwek (o 6,3 punktu procentowego).

Artykuły rolno-spożywcze niespełniające wymagań jakościowych określonych w przepisach lub deklarowanych przez producenta były podstawą:

- ▶ wydania 1.478 decyzji administracyjnych, w tym:
  - 945 decyzji administracyjnych nakładających kary pieniężne na kwotę ogółem 2.997,9 tys. zł; decyzje wydano w związku z wprowadzeniem do obrotu artykułów rolno-spożywczych o jakości niezgodnej z przepisami lub deklaracją producenta (502 decyzje) albo zafalszowanych

TABELA 1. Udział próbek o niewłaściwej jakości handlowej z uwzględnieniem poszczególnych grup towarowych skontrolowanych w ramach planowych i doraźnych urzędowych kontroli w latach 2011–2012

Lp.	Grupa towarowa	Udział próbek o niewłaściwej jakości handlowej w latach		Różnica (w pkt %)
		2011	2012	
1	Pieczywo cukiernicze, ciasta i ciastka	17,1	33,3	+16,2
2	Wyroby cukiernicze	10,1	22,2	+12,1
3	Koncentraty spożywcze	0,0	11,7	+11,7
4	Mięso i jego przetwory	15,0	22,4	+7,4
5	Napoje spirytusowe	0,0	5,0	+5,0
6	Wyroby garmażeryjne	11,4	16,2	+4,8
7	Ryby i ich przetwory	17,1	20,1	+3,0
8	Piwo i surowce browarnicze	13,0	15,3	+2,3
9	Drób i jego przetwory	11,0	12,9	+1,9
10	Przetwory owocowo-warzywne	15,3	16,6	+1,3
11	Pieczywo	18,6	16,3	-2,3
12	Przyprawy	9,8	6,6	-3,2
13	Wyroby winiarskie	7,5	4,2	-3,3
14	Oliwa z oliwek	6,3	0,0	-6,3
15	Przetwory mleczne	22,8	16,2	-6,6
16	Miód	50,0	31,1	-18,9
	Średnio	15,7	17,2	+1,5

(377 decyzji), za brak przestrzegania przepisów ustawy o rolnictwie ekologicznym (36 decyzji), za brak realizacji zaleceń pokontrolnych i utrudnianie kontroli (15 decyzji), niewłaściwą klasyfikację tusz zwierząt rzeźnych w systemie EUROP (8 decyzji), ponowne wprowadzenie do obrotu produktu tego samego rodzaju z tą samą wadą (7 decyzji), – 533 decyzji administracyjnych odnoszących się do 45,1 tys. t, 1,2 tys. hl oraz 24,2 tys. szt. zakwestionowanych artykułów rolno-spożywczych o wartości ogółem 11769,4 tys. zł, w tym: 441 decyzji dotyczących towarów na rynku krajowym, 78 decyzji odnośnie towarów w obrocie z zagranicą, 8 decyzji dotyczących obrotu nawozami i 6 decyzji w zakresie certyfikacji chmielu,

- ▶ ukarania grzywną w drodze mandatu karnego 909 osób na ogólną kwotę 192,5 tys. zł,
- ▶ obciążenia 1168 przedsiębiorców kosztami kontroli w związku z niewłaściwą jakością handlową kontrolowanych artykułów rolno-spożywczych, na kwotę ogółem 157,7 tys. zł w tym 324 przedsiębiorców kosztami badań laboratoryjnych na kwotę ogółem 265,3 tys. zł,
- ▶ przekazania 1144 przedsiębiorcom zaleceń pokontrolnych obligujących do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości w określonym terminie,
- ▶ skierowania 5 wniosków do sądów rejonowych (odmowa zapłacenia grzywny w drodze mandatu karnego) oraz 7 wniosków do organów ścigania (naruszenie przepisów dotyczących wprowadzania do obrotu artykułów posiadających chronione nazwy pochodzenia oraz chronione oznaczenia geograficzne, wprowadzenie do obrotu zafałszowanej żywności, posługiwanie się niewiarygodnymi dokumentami).

W wyniku realizacji 6185 czynności kontrolnych wykonywanych na wniosek producenta składany do organów IJHARS, wydano:

- ▶ 3903 *świadcstwa potwierdzające pochodzenie mięsa wołowego* z dorosłego bydła płci męskiej, będące podstawą ubiegania się o refundacje wywozowe w przypadku eksportu mięsa do krajów trzecich,
- ▶ 2331 *świadcstw jakości handlowej*, potwierdzających spełnienie wymagań jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, ułatwiających eksport polskich wyrobów na rynki zagraniczne oraz ich obrót na rynku krajowym,

- ▶ 2252 decyzje w sprawie odstępstw od warunków produkcji ekologicznej, umożliwiające (w uzasadnionych przypadkach) producentom rolnym kontynuację produkcji, pomimo wystąpienia czasowych problemów z dotrzymaniem wszystkich warunków upraw lub hodowli metodami ekologicznymi,
- ▶ 879 *certyfikatów* na chmiel lub produkty chmielowe, potwierdzających spełnienie określonych wymagań jakościowych, umożliwiających wprowadzenie chmielu lub jego produktów do obrotu handlowego,
- ▶ 220 *świadcstw jakości* dla produktów rolnych i środków spożywczych posiadających Chronione Oznaczenie Geograficzne, Chronioną Nazwę Pochodzenia lub będące Gwarantowaną Tradycyjną Specjalnością, potwierdzających zgodność procesu produkcji ze specyfikacją określoną dla produktów regionalnych i tradycyjnych,
- ▶ 21 decyzji zwalniających podmiot z obowiązku znakowania jaj kierowanych bezpośrednio do przetwórstwa,
- ▶ 18 decyzji w sprawie przywozu produktów rolnictwa ekologicznego z państw trzecich, w tym 15 upoważniających importerów do tych czynności, 1 odmawiającą wydania upoważnienia oraz 2 uchylające upoważnienie do importu produktów rolnictwa ekologicznego wydane w roku ubiegłym.

4. Najważniejsze ustalenia z realizacji zadań w 2012 r.

4.1. Kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych i środków produkcji

4.1.1. Urzędowa kontrola na rynku krajowym

Zasady i tryb kontroli

IJHARS sprawuje nadzór nad jakością handlową artykułów rolno-spożywczych poprzez:

- ▶ kontrolę jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w produkcji i obrocie, w tym wywożonych za granicę,
- ▶ kontrolę warunków składowania i transportu artykułów rolno-spożywczych,
- ▶ kontrolę jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych sprowadzanych z zagranicy, w tym kontrolę graniczną tych artykułów,
- ▶ dokonywanie oceny i wydawanie świadectw w zakresie jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych.

Jakość handlowa to cechy artykułu rolno-spożywczego dotyczące jego właściwości organoleptycznych, fizykochemicznych i mikrobiologicznych w zakresie technologii produkcji, wielkości lub masy oraz wymagania wynikające ze sposobu produkcji, opakowania, prezentacji i oznakowania.

Celem kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych jest sprawdzenie, czy:

- ▶ artykuły rolno-spożywcze spełniają wymagania określone w przepisach o jakości handlowej oraz deklarowane przez producenta lub wprowadzającego do obrotu,
- ▶ artykuły rolno-spożywcze są składowane lub transportowane w sposób zapewniający zachowanie ich właściwej jakości handlowej.

Czynności kontrolne w zakresie jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych obejmują co najmniej:

- ▶ sprawdzenie dokumentów umożliwiających identyfikację artykułu rolno-spożywczego, atestów jakościowych, wyników badań laboratoryjnych oraz innych dokumentów świadczących o jego jakości handlowej,

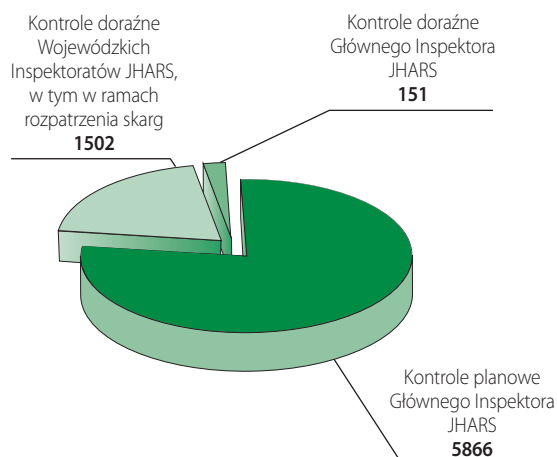
- ▶ sprawdzenie opakowania, oznakowania, prezentacji artykułu rolno-spożywczego oraz warunków jego przechowywania i transportu; oznakowanie produktów żywnościowych, stanowi obszar najbardziej istotny dla konsumenta,
- ▶ oględziny artykułu rolno-spożywczego; sprawdzenie cech organoleptycznych (wygląd, smak, zapach, barwa) ma szczególne znaczenie w przypadku artykułów o krótkim okresie przydatności do spożycia,
- ▶ pobranie próbek oraz ich ocenę lub badanie laboratoryjne, pozwalające na ocenę zgodności składu produktu (np. zawartości tłuszczu, białka, skrobi, soli) z określonymi wymaganiami w zakresie jakości handlowej lub deklaracją producenta,
- ▶ ustalenie klasy jakości artykułu rolno-spożywczego,
- ▶ sprawdzenie sposobu produkcji artykułu rolno-spożywczego lub prawidłowości przebiegu procesu technologicznego, o ile wynika to z odrębnych przepisów.

W wyniku kontroli wojewódzki inspektor IJHARS może w drodze decyzji:

- ▶ zakazać wprowadzania do obrotu artykułu niespełniającego wymagań jakości handlowej, wymagań w zakresie transportu lub składowania,
- ▶ nakazać poddanie artykułu niespełniającego wymagań jakości handlowej określonym zabiegom,
- ▶ zakazać składowania artykułu w nieodpowiednich warunkach albo jego transportowania środkami transportu nienadającymi się do tego celu,
- ▶ przeklasyfikować artykuł rolno-spożywczy do niższej klasy, jeżeli artykuł ten nie spełnia wymagań jakościowych dla danej klasy jakości handlowej,
- ▶ nakazać zniszczenie artykułu niespełniającego wymagań jakości handlowej na koszt jego posiadacza.

Kontroli IJHARS nie podlegają artykuły rolno-spożywcze wytwarzane na własny użytek lub sprzedawane przez producentów w gospodarstwie bezpośrednio konsumentom oraz materiał siewny roślin.

RYSUNEK 3.
Liczba kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych na rynku krajowym, przeprowadzonych przez IJHARS w 2012 r.

Kontrole jakości handlowej realizowane są w trybie:

- ▶ planowym, tj. zgodnie z tematyką i zakresem określonym w *Rocznym ramowym planie kontroli* na dany rok,
- ▶ doraźnym, tj. wykonywane na polecenie Głównego Inspektora lub wojewódzkich inspektorów w celu skontrolowania artykułów rolno-spożywczych i środków produkcji wskazanych przez inne instytucje, media i konsumentów.

W 2012 r. IJHARS przeprowadziła ogółem 7519 urzędowych kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych i środków produkcji na rynku krajowym, w tym, 5866 kontroli (tj. 78,0%) zrealizowano w trybie planowym, a 1653 (tj. 22,0%) w trybie doraźnym (*rysunek 3*). Kontrole doraźne przeprowadzone zostały na polecenie Głównego Inspektora (151 kontroli, tj. 2,1%) lub z inicjatywy wojewódzkich inspektorów (1502 kontrole, tj. 19,9%), w tym 122 w ramach rozpatrzenia skarg skierowanych do IJHARS.

Wyniki planowych kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych

Tematy kontroli planowych określa *Roczny ramowy plan kontroli*, opracowywany co roku na podstawie analizy ryzyka uwzględniającej wyniki kontroli z poprzednich lat

oraz propozycji zgłaszanych przez MRiRW, instytucje współpracujące z IJHARS i wojewódzkie inspektoraty JHARS. Szczegółowy zakres kontroli realizowanych przez wojewódzkie inspektoraty JHARS, określany jest w *Programach kontroli* planowych zatwierdzanych przez Głównego Inspektora JHARS.

W 2012 r. w ramach urzędowych kontroli planowych na rynku krajowym sprawdzono:

- ▶ jakość handlową:
  - przetworów mlecznych, rybnych, z mięsa czerwonego, z mięsa drobiowego, owocowych i warzywnych,
  - artykułów rolno-spożywczych oznakowanych jako niskotłuszczowe lub niskosłodzone (przetwory mleczne, z mięsa czerwonego, owocowe),
  - przypraw, herbat i herbatek owocowych, koncentratów spożywczych, majonezów i sosów majonezowych, olejów roślinnych, jaj, soków i nektarów owocowych, piwa, napojów alkoholowych i bezalkoholowych, wyrobów garmażeryjnych, miodu,
  - świeżych owoców i warzyw, w tym pomidorów w zakresie obecności GMO,
- ▶ prawidłowość znakowania wybranych grup artykułów rolno-spożywczych (pieczywo, syropy owocowe, wyroby cukiernicze i ciastkarskie),
- ▶ zgodność procesu produkcji ze specyfikacją produktów:
  - posiadających chronioną nazwę geograficzną (*Rogal świętomarciński, Jabłka łąckie, Kołacz śląski, Ser koryciński swojski, Obwarzanek krakowski, Kielbasa lisecka, Miód wrzosowy z Borów Dolnośląskich, Wielkopolski ser smażony, Andruty kaliskie, Chleb prądnicki, Miód pitny trójniak*),
  - posiadających chronioną nazwę pochodzenia (*Redykołka, Bryndza podhalańska, Oscypek, Miód z Sejneńszczyzny*),
  - będących gwarantowaną tradycyjną specjalnością (*Olej rydzowy, Pierekaczewnik*),
- ▶ zgodność produkcji prowadzonej metodami ekologicznymi przez producentów (w tym pszczelarzy) oraz przetwórcze z przepisami dotyczącymi rolnictwa ekologicznego,
- ▶ prawidłowość klasyfikacji tusz wołowych i wieprzowych w systemie EUROP, wprowadzania do obrotu mięsa pochodzącego z bydła w wieku do 12 miesięcy, raportowania przez zakłady ubojowe danych rynkowych dotyczących cen wołowiny,

- ▶ warunki chowu i tuczu gęsi,
- ▶ spełnienie wymagań związanych z certyfikacją chmielu i produktów chmielowych,
- ▶ spełnienie wymagań związanych z certyfikacją wina produkcji krajowej,
- ▶ prawidłowość wprowadzania do obrotu nawozów i środków wspomagających uprawę roślin oraz ich znakowania,
- ▶ realizację transakcji w obszarze mechanizmów WPR (kontrola ex-post).

W wyniku urzędowych kontroli planowych przeprowadzonych na rynku krajowym w 2012 r. stwierdzono:

- ▶ 1,4% skontrolowanych partii artykułów rolno-spożywczych nie odpowiadało określonym cechom organoleptycznym; w porównaniu do 2011 r. udział partii nie odpowiadających określonym cechom organoleptycznym pozostał na podobnym poziomie (w 2011 r. wynosił 1,3%),
- ▶ 14,5% skontrolowanych partii wyrobów zbadanych laboratoryjnie posiadało parametry fizykochemiczne niezgodne z przepisami o jakości handlowej oraz z deklaracją producenta; w porównaniu do 2011 r. udział partii

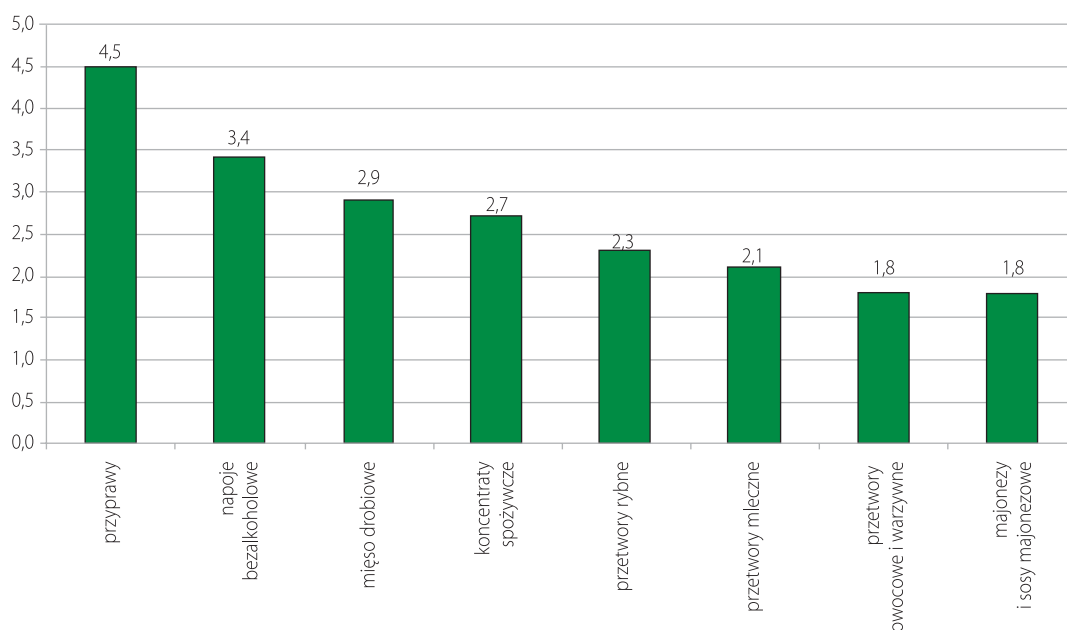
o parametrach niezgodnych zmniejszył się o 0,5 punktu procentowego (w 2011 r. wynosił 15,0%),

- ▶ 25,9% skontrolowanych partii artykułów rolno-spożywczych było nieprawidłowo oznakowanych; w porównaniu do 2011 r. udział partii nieprawidłowo oznakowanych zmniejszył się o 1,8 punktu procentowego (w 2011 r. wynosił 27,7%),
- ▶ 12,7% partii świeżych owoców i warzyw było nieprawidłowo oznakowanych, a 0,7% partii nie spełniało wymagań jakościowych określonych w standardach UE; w porównaniu do 2011 r. udział partii nieprawidłowo oznakowanych zmniejszył się o 8,6 punktu procentowego (w 2011 r. wynosił 21,3%), natomiast partii nie spełniających wymagań jakościowych zmniejszył się o 3,0 punkty procentowe (w 2011 r. wynosił 3,7%).

Cechy organoleptyczne kontrolowanych artykułów rolno-spożywczych kwestionowano najczęściej w przypadku (rysunek 4):

- ▶ *przypraw* – nieprawidłowości stwierdzono w 4,5% skontrolowanych partii i dotyczyły one przede wszystkim odstępstw od zadeklarowanego wyglądu wyrobu

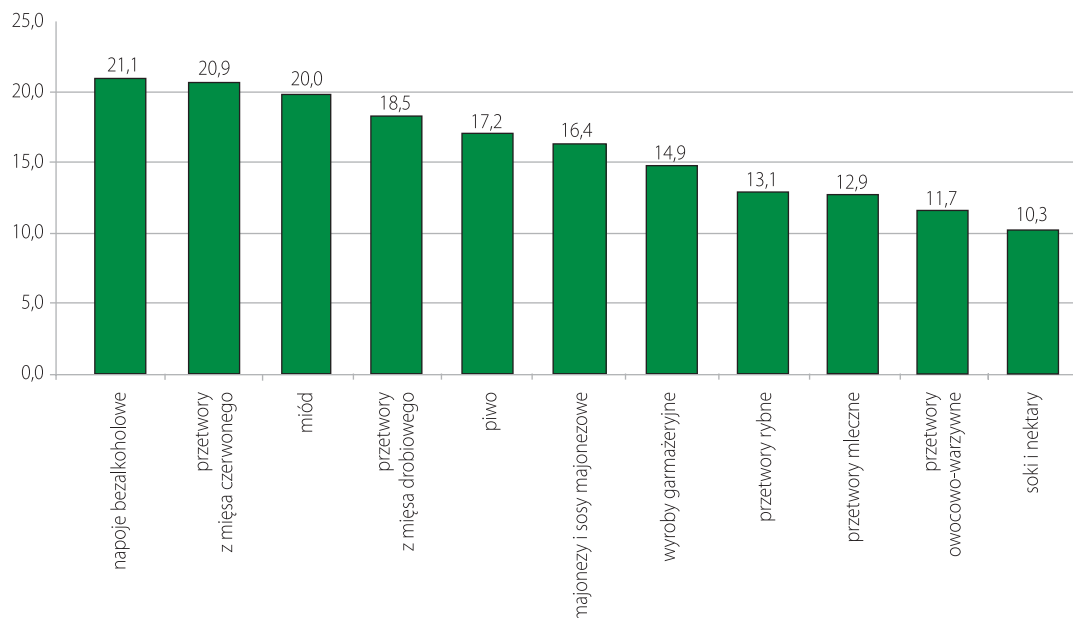
RYSUNEK 4.
Udział zakwestionowanych partii kontrolowanych grup towarowych w wyniku badania cech organoleptycznych przez WIJHARS w 2012 r.

RYSUNEK 5.

Udział zakwestionowanych partii kontrolowanych grup towarowych w wyniku badania parametrów fizykochemicznych przez laboratoria GIJHARS w 2012 r.

(np. obecność liści połamanych, o innej barwie lub z plamami),

- ▶ *napojów bezalkoholowych* – nieprawidłowości stwierdzono w 3,4% skontrolowanych partii i dotyczyły one głównie niewłaściwej klarowności i zapachu napoju,
- ▶ *mięsa drobiowego* – nieprawidłowości stwierdzono w 2,9% skontrolowanych partii i dotyczyły one przede wszystkim nieprawidłowego wyglądu (np. krwiste plamy na filetach z piersi kurczaka, przebarwienia skórne na części piersiowej tuszy oraz ciemne plamy przy stawie skokowym),
- ▶ *koncentratów spożywczych* – nieprawidłowości stwierdzono w 2,7% skontrolowanych partii i dotyczyły one nieprawidłowego wyglądu wyrobu (np. niewłaściwa barwa koncentratu w postaci proszku lub po ugotowaniu produktu).

W wyniku badań laboratoryjnych najczęściej kwestionowano parametry fizykochemiczne takich artykułów rolno-spożywczych, jak (rysunek 5):

- ▶ *napoje bezalkoholowe* – nieprawidłowości stwierdzono w 21,1% skontrolowanych partii i dotyczyły one głównie zaniżonej lub zawyżonej kwasowości ogólnej w przelicze-

niu na kwas cytrynowy, obecności kwasu sorbowego lub kwasu benzooesowego niedeklarowanego na etykiecie,

- ▶ *przetwory z mięsa czerwonego* – nieprawidłowości stwierdzono w 20,9% skontrolowanych partii i dotyczyły one głównie obecności niedeklarowanych surowców pochodzenia zwierzęcego (np. surowca drobiowego w wyrobie deklarowanym jako wieprzowy) oraz substancji konserwujących i zwiększających wodochłonność, zawyżonej zawartości wody i tłuszczu oraz zaniżonej zawartości białka w stosunku do poziomów tych parametrów określonych w dokumentach normalizacyjnych,
- ▶ *miód* – nieprawidłowości stwierdzono w 20,0% skontrolowanych partii i dotyczyły one zaniżonej wartości liczby diastazowej, zawyżonej zawartości 5-hydroksymetylofurfuralu (HMF), zawyżonej zawartości wody oraz sacharozy; ponadto w wyniku analizy pyłkowej miodu odmianowego stwierdzono brak przewodności pyłku przewodniego, na podstawie którego określa się nazwę miodu odmianowego (tj. lipowego, akacjowego, gryczanego), co dotyczyło 45,5% skontrolowanych w tym zakresie partii,
- ▶ *przetwory drobiowe* – nieprawidłowości stwierdzono w 18,5% skontrolowanych partii i dotyczyły one głównie

zawyżonej zawartości wody i tłuszczu, zaniżonej zawartości białka oraz obecności niezadeklarowanych składników (tj. surowców drobiowych, skrobi, fosforu, azotanów i azotynów oraz surowców wieprzowych, MOM-u i surowców sojowych),

- ▶ *piwo* – nieprawidłowości stwierdzono w przypadku 17,2% skontrolowanych partii i dotyczyły one zawyżonej lub zaniżonej zawartości ekstraktu brzoźki podstawowej, zaniżonej zawartości alkoholu etylowego, zawyżonej lub zaniżonej kwasowości ogólnej,
- ▶ *majonezy i sosy majonezowe* – nieprawidłowości stwierdzono w 16,4% skontrolowanych partii i dotyczyły one zaniżonej zawartości żółtka jaja kurzego oraz zawyżonej zawartości tłuszczu.

Prawidłowość oznakowania kontrolowanych artykułów rolno-spożywczych kwestionowano najczęściej w przypadku (rysunek 6):

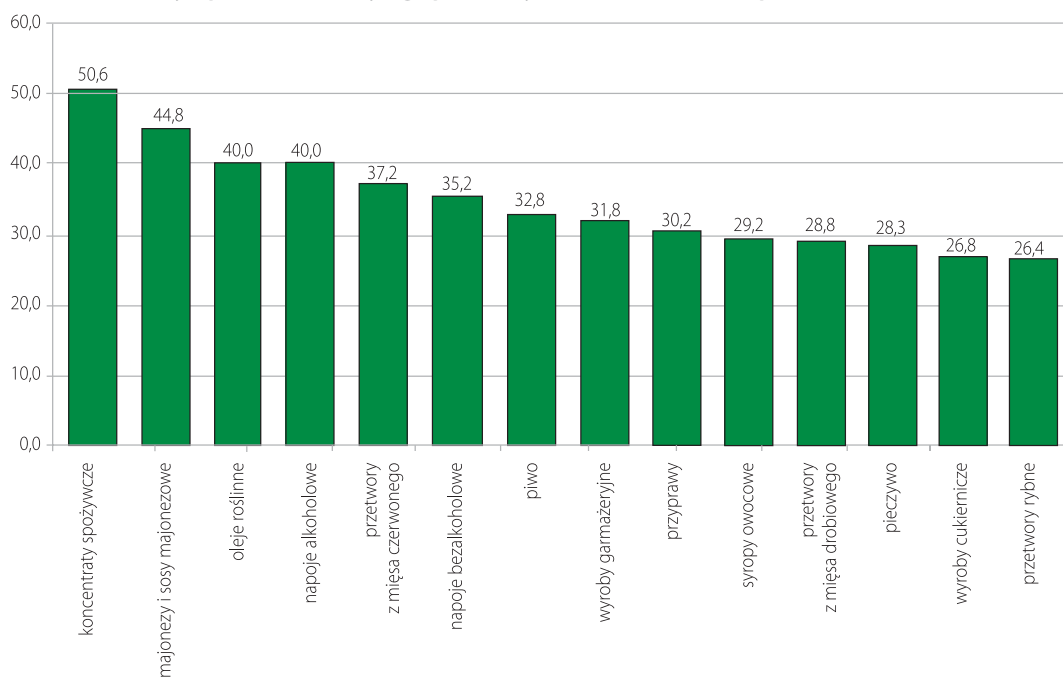
- ▶ *koncentratów spożywczych* – nieprawidłowości stwierdzono w 50,6% skontrolowanych partii i dotyczyły one głównie:
  - umieszczenia na opakowaniu informacji wprowadzających konsumenta w błąd (np. wyrażenia „bez dodatku konserwantów” w przypadku, gdy zgodnie z prawem zabronione jest dodawanie konserwantów do tego rodzaju produktów, używania nazwy produktu sugerującej, że zawiera konkretny składnik, podczas gdy w rzeczywistości go nie zawiera, np. koncentrat zupy „Rosół z kurczaka”, który nie zawierał ekstraktu rosółki drobiowej, ani mięsa z kurczaka),
  - braku podania prawidłowej nazwy, numeru lub funkcji technologicznej użytej w produkcie dozwolonej substancji dodatkowej (np. w wykazie składników wyszczególniono E 330 bez określenia funkcji technologicznej) lub braku zamieszczania w oznakowaniu dodatkowej informacji o szkodliwym wpływie zastosowanego w produkcie barwnika (np. barwniki E 110 – żółcień pomarańczowa oraz E 124 – czerwień koszenilowa, powinny zawierać informację o możliwości szkodliwego wpływu na aktywność i skupienie uwagi dzieci),
- ▶ *majonezów i sosów majonezowych* – nieprawidłowości stwierdzono w 44,8% skontrolowanych partii i dotyczyły one głównie:
  - braku podania procentowej zawartości tłuszczu, tj. składnika zazwyczaj kojarzonego z nazwą „majonez” i istotnego dla odróżnienia od innych majonezów,

- nieuzasadnionego użycia w oznakowaniu sformułowania „tradycyjny” lub „domowy”, tj. przy jednoczesnym zastosowaniu substancji dodatkowych (np. zagęszczających – E 412),

- ▶ *napojów alkoholowych* – nieprawidłowości stwierdzono w 40,0% skontrolowanych partii i dotyczyły one głównie:
  - braku lub nieprawidłowego określenia kategorii napoju spirytusowego (np. likier),
  - braku informacji o postaci napoju alkoholowego (np. gazowany),
  - braku pełnego oznakowania w języku polskim,
- ▶ *olejów roślinnych* – nieprawidłowości stwierdzono w 40,0% skontrolowanych partii i dotyczyły one głównie:
  - wprowadzania konsumenta w błąd co do charakterystyki środka spożywczego (np. podanie informacji „z pierwszego tłoczenia” na oleju poddanym procesowi rafinacji) lub poprzez przypisywanie środkowi spożywczemu właściwości, których nie posiada (umieszczenie na etykiecie znaku graficznego Q, kojarzonego przez konsumentów ze znakiem jakości wyróżniającym produkt spośród innych podobnych produktów, który to znak nie został przyznany produktowi),
  - podawania ilości nominalnej towaru paczkowanego z tolerancją, co jest niezgodne z przepisami,
- ▶ *przetworów z mięsa czerwonego* – nieprawidłowości stwierdzono w 37,2% skontrolowanych partii i dotyczyły one głównie:
  - braku wskazania w wykazie składników wszystkich surowców użytych do produkcji (np. surowca pochodzenia zwierzęcego innego niż deklarowany, alergenów, dozwolonych substancji dodatkowych, wody, soli, aromatów czy przypraw),
  - braku pełnych informacji dotyczących wyrobu gotowego, tj. rodzaju wyrobu (np. kielbasa wieprzowa), stopnia rozdrobnienia surowca (np. kielbasa homogenizowana), procesu technologicznego i sposobu obróbki termicznej zastosowanej w procesie produkcji, (np. kielbasa parzona, wędzona, suszona),
  - stosowania informacji, wprowadzających konsumenta w błąd (np. określenia „staropolska”, „tradycyjnie wyrabiana”, „domowa”, „wiejska” przy jednoczesnym stosowaniu karagenu, fosforanów, wzmacniaczy smaku, aromatów dymu wędzarniczego oraz barwników),

RYSUNEK 6.

Udział zakwestionowanych partii kontrolowanych grup towarowych w zakresie znakowania przez IHARS w 2012 r.

► *napojów bezalkoholowych* – nieprawidłowości stwierdzono w 35,2% skontrolowanych partii i dotyczyły one głównie:

- braku wyszczególnienia w wykazie wszystkich składników użytych do produkcji, w tym składników składnika złożonego (np. substancji konserwującej, stabilizatorów i barwników wchodzących w skład stosowanej „emulsji pomarańczowej”),
- błędnego określenia funkcji technologicznych dodatkowych substancji dodatkowych,
- wprowadzania konsumenta w błąd poprzez używanie nazwy (np. „pomarańczowa” zamiast „o smaku pomarańczowym”) lub grafiki (np. wizerunku owocu), sugerującej produkt lepszej jakości lub wyprodukowany z owoców czy soku owocowego, podczas gdy smak i zapach pochodziły od zastosowanych aromatów a nie owoców.

Świeże owoce i warzywa kwestionowano najczęściej ze względu na niewłaściwe znakowanie, co stwierdzono w przypadku 12,7% skontrolowanych partii. Nieprawidłowości polegały na braku oznakowania opakowań lub braku informacji o specyfikacjach handlowych świeżych owoców i warzyw (np. infor-

macji o wielkości, bądź klasie jakości) w przypadku produktów objętych wymaganiami szczegółowych norm handlowych, a także ze względu na brak informacji o kraju pochodzenia. Nieprawidłowości dotyczyły ponadto umieszczania niepełnych informacji o produkcie w dokumentacji towarzyszącej kontrolowanym partiom świeżych owoców i warzyw.

Brak spełnienia wymagań jakościowych określonych w normach handlowych UE stwierdzono w przypadku 0,7% skontrolowanych partii świeżych owoców i warzyw. Najczęściej kwestionowano niespełnienie wymagań minimalnych (według których produkty powinny być: całe, czyste, zdrowe, bez objawów gnicia lub zepsucia, wolne od szkodników oraz uszkodzeń spowodowanych przez szkodniki) oraz wymagań dotyczących prezentacji (w tym przede wszystkim stosowanie niewłaściwych opakowań).

Szczegółowe wyniki dotyczące planowych kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych na rynku krajowym zawarto w *załączniku 1* na stronie 79.

Wyniki doraźnych kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych

Tematy kontroli doraźnych, zleconych w 2012 r. przez Głównego Inspektora JHARS, obejmowały:

- ▶ jakość handlową: kielbas białych, jaj, miodów pitnych, tłuszczów do smarowania, koncentratów spożywczych, miodu, przetworów rybnych, świeżych owoców i warzyw, ziemniaków,
- ▶ pochodzenie soli użytej w produkcji przetworów mięsnych, wyrobów garmażeryjnych i piekarskich,
- ▶ jakość handlową artykułów rolno-spożywczych (makaronów, chipsów ziemniaczanych, wyrobów cukierniczych i ciastkarskich, przetwory z mięsa czerwonego, mleczne i owocowo-warzywne), kwestionowanych przez Republikę Czeską,
- ▶ wprowadzanie do obrotu nawozów mineralnych oraz nawozów zawierających azotan amonowy w ilości powyżej 28%, w przeliczeniu na azot całkowity, importowanych z państw trzecich.

Ponadto, w ramach systemu RASFF na polecenie Głównego Inspektora JHARS przeprowadzono kontrole doraźne w zakresie prawidłowości znakowania przetworów z mięsa czerwonego (na wniosek Państwowego Urzędu ds. Weterynarii i Żywności Republiki Słowackiej) oraz jaj (na wniosek Ministerstwa Rolnictwa i Żywności/ Bułgarskiej Agencji Bezpieczeństwa Żywności).

W wyniku urzędowych kontroli doraźnych zleconych przez Głównego Inspektora JHARS w 2012 r., stwierdzono:

- ▶ 18,3% skontrolowanych partii artykułów rolno-spożywczych zbadanych laboratoryjnie, posiadało parametry fizykochemiczne niezgodne z przepisami o jakości handlowej oraz z deklaracją producenta; kwestionowano jakość handlową: tłuszczów do smarowania (40,0%), przetworów z mięsa czerwonego (38,0%),
- ▶ 19,4% skontrolowanych partii artykułów rolno-spożywczych było nieprawidłowo oznakowanych; najwięcej zastrzeżeń w tym zakresie dotyczyło: miodów pitnych (33,3%) i kielbas białych (17,2%),
- ▶ 4,4% skontrolowanych partii świeżych owoców i warzyw było niewłaściwie oznakowanych oraz nie spełniało wymagań jakościowych określonych w standardach UE.

Urzędowe kontrole doraźne na rynku krajowym, przeprowadzone na zlecenie wojewódzkiego inspektora obejmowały jakość handlową:

- ▶ przetworów mlecznych, rybnych, owocowo-warzywnych, z mięsa czerwonego i drobiowego oraz zbożowych, ziemniaczanych i skrobiowych,
- ▶ koncentratów i dodatków spożywczych, wyrobów garmażeryjnych, cukierniczych i ciastkarskich, pieczywa, przypraw, piwa, napojów fermentowanych i bezalkoholowych, nasion oleistych, olejów roślinnych, miodu, grzybów, produktów chmielowych oraz świeżych owoców i warzyw,
- ▶ produktów regionalnych (*Obwarzanek krakowski, Oscypek, Redykołka, Kołacz śląski*),
- ▶ nawozów oraz środków wspomagających uprawę roślin.

W wyniku urzędowych kontroli doraźnych zleconych przez wojewódzkich inspektorów JHARS w 2012 r., stwierdzono:

- ▶ 9,8% skontrolowanych partii artykułów rolno-spożywczych nie odpowiadało określonym cechom organoleptycznym; kwestionowano jakość handlową przetworów mlecznych (50,0%) i przetworów z mięsa czerwonego (3,4%) oraz pieczywa (11,3%),
- ▶ 20,4% skontrolowanych partii wyrobów zbadanych laboratoryjnie posiadało parametry fizykochemiczne niezgodne z przepisami o jakości handlowej lub z deklaracją producenta; najczęściej kwestionowano jakość handlową: grzybów (50,0%), przetworów owocowo-warzywnych (44,0%), ziemniaczanych (25,0%) i mlecznych (20,0%), pieczywa (36,0%) oraz koncentratów spożywczych (20,0%),
- ▶ 23,0% skontrolowanych partii artykułów rolno-spożywczych było nieprawidłowo oznakowanych; najwięcej zastrzeżeń dotyczyło: piwa i napojów fermentowanych (66,7%), przypraw (63,6%), wyrobów ciastkarskich (56,3%), grzybów (50,0%), ziaren słonecznika (50,0%), wyrobów garmażeryjnych (41,8%), przetworów owocowo-warzywnych (41,2%), zbożowych (37,9%), przetworów z mięsa czerwonego (21,3%), wyrobów cukierniczych (23,5%), pieczywa (20,7%) oraz tłuszczów roślinnych (20,0%),
- ▶ 24,0% partii świeżych owoców i warzyw było niewłaściwie oznakowanych; 4,7% partii nie spełniało wymagań jakościowych określonych w standardach UE,
- ▶ 69,2% partii nawozów i środków wspomagających uprawę roślin było niewłaściwie oznakowanych.

Szczegółowe wyniki dotyczące doraźnych kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych na rynku krajowym zawarto w *załączniku 2* na str. 82 (kontrole doraźne zlecone przez Głównego Inspektora JHARS) i *załączniku 3* na str. 84 (kontrole doraźne zlecone przez wojewódzkich inspektorów JHARS).

4.1.2. Urzędowa kontrola w obrocie z zagranicą

Zasady i tryb kontroli

Urzędowej kontroli jakości handlowej podlegają:

- ▶ artykuły rolno-spożywcze wymienione w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 października 2009 r. w sprawie wykazu artykułów rolno-spożywczych przywożonych z zagranicy oraz ich minimalnych ilości podlegających kontroli jakości handlowej,
- ▶ importowane oraz przeznaczone na eksport świeże owoce i warzywa objęte wymaganiami norm handlowych UE.

Kontrola pozostałych artykułów rolno-spożywczych wywożonych z kraju jest dobrowolna i odbywa się w trybie oceny jakości handlowej, wykonywanej na wniosek przedsiębiorcy.

Urzędowa kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą może być dokonywana:

- ▶ na przejściach granicznych, wskazanych w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 30 kwietnia 2004 r. w sprawie wykazu przejść granicznych, na których dokonywana jest kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych sprowadzanych z zagranicy,
- ▶ w oddziałach WIJHARS, zgodnie z art. 20 ust. 4 ustawy z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych.

Zasady kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą są tożsame z zasadami kontroli przeprowadzanymi na rynku krajowym (str. 22) O doborze czynności kontrolnych decydują specyficzne cechy kontrolowanego produktu, warunki techniczne kontroli oraz kompletność dołączonej dokumentacji przewozowej. Niezbędne czynności wykonywane są w miejscu przeprowadzenia kontroli, po otwarciu środka transportu przewożącego produkt luzem lub na podstawie opakowań jednostkowych. Próbkę kontrolowanego artykułu rolno-spożywczych przekazywane są do laboratoriów GIJHARS.

W przypadku niespełnienia wymagań określonych w przepisach o jakości handlowej lub deklarowanych przez producenta, wojewódzki inspektor JHARS wydaje decyzję administracyjną zakazującą wprowadzenia kontrolowanego artykułu rolno-spożywczego do obrotu. Decyzja podlega rygorowi natychmiastowej wykonalności.

Wyniki kontroli w obrocie z zagranicą

W 2012 r. przeprowadzono ogółem 90762 kontrole jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą, w tym:

- ▶ 21223 (23,4%) kontrole artykułów rolno-spożywczych przywożonych do kraju,
- ▶ 69539 (76,6%) kontrole artykułów rolno-spożywczych wywożonych z kraju.

W porównaniu do 2011 r. liczba kontroli przeprowadzonych w 2012 r. w obrocie z zagranicą zwiększyła się ogółem o 21769 (tj. 31,6%), w tym kontrole importowanych artykułów rolno-spożywczych o 407 (tj. 2,0%) i wywożonych z kraju o 21362 (tj. 44,3%).

Zgodnie z przepisami regulującymi zasady obrotu artykułów rolno-spożywczych z zagranicą, kontrole jakości handlowej w 2012 r. podlegało:

- ▶ 1273444,2 t importowanych artykułów rolno-spożywczych, w tym głównie:
  - nasiona roślin oleistych – 415157,5 t (Ukraina),
  - ryby i przetwory rybne – 98643,7 t (Chiny, Wietnam i Tajlandia),
  - zboża i ich przetwory – 94304,6 t (Rosja),
  - kawa 25930,9 t (Ekwador i Brazylia),
  - herbata 21945,1 t (Indie, Sri Lanka i Chiny),
- ▶ 429761,9 hl importowanych napojów alkoholowych, bezalkoholowych oraz soków owocowych i warzywnych (Białoruś, Ukraina, Rosja),
- ▶ 224998,7 hl importowanego wina (Mołdawia i Chile),
- ▶ 26794,0 t importowanych bananów (Ekwador, Kostaryka),
- ▶ 20949,0 t importowanych świeżych owoców i warzyw (Turcja i Chiny).

Urzędową kontrolą objęto również 1303756,6 t świeżych owoców i warzyw przeznaczonych na eksport, w tym głównie jabłka, gruszki, śliwki, truskawki, wiśnie oraz kapusta biała, kalafior,

marchew, pieczarki, ogórki i pomidory wywożone do Białorusi, Chorwacji, Kazachstanu, Mołdawii, Ukrainy i Rosji.

W wyniku urzędowych kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych importowanych z krajów trzecich, wojewódzcy inspektorzy wydali 78 decyzji zakazujących wprowadzenia do obrotu artykułów rolno-spożywczych o niewłaściwej jakości handlowej.

Decyzje dotyczyły takich artykułów rolno-spożywczych, jak:

- ▶ rzepak – 53 partie z Ukrainy o łącznej masie 4645 t,
- ▶ konserwy rybne – 6 partii z Indonezji i Maroka o łącznej masie 78 t,
- ▶ napoje bezalkoholowe – 5 partii z Pakistanu, Filipin i Korei Południowej, o łącznej objętości 283 hl,
- ▶ ryż – 2 partie o łącznej masie 542 t, sprowadzane z Argentyny,
- ▶ filety z miruny mrożone – 2 partie o łącznej masie 31 t, sprowadzane z Nowej Zelandii i Argentyny,
- ▶ śliwki suszone – 2 partie z Argentyny i Gujany o łącznej masie 40 t,
- ▶ wino – 2 partie pochodzące: z Mołdawii i z Polski (zwrot od odbiorcy z Rosji) o łącznej objętości 107 hl,
- ▶ truskawki mrożone – 1 partia z Egiptu o masie 44 t,
- ▶ orzeszki ziemne – 1 partia z Argentyny o masie 25 t,
- ▶ suszony kwiat hibiskusa – 1 partia z Nigerii, o masie 20 t,
- ▶ rodzyнки – 1 partia z Indii o masie 18 t,
- ▶ ananasy w syropie – 1 partia z Wietnamu o masie 17 t,
- ▶ paluszki krabowe – 1 partia z Chin o masie 11 t.

Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości dotyczyły:

- ▶ obecności żywych szkodników, przekroczenia dopuszczalnej zawartości zanieczyszczeń – w przypadku rzepaku, ryżu, orzeszków ziemnych,
- ▶ nieprawidłowego oznakowania – w przypadku konserw rybnych, paluszków krabowych, mrożonych filetów z miruny, napojów bezalkoholowych, ananasów w syropie, herbaty, rodzynek,
- ▶ obecności pleśni oraz przebarwień – w przypadku suszonych śliwek,
- ▶ zawartości części łądyg, owoców niedojrzałych i/lub nierozwiniętych przekraczających tolerancje określone w przepisach prawnych – w przypadku rodzynek,
- ▶ zawyżonej zawartości alkoholu i niewłaściwych cech organoleptycznych – w przypadku wina,

- ▶ braku jakiegokolwiek oznakowania – w przypadku suszonego kwiatu hibiskusa.

W przypadku importowanych dżemów ekologicznych stwierdzono brak decyzji Głównego Inspektora JHARS upoważniającej do importu produktów rolnictwa ekologicznego oraz brak świadectwa kontroli w odniesieniu do przewozu produktów ekologicznych do Wspólnoty Europejskiej.

W wyniku kontroli jakości handlowej świeżych owoców i warzyw zakwestionowano 697,6 t importowanych owoców z Chin (pomelo) i Białorusi (jabłka) oraz 114,0 t jabłek przeznaczonych na eksport do Rosji, Norwegii, Białorusi i na Ukrainę.

4.2. Zadania realizowane w ramach Wspólnej Polityki Rolnej

4.2.1. Kontrola i certyfikacja w rolnictwie ekologicznym

System kontroli i certyfikacji w rolnictwie ekologicznym

Funkcjonowanie systemu kontroli i certyfikacji w rolnictwie ekologicznym gwarantuje konsumentowi, że środki spożywcze znajdujące się na rynku wyprodukowane zostały zgodnie z obowiązującymi przepisami dotyczącymi rolnictwa ekologicznego i są wolne od zanieczyszczeń, takich jak: pozostałości środków ochrony roślin i hormonów, a podczas ich produkcji nie stosowano nawozów sztucznych i organizmów zmodyfikowanych genetycznie.

System kontroli i certyfikacji w rolnictwie ekologicznym stanowią:

- ▶ minister właściwy ds. rolnictwa, jako organ upoważniający jednostki certyfikujące do prowadzenia kontroli i wydawania certyfikatów,
- ▶ IJHARS sprawująca nadzór nad upoważnionymi jednostkami certyfikującymi rolnictwo ekologiczne oraz nadzór nad produkcją ekologiczną,
- ▶ jednostki certyfikujące akredytowane w zakresie rolnictwa ekologicznego, zgodnie z Normą PN-EN 45011 *Wymagania ogólne dotyczące działania jednostek prowadzących systemy certyfikacji wyrobów.*

W ramach nadzoru nad jednostkami certyfikującymi Główny Inspektor JHARS:

- ▶ przeprowadza analizy danych dostarczanych przez jednostki certyfikujące,
- ▶ przeprowadza audyty i dokonuje inspekcji jednostek certyfikujących, między innymi w zakresie stosowania przez nie procedur kontrolnych,
- ▶ przekazuje jednostkom certyfikującym wnioski pokontrolne,
- ▶ nakazuje wykonanie odpowiednich działań naprawczych związanych z funkcjonowaniem jednostek certyfikujących,
- ▶ może żądać od jednostek certyfikujących wszelkich dodatkowych informacji i danych związanych z wykonywanym nadzorem.

Zgodnie z ustawą o rolnictwie ekologicznym Główny Inspektor JHARS w ramach sprawowanego nadzoru może powierzyć część zadań wojewódzkim inspektorom JHARS, w tym:

- ▶ prowadzenie audytów i inspekcji jednostek certyfikujących w zakresie stosowania przez nie procedur kontro-

lnych, posiadanych środków technicznych i kwalifikacji osób prowadzących kontrole oraz sprawdzenia dokumentów dotyczących kontroli,

- ▶ sprawdzenie u producentów ekologicznych prawidłowości kontroli przeprowadzonych przez jednostki certyfikujące i zgodności prowadzonej produkcji ekologicznej z przepisami dotyczącymi rolnictwa ekologicznego.

Ponadto, na wniosek ministra właściwego do spraw rolnictwa, Główny Inspektor JHARS przeprowadza działania sprawdzające oraz wydaje opinię dotyczącą spełniania przez podmiot ubiegający się o upoważnienie do działania, jako jednostka certyfikująca, wymagań określonych w rozporządzeniu Rady (WE) nr 834/2007.

W 2012 r. w Polsce w rolnictwie ekologicznym działało 10 jednostek certyfikujących (tabela 2).

Wyniki audytu przeprowadzonego w jednostkach certyfikujących

Audytem objęto 5 jednostek certyfikujących, stwierdzając nieprawidłowości polegające na:

TABELA 2. Wykaz jednostek certyfikujących w rolnictwie ekologicznym w 2012 r., wg stanu na dzień 31 grudnia 2012 r.

Nazwa upoważnionej jednostki certyfikującej	Zakres upoważnienia do przeprowadzania kontroli oraz wydawania i cofania certyfikatów zgodności w rolnictwie ekologicznym					
	Uprawa roślin i utrzymanie zwierząt	Zbiór ze stanu naturalnego	Pszczelarstwo	Produkty z akwakultury i wodorosty morskie	Przetwórstwo produktów, produkcja pasz i drożdży	Wprowadzanie produktów na rynek w tym importowanych z państw trzecich
EKOGWARANCJA PTRE	X	X	X	X	X	X
PNG	X	X	X	X	X	X
COBICO	X	X	X		X	X
BIOEKSPERT	X	X	X		X	X
BIOCERT MAŁOPOLSKA	X	X	X	X	X	X
PCBC S.A.	X	X	X	X	X	X
AGRO BIO TEST	X		X		X	X
TÜV Rheinland Polska	X	X	X	X	X	X
Centrum Jakości AgroEko	X	X	X		X	X
SGS Polska	X	X			X	X *

* z wyłączeniem wprowadzania do obrotu produktów rolnictwa ekologicznego importowanych z krajów trzecich

- ▶ niepodejmowaniu działań mających na celu wyeliminowanie nieprawidłowości wskazanych przez Głównego Inspektora IJHARS we wnioskach pokontrolnych,
- ▶ nierzetelnym sporządzaniu dokumentów dotyczących kontroli i certyfikacji producentów ekologicznych,
- ▶ przeprowadzaniu kontroli niezgodnie z obowiązującymi przepisami (np. brak stosowania procedur, właściwych wzorów formularzy protokołów z kontroli, pobierania dostatecznej liczby próbek u producentów ekologicznych do badań laboratoryjnych),
- ▶ wydawaniu certyfikatów na produkty niespełniające wymagań określonych w przepisach dotyczących rolnictwa ekologicznego,
- ▶ braku uzupełniania informacji o dotychczasowym przebiegu kontroli i certyfikacji w przypadku producenta który wcześniej objęty był nadzorem innej jednostki certyfikującej,
- ▶ przekazywaniu Głównemu Inspektorowi wykazu producentów ekologicznych zawierającego nieprawdziwe lub niekompletne dane.

W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości Główny Inspektor IJHARS:

- ▶ przekazał jednostkom certyfikującym wnioski pokontrolne obligujące do podjęcia działań eliminujących nieprawidłowości,
- ▶ skierował do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi 2 wnioski o odebranie w części lub w całości upoważnienia do przeprowadzania kontroli oraz wydawania i cofania certyfikatów zgodności w rolnictwie ekologicznym,
- ▶ wydał 2 decyzje administracyjne nakazujące wykonanie działań naprawczych przez 1 jednostkę certyfikującą objętą audytem.

Ponadto, Główny Inspektor wydał 14 decyzji wymierzających kary pieniężne jednostkom certyfikującym.

Wyniki kontroli sprawdzających w gospodarstwach rolnych

Kontrole sprawdzające przeprowadzono w 220 gospodarstwach rolnych, (tj. ok. 1,0% ogólnej liczby gospodarstw prowadzących produkcję żywności metodami ekologicznymi), w tym 162 kontrole w ramach nadzoru nad jednostkami certyfikującymi i nad produkcją ekologiczną oraz 58 kontroli w ramach nadzoru nad produkcją ekologiczną.

W porównaniu do 2011 r. liczba gospodarstw objętych kontrolą sprawdzającą w 2012 r. wzrosła o 40, tj. 18,2%.

Stwierdzone podczas kontroli nieprawidłowości wynikały z nieprzestrzegania zasad:

- ▶ przeprowadzania kontroli przez inspektora rolnictwa ekologicznego na rzecz jednostki certyfikującej, w tym:
  - pomijanie niektórych zagadnień podlegających kontroli (np. dotyczących przeprowadzenia przez producenta kontroli przy odbiorze produktów ekologicznych),
  - sporządzanie protokołu kontroli nierzetelnie, z błędami merytorycznymi i pisarskimi (błędny adres gospodarstwa, data kontroli i numer protokołu, pozostawienie niewypełnionych pól w dokumencie,
  - brak odnotowania w protokole kontroli informacji o występujących uchybieniach w dokumentacji dotyczącej produkcji roślinnej, zwierzęcej, ewidencji towarowej i dokumentacji finansowej),
  - brak przekazania protokołu producentowi ekologicznemu,
- ▶ prowadzenia działalności przez producenta, w tym:
  - brak powiadomienia jednostki certyfikującej o zmianach opisu jednostki produkcyjnej, zmianach w harmonogramie produkcji produktów i upraw w rozbiu na działki,
  - brak lub nieprawidłowe prowadzenie dokumentacji dotyczącej produkcji roślinnej, zwierzęcej, ewidencji towarowej i dokumentacji finansowej,
  - brak odnotowania w dokumentacji księgowej wyników kontroli przy odbiorze produktów ekologicznych,
  - stosowanie bez zgody właściwych organów odstępstw od warunków produkcji ekologicznej (WIJHARS) i konwencjonalnego materiału siewnego lub wegetatywnego materiału rozmnożeniowego (WIORiN),
  - stosowanie w uprawie ekologicznej niedozwolonego w rolnictwie ekologicznym środka ochrony roślin, składowanie w budynku gospodarczym nawozów niedozwolonych w rolnictwie ekologicznym,
  - niewłaściwe przechowywanie produktów ekologicznych (tj. bez rozdzielienia od produktów nieekologicznych) lub składowanie tych produktów w sposób utrudniający ich identyfikację,

- prowadzenie płodozmianu w sposób niezapewniający żyzności i odpowiedniej aktywności biologicznej gleby oraz powodujący nadmierne zachwaszczenie uprawy,
  - brak rejestru czynności czyszczenia pomieszczeń lub prowadzenie zabiegów czyszczenia i dezynfekcji pomieszczeń inwentarskich z niewystarczającą częstotliwością,
  - zbyt mała powierzchnia pomieszczeń inwentarskich,
  - brak wykonania zaleceń pokontrolnych przekazanych przez jednostkę certyfikującą.
- nierzetelne sporządzenie protokołów kontroli (np. brak odnotowania w protokole kontroli informacji o występujących uchybieniach dotyczących niewłaściwego sposobu przechowywania produktów ekologicznych, niewłaściwego nazewnictwa i etykietowania produktów ekologicznych),
  - przeprowadzanie kontroli u producenta ekologicznego bez ustanowionych procedur opierających się na systematycznej identyfikacji krytycznych etapów przetwórstwa lub przez inspektora rolnictwa ekologicznego bez właściwej specjalizacji,

W laboratoriach GIJHARS zbadano próbki pobranych w ramach kontroli sprawdzających produktów, na obecność niedozwolonych w rolnictwie ekologicznym środków ochrony roślin oraz GMO. W 3 próbkach stwierdzono obecność niedozwolonych w rolnictwie ekologicznym środków ochrony roślin. W związku ze stwierdzonymi pozostałościami środków ochrony roślin jednostki certyfikujące podjęły działania wobec znajdujących się pod ich kontrolą producentów w celu niedopuszczenia do sprzedaży tych produktów z odniesieniem do ekologicznej metody produkcji. Producenta mieszanki zbożowo-strączkowej ukarano karą pieniężną w drodze decyzji administracyjnej wydanej przez właściwy miejscowo organ IJHARS.

W 2012 r. po raz pierwszy przeprowadzono kontrolę ekologicznych jednostek pszczelarskich. Skontrolowano 4 podmioty produkujące m.in. miód metodami ekologicznymi (tj. 36,3% ogółu prowadzących działalność w zakresie ekologicznego pszczelarstwa), nie stwierdzając nieprawidłowości.

Wyniki kontroli sprawdzających w przetwórnictwie i u importerów produktów ekologicznych

Kontrole sprawdzające przeprowadzono w 49 podmiotach (w tym: w 43 przetwórnictwach z certyfikatem zgodności, w 1 przetwórnictwie z certyfikatem zgodności prowadzącej działalność również w zakresie importu, u 3 importerów i 2 podwykonawców).

Stwierdzone w przetwórnictwach nieprawidłowości wynikały głównie z:

- ▶ nieprzestrzegania zasad przeprowadzania kontroli przez inspektorów rolnictwa ekologicznego na rzecz jednostek certyfikujących, w tym:

- ▶ braku wyeliminowania przez producenta wskazanej przez jednostkę certyfikującą nieprawidłowości w oznakowaniu produktów przetwórstwa ekologicznego na etykietach (numer certyfikatu zamiast numeru jednostki certyfikującej, nieprawidłowa wielkość unijnego logo produkcji ekologicznej).

Nieprawidłowości stwierdzone u 4 importerów produktów ekologicznych, dotyczyły:

- ▶ niedopełnienia obowiązku poinformowania właściwej jednostki certyfikującej o przywozie produktów z państw trzecich,
- ▶ sprzedaży produktów oznakowanych jako ekologiczne bez ważnego certyfikatu zgodności i świadectwa kontroli poświadczonego przez WIJHARS,
- ▶ niewłaściwego sposobu składowania, niezapewniającego możliwości identyfikacji partii produktu w dowolnym momencie.

Wyniki kontroli znakowania produktów

Znakowanie produktów nieekologicznych w zakresie bezprawnego stosowania odniesień do rolnictwa ekologicznego sprawdzono w ramach planowych kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz u 6 producentów, w związku z podejrzeniem wykorzystywania w nazwie firmy, nazwie produktu, znaku towarowym lub w innych elementach oznakowania artykułu rolno-spożywczego niepełniającego wymagań określonych w przepisach dotyczących rolnictwa ekologicznego, określenia: ekologiczny, bio, eko, sugerującego ekologiczną metodę produkcji.

W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości dotyczących bezprawnego znakowania produktów nieekologicznych

terminami nawiązującymi do ekologicznej metody produkcji, wydano 9 decyzji administracyjnych nakładających kary pieniężne na podstawie ustawy o rolnictwie ekologicznym.

Udostępnianie informacji o producentach w rolnictwie ekologicznym

W 2012 r. Główny Inspektor JHARS rozpatrzył pozytywnie 140 wniosków o udostępnienie informacji odnośnie producentów ekologicznych i produkcji ekologicznej, w tym 131 wniosków dotyczących udostępnienia wykazu producentów ekologicznych i 9 wniosków o udostępnienie danych statystycznych z zakresu rolnictwa ekologicznego w Polsce. Wykazy udostępniono zarówno osobom prywatnym jak i przedstawicielom firm, głównie w celu nawiązania współpracy z producentami produktów rolnictwa ekologicznego, natomiast opracowania danych statystycznych udostępniono instytucjom naukowym, szkołom wyższym oraz organom administracji.

Upoważnianie importerów do przywozu produktów rolnictwa ekologicznego z państw trzecich

Wydawanie importerom upoważnień do przywozu produktów rolnictwa ekologicznego z państw trzecich ma na celu potwierdzenie, że w stosunku do przywożonych produktów ekologicznych objętych upoważnieniem spełnione są warunki, w zakresie równoważności metod produkcji oraz środków kontroli, o których mowa w przepisach dotyczących rolnictwa ekologicznego.

W 2012 r. Główny Inspektor JHARS wydał w drodze postępowania administracyjnego 18 decyzji administracyjnych, w tym:

- ▶ 15 decyzji upoważniających do przywozu produktów rolnictwa ekologicznego z państw trzecich (Chińska Republika Ludowa, Demokratyczno-Socjalistyczna Republika Sri Lanki, Republika Białorusi, Republika Chile, Republika Indonezji, Republika Peru, Republika Serbii, Republika Turcji, Ukraina),
- ▶ 2 decyzje uchylające upoważnienie na import produktów rolnictwa ekologicznego z Demokratyczno-Socjalistycznej Republiki Sri Lanki i Ukrainy,
- ▶ 1 decyzję odmawiającą wydania upoważnienia do importu produktów rolnictwa ekologicznego z Republiki Kenii.

Ponadto Główny Inspektor JHARS wydał 1 zawiadomienie o pozostawieniu bez rozpatrzenia *Wniosku o odnowienie*

upoważnienia do importu produktów rolnictwa ekologicznego, w związku z nieusunięciem braków formalnych we wniosku.

Zezwolenia na odstępstwa od zasad produkcji metodami ekologicznymi

Decyzje administracyjne zezwalające na zastosowanie przewidzianych prawem odstępstw od warunków produkcji metodami ekologicznymi wydawane są na wniosek producentów ekologicznych, składany do wojewódzkich inspektorów JHARS, właściwych ze względu na miejsce prowadzenia działalności lub Głównego Inspektora JHARS.

W 2012 r. wojewódzcy inspektorzy JHARS wydali ogółem 2252 decyzje administracyjne dotyczące odstępstw od zasad produkcji metodami ekologicznymi, w tym 2168 decyzji zezwalających na zastosowanie odstępstw od warunków produkcji metodami ekologicznymi i 84 decyzje odmawiające zastosowania odstępstw.

Organizacja egzaminów na inspektora rolnictwa ekologicznego

Kontrole u producentów ekologicznych mogą przeprowadzać wyłącznie osoby wpisane do rejestru inspektorów rolnictwa ekologicznego. Warunkiem wpisu do rejestru jest posiadanie wiedzy niezbędnej do przeprowadzenia kontroli u producentów ekologicznych, potwierdzonej egzaminem zdanym przed komisją kwalifikacyjną, powołaną przez Głównego Inspektora JHARS.

W 2012 r. Główny Inspektor JHARS zorganizował 4 egzaminy, umożliwiając osobom ubiegającym się o wpis do rejestru inspektorów rolnictwa ekologicznego sprawdzenie wiedzy z zakresu 6 specjalizacji. W ramach poszczególnych specjalizacji odbyły się 2 lub 3 egzaminy (tabela 3).

W wyniku egzaminów do rejestru inspektorów rolnictwa ekologicznego w 2012 r. wpisano 62 osoby, które uzyskały 92 uprawnienia do kontroli, w tym niektóre osoby w zakresie kilku specjalizacji.

Audyty Komisji Europejskiej w zakresie rolnictwa ekologicznego

W 2012 r. Audytorzy Komisji Europejskiej – Food and Veterinary Office (FVO) przeprowadzili audyt zewnętrzny w zakresie funkcjonowania rolnictwa ekologicznego

TABELA 3. Liczba egzaminów przeprowadzonych w zakresie poszczególnych specjalizacji oraz liczba osób, które zdały egzamin w zakresie poszczególnych specjalizacji rolnictwa ekologicznego w 2012 r.

Lp.	Rodzaj specjalizacji	Liczba egzaminów w zakresie specjalizacji	Liczba inspektorów wpisanych do rejestru
1.	Ekologiczna uprawa roślin i utrzymanie zwierząt	3	59
2.	Zbiór ze stanu naturalnego	2	6
3.	Pszczelarstwo	2	6
4.	Produkty akwakultury i wodorosty morskie	2	4
5.	Przetwórstwo produktów ekologicznych oraz produkcja pasz lub drożdży	2	8
6.	Wprowadzanie na rynek produktów ekologicznych, w tym importowanych z państw trzecich	2	9
Razem		13	92

w Polsce, w celu dokonania oceny systemu kontroli produkcji ekologicznej oraz znakowania produktów ekologicznych. Pracownicy GIJHARS czynnie uczestniczyli w przygotowaniach do audytu, udzielali wyjaśnień audytorom w trakcie wizyt w gospodarstwach ekologicznych na terenie kraju, a także brali udział w spotkaniach z zespołem audytującym FVO w gmachu Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

4.2.2. Kontrola produktów regionalnych i tradycyjnych

Zasady kontroli i certyfikacji produktów regionalnych i tradycyjnych

Organami i jednostkami organizacyjnymi właściwymi w sprawach kontroli i certyfikacji produktów rolnych i środków spożywczych posiadających chronioną nazwę pochodzenia (ChNP), chronione oznaczenie geograficzne (ChOG) lub będących gwarantowaną tradycyjną specjalnością (GTS) są:

- ▶ minister właściwy ds. rynków rolnych – upoważniająca jednostki certyfikujące, do przeprowadzania kontroli, wydawania i cofania certyfikatów potwierdzających zgodność procesu produkcji ze specyfikacją,
- ▶ Główny Inspektor JHARS – sprawujący nadzór nad jednostkami certyfikującymi,
- ▶ wojewódzki inspektor JHARS – przeprowadzający kontrolę zgodności procesu produkcji ze specyfikacją oraz wydający świadectwo jakości potwierdzające zgodność procesu produkcji ze specyfikacją,

- ▶ jednostki certyfikujące przeprowadzające kontrole oraz wydające i cofające certyfikaty zgodności.

Stosowanie oznaczeń pozwala na łatwiejszą identyfikację produktów, ich ochronę przed bezprawnym używaniem zarejestrowanych nazw oraz promocję produktów o specyficznych cechach i określonym pochodzeniu. Jednym z podstawowych elementów zapewnienia ochrony jest skuteczny system kontroli, na który składa się kontrola zgodności procesu produkcji ze specyfikacją oraz kontrola urzędowa, sprawdzająca przestrzeganie przepisów w zakresie ochrony produktów posiadających ChNP, ChOG lub GTS. Kontrole mają na celu ochronę zarejestrowanych nazw przed pośrednim lub bezpośrednim ich wykorzystaniem na potrzeby komercyjne, nadużywaniem, imitacją lub przywoływaniem oraz przed stosowaniem wszelkich określeń lub praktyk mogących wprowadzić w błąd konsumenta, co do rzeczywistego pochodzenia produktu lub jego charakterystyki.

W 2012 r. Komisja Europejska wpisała do rejestru chronionych nazw pochodzenia i chronionych oznaczeń geograficznych 4 kolejne nazwy polskich produktów. Według stanu na dzień 31 grudnia 2012 r. zarejestrowano 36 polskich nazw.

Nadzór nad jednostkami certyfikującymi

IJHARS sprawuje nadzór nad jednostkami certyfikującymi, które są akredytowane zgodnie z Polską Normą 45011

TABELA 4. Wykaz jednostek certyfikujących upoważnionych do przeprowadzania kontroli, wydawania i cofania certyfikatów zgodności procesu produkcji produktów regionalnych i tradycyjnych ze specyfikacją, wg stanu na 31 grudnia 2012 r.

Lp.	Upoważniona jednostka certyfikująca	Siedziba
1.	BIOCERT MAŁOPOLSKA Sp. z o.o.	Kraków
2.	COBICO Sp. z o.o.	Kraków
3.	Polskie Centrum Badań i Certyfikacji S.A.	Warszawa
4.	PNG Sp. z o. o.	Cisów
5.	TÜV Rheinland Polska Sp. z o.o.	Warszawa

i upoważnione przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi do przeprowadzania kontroli, wydawania i cofania certyfikatów potwierdzających zgodność procesu produkcji produktów rolnych i środków spożywczych posiadających ChNP, ChOG, GTS ze specyfikacją. W 2012 r. funkcjonowało 5 jednostek certyfikujących (tabela 4), przy czym 4 jednostki przeprowadziły kontrole na wniosek producentów, wydając ogółem 110 certyfikatów na takie produkty jak: *Truskawka kaszubska, Wiśnia nadwiślanka, Obwarzanek krakowski, Miód drahimski, Miód kurpiowski, Suska sechłońska, Fasola wrzawska, Kielbasa jałowcowa, Kielbasa myśliwska oraz Kabanosy.*

Główny Inspektor JHARS w ramach nadzoru nad jednostkami certyfikującymi dokonuje kontroli w siedzibach tych jednostek. Kontrola ma na celu sprawdzenie, czy jednostka certyfikująca:

- ▶ posiada i stosuje właściwe procedury kontroli i certyfikacji produktów,
- ▶ posiada biuro wyposażone w odpowiednie środki techniczne,
- ▶ dysponuje odpowiednio wykwalifikowanymi inspektorami,
- ▶ przeprowadza czynności kontrolne w sposób rzetelny, skuteczny i obiektywny.

Podstawowym celem kontroli u producentów jest sprawdzenie czy jednostka certyfikująca przeprowadza kontrole zgodności procesu produkcji produktów posiadających zarejestrowane nazwy jako ChNP, ChOG, GTS ze specyfikacją w sposób rzetelny, skuteczny i zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz zatwierdzonym przez Głównego Inspektora JHARS planem kontroli.

W 2012 r. przeprowadzono 3 kontrole jednostek certyfikujących, tj.:

- ▶ kompleksową kontrolę mającą na celu sprawdzenie stanu przygotowania jednostki do realizacji powierzonych jej zadań,
- ▶ kontrolę mającą na celu sprawdzenie wykonania zaleceń pokontrolnych z poprzedniej kontroli GIJHARS oraz prawidłowości przeprowadzonych kontroli zgodności produktów rolnych i środków spożywczych posiadających ChNP, ChOG, GTS ze specyfikacją w roku poprzednim,
- ▶ kontrolę sprawdzającą u producenta w zakresie prawidłowości kontroli zgodności procesu produkcji ze specyfikacją zrealizowanej przez upoważnioną jednostkę certyfikującą.

W wyniku kontroli jednostkom certyfikującym przekazano zalecenia pokontrolne, dotyczące między innymi:

- ▶ wprowadzenia stosownych zmian w procedurach kontroli produktów regionalnych i tradycyjnych, mających na celu usprawnienie procesu kontroli,
- ▶ opracowania brakujących planów kontroli zarejestrowanych produktów,
- ▶ podwyższenia kwalifikacji personelu dokonującego kontroli zgodności ze specyfikacją produktów regionalnych i tradycyjnych.

Kontrole zgodności procesu produkcji produktów regionalnych i tradycyjnych ze specyfikacją

Kontrola zgodności procesu produkcji ze specyfikacją przeprowadzana jest w celu zapewnienia wysokiej jakości produktów regionalnych i tradycyjnych. Kontrola przeprowadzana jest na wniosek producenta, który wytwarza produkt zgodnie ze specyfikacją i zamierza znakować go symbolem ChNP, ChOG lub GTS. Koszty związane z czynnościami kontrolnymi pokrywane są przez producenta.

Kontrola zgodności procesu produkcji ze specyfikacją polega na zweryfikowaniu poszczególnych etapów produkcji i ocenie czy spełnione są wymagania specyfikacji, które decydują o szczególnych właściwościach produktów posiadających ChNP, ChOG lub GTS. Zakres tej kontroli nie wybiega poza wymagania specyfikacji. W trakcie kontroli sprawdzana jest również dokumentacja prowadzona przez

producenta, w tym rejestry poszczególnych etapów produkcji, które pozwalają na odtworzenie procesu produkcji.

W przypadku produktów regionalnych (ChNP i ChOG) weryfikowany jest dowód pochodzenia potwierdzający związek produktu z danym regionem oraz sprawdzane jest czy produkcja odbywa się na obszarze geograficznym wskazanym w specyfikacji. W przypadku produktów tradycyjnych (GTS) sprawdzane są minimalne wymagania, jakie produkt musi spełnić, aby został potwierdzony jego specyficzny charakter.

W 2012 r. organy IJHARS otrzymały 220 *Wniosek o dokonanie kontroli zgodności procesu produkcji produktu regio-*

nalnego lub tradycyjnego ze specyfikacją, złożonych przez producentów (tabela 5).

W wyniku przeprowadzonych kontroli wydano łącznie 220 świadectw jakości potwierdzających zgodność procesu produkcji ze specyfikacją u producentów 17 produktów rolnych i środków spożywczych zarejestrowanych jako ChNP, ChOG lub GTS.

Kontrole urzędowe produktów regionalnych i tradycyjnych

Kontrole urzędowe w zakresie ochrony produktów posiadających ChNP, ChOG lub GTS, mają na celu:

- ▶ sprawdzenie przestrzegania przez producentów wymagań specyfikacji w produkcji produktów posiadających zarejestrowaną chronioną nazwę pochodzenia (ChNP), chronione oznaczenie geograficzne (ChOG) lub będących gwarantowaną tradycyjną specjalnością (GTS),
- ▶ wyeliminowanie z rynku produktów bezprawnie znakowanych zarejestrowanymi nazwami lub nazwami imitującymi nazwy chronione (celem tej kontroli jest zapewnienie, że zarejestrowane nazwy są chronione przed wykorzystaniem ich w celach komercyjnych, przed zawłaszczeniem, imitacją oraz wszelkimi innymi praktykami mogącymi wprowadzić w błąd konsumentów co do prawdziwego pochodzenia produktu).

Podczas każdej kontroli prowadzonej przez inspektorów IJHARS w zakresie jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, zwracano uwagę, czy znakowanie produktów nie zawiera informacji bezprawnie wykorzy-

TABELA 5. Liczba wydanych przez WIJHARS świadectw jakości potwierdzających zgodność procesu produkcji produktów regionalnych (ChNP, ChOG) i tradycyjnych (GTS) ze specyfikacją w 2012 r.

Lp.	Nazwa produktu	Oznaczenie	Liczba świadectw jakości
1.	Rogal świętomarciński	ChOG	97
2.	Oscypek	ChNP	34
3.	Jabłka łąckie	ChOG	16
4.	Kołacz śląski	ChOG	12
5.	Ser koryciński swojski	ChOG	10
6.	Bryndza podhalańska	ChNP	8
7.	Obwarzanek krakowski	ChOG	8
8.	Redykołka	ChNP	8
9.	Kiełbasa lisecka	ChOG	8
10.	Miód wrzosowy z Borów Dolnośląskich	ChOG	6
11.	Wielkopolski ser smażony	ChOG	4
12.	Andruty kaliskie	ChOG	2
13.	Pierekaczewnik	GTS	2
14.	Miód z Sejneńszczyzny	ChNP	2
15.	Chleb prądnicki	ChOG	1
16.	Olej rydzowy	GTS	1
17.	Miód pitny trójniak	ChNP	1
Razem			220

stujących renomę nazw zarejestrowanych jako ChNP, ChOG lub GTS.

4.2.3. Kontrola ex-post

Kontrole ex-post obejmują przedsiębiorców otrzymujących płatności z Unii Europejskiej w ramach uczestnictwa w mechanizmach Wspólnej Polityki Rolnej (WPR) oraz Wspólnej Polityki Rybackiej (z wyłączeniem refundacji eksportowych oraz działań objętych Planem Rozwoju Obszarów Wiejskich), administrowanych przez agencje płatnicze. Kontrola ex-post realizowana jest przez IJHARS na zasadach określonych w Rozporządzeniu Rady (WE) nr 485/2008, zgodnie z trybem określonym w ustawie o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych.

Zadania Głównego Inspektora JHARS w zakresie kontroli ex-post obejmują między innymi:

- ▶ sprawowanie nadzoru i koordynowanie kontroli ex-post realizowanych przez WIJHARS,
- ▶ przekazywanie protokołów kontroli wraz z dokumentacją kontrolną do Biura Kontroli w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

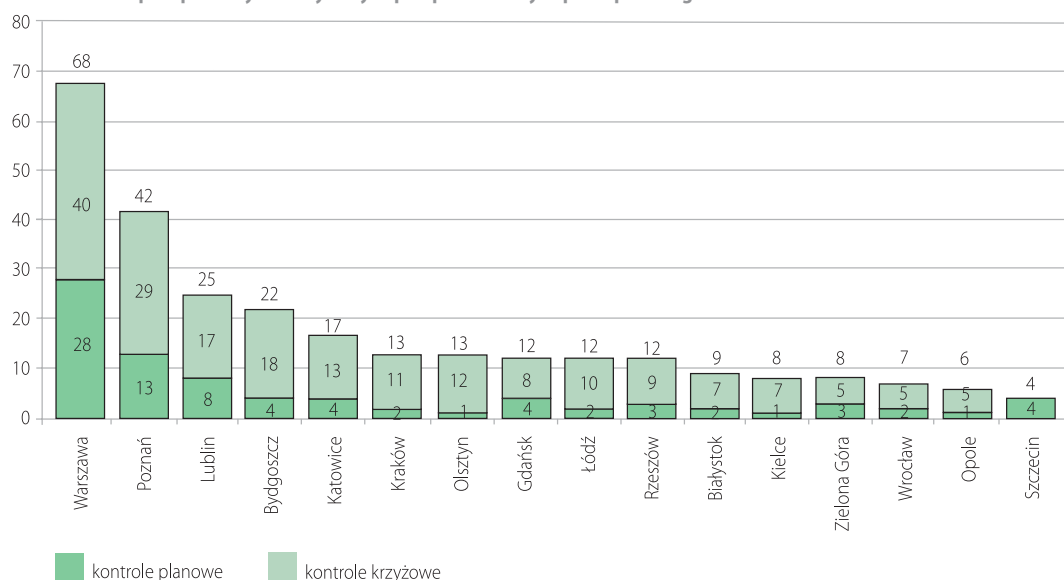
Kontrole ex-post realizowane są zgodnie z programem kontroli przekazany przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Program zawiera wykaz podmiotów wytypowanych do kontroli na podstawie analizy ryzyka.

Inspektorzy WIJHARS przeprowadzają kontrolę beneficjentów otrzymujących płatności z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) na rynku krajowym, w obszarze mechanizmów WPR administrowanych przez ARR (dopłaty do przetwórstwa, dopłaty do promocji produktów rolno-spożywczych, interwencyjny zakup i sprzedaż, dopłaty do składowania oraz wycofywania z rynku, a także limitowania produkcji) i mechanizmów administrowanych przez ARiMR (np. grupy producenckie).

Informacje zebrane przez IJHARS w wyniku kontroli chronione są tajemnicą służbową i nie mogą być ujawnione osobom nieupoważnionym. Protokoły kontroli przekazywane są za pośrednictwem Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi do agencji płatniczych, według właściwości rzeczowej administrowanych mechanizmów WPR. W przypadku stwierdzonych nieprawidłowości finansowych agencje

RYSUNEK 7.

Liczba kontroli ex-post planowych i krzyżowych przeprowadzonych przez poszczególne WIJHARS w 2012 r.

płatnicze podejmują odpowiednie środki przewidziane w polskim prawie.

W 2012 r. przeprowadzono łącznie 278 kontroli, w tym 78 planowych i 200 krzyżowych, z których 12 zrealizowano na wniosek organów kontrolnych administracji państw Unii Europejskiej, tj. po 5 kontroli na wniosek Republiki Federalnej Niemiec i Republiki Czeskiej oraz 2 kontrole na wniosek Wielkiej Brytanii.

Największą liczbę kontroli ex-post łącznie planowych i krzyżowych (rysunek 7) wykonały WIJHARS w Warszawie (68), Poznaniu (42), Lublinie (25) i Bydgoszczy (22).

W porównaniu do 2011 r. liczba kontroli ex-post ogółem wzrosła o 74 kontrole (tj. 36,3%), w tym o 19 planowych (tj. o 32,2%) i o 55 krzyżowych (tj. 37,9%). Przedsiębiorcy, u których w 2012 r. przeprowadzono kontrolę ex-post, otrzymali z EFRG płatności na ogólną kwotę 52 mln euro, tj. o 56,5 mln euro mniej niż w 2011 r.

Najwięcej kontroli przeprowadzonych w 2012 r. dotyczyło takich mechanizmów WPR, jak:

- ▶ *Wyjątkowe środki wsparcia – producenci, którzy nie są członkami organizacji producentów – niezbiwanie i zielone zbiory* – 96 kontroli, w tym 30 planowych i 66 krzyżowych,
- ▶ *Pomoc finansowa dla wstępnie uznanych grup producentów owoców i warzyw* – 69 kontroli, w tym 26 planowych i 43 krzyżowe,
- ▶ *Dopłaty do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych* – 24 kontrole, w tym 5 planowych i 19 krzyżowych.

Dokumenty objęte kontrolą przez WIJHARS stanowiły próbę o wielkości wahającej się w przedziale od 90% do 100%.

W wyniku kontroli ex-post przeprowadzonych w 2012 r. stwierdzono 12 nieprawidłowości finansowych u beneficjentów, którzy otrzymali środki finansowe z EFRG w zakresie 5 mechanizmów WPR w roku budżetowym 2009/2010 i 2010/2011, tj.:

- ▶ *Dopłaty do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych* – 4 nieprawidłowości,

- ▶ *Wyjątkowe środki wsparcia – producenci, którzy nie są członkami organizacji producentów - niezbiwanie i zielone zbiory* – 3 nieprawidłowości,
- ▶ *Program „owoce w szkole”* – 2 nieprawidłowości,
- ▶ *Pomoc finansowa dla wstępnie uznanych grup producentów owoców i warzyw* – 2 nieprawidłowości,
- ▶ *Wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych* – 1 nieprawidłowość.

W przypadku niektórych kontroli brak było możliwości oszacowania kwoty nieprawidłowości finansowej. Kontrola dokumentacji wykazała ponadto:

- ▶ błędy i pomyłki w prowadzeniu i przechowywaniu dokumentacji,
- ▶ niedopełnienie części obowiązków wynikających z umów,
- ▶ nieprzestrzeganie przepisów wynikających z wewnętrznych regulaminów i instrukcji,
- ▶ rozbieżności danych lub niekompletność dokumentacji,
- ▶ niedotrzymanie terminów składania dokumentów lub realizacji płatności przez beneficjentów.

Wyniki kontroli ex-post przekazano agencjom płatniczym, według właściwości nadzorowanych przez nie mechanizmów WPR.

4.2.4. Zadania delegowane przez Agencję Rynku Rolnego

Zadania delegowane, realizowane przez IJHARS na podstawie umowy zawartej z Agencją Rynku Rolnego, obejmują mechanizmy WPR administrowane przez agencję, w tym:

- ▶ działania interwencyjne – zakup i sprzedaż (mleko w proszku, masło, pszenica, kukurydza),
- ▶ dopłaty do prywatnego przechowywania (wieprzowina, masło),
- ▶ dopłaty do produkcji i przetwórstwa (suszy paszowy, słoma lniana i konopna),
- ▶ wydawanie zezwoleń na wykorzystanie kazeiny i kazeinianów do produkcji serów,
- ▶ dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności Unii Europejskiej,
- ▶ przetwarzanie cukru przemysłowego.

W ramach zadań delegowanych w 2012 r. laboratoria GIJHARS wykonały badania laboratoryjne 464 próbek pobranych przez kontrolerów Sekcji Kontroli Technicznych Oddziałów Terenowych ARR, w zakresie 5 mechanizmów WPR, w tym:

- ▶ 396 próbek w mechanizmie *Dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności UE (Wpż)*,
- ▶ 41 próbek w mechanizmie *Dopłaty do prywatnego przechowywania masła (Pma)*,
- ▶ 14 próbek w mechanizmie *Dopłaty do przetwórstwa słomy lnianej i konopnej na włókno (Dslk)*,
- ▶ 9 próbek w mechanizmie *Dopłaty do produkcji suszu paszowego (Dsu)*,
- ▶ 4 próbki w mechanizmie *Monitorowanie produkcji i opłaty na rynku cukru (Mcu)*.

Celem badania laboratoryjnego próbek jest potwierdzenie zgodności jakości produktu z deklaracją producenta i wymaganiami ARR w danym mechanizmie. Badania wykonuje się przed dokonaniem wypłat środków finansowych, a uzyskane wyniki stanowią podstawę właściwej realizacji zasad określających przyznawanie dopłat z unijnych funduszy.

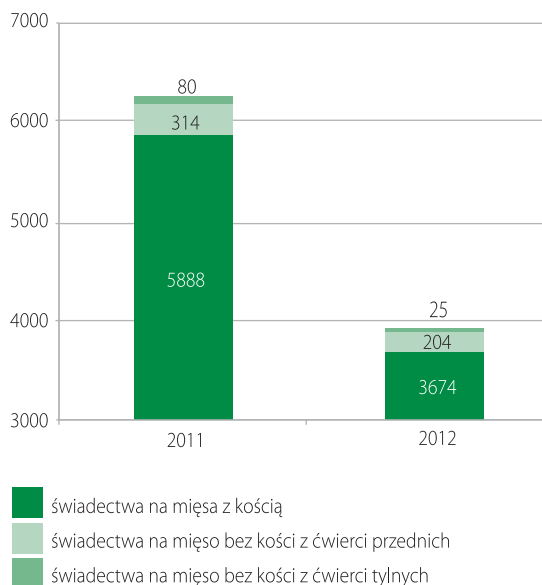
4.2.5. Potwierdzenie pochodzenia mięsa wołowego z dorosłego bydła płci męskiej

Świadectwa potwierdzające pochodzenie mięsa wołowego z dorosłego bydła płci męskiej wydawane są przez IJHARS na wniosek podmiotów eksportujących mięso wołowe do krajów trzecich. W oparciu o wyżej wymienione świadectwa eksporterzy mogą ubiegać się o specjalne refundacje wywozowe, w ramach mechanizmów WPR *Handel zagraniczny na rynku wołowiny i cielęciny*.

W 2012 r. IJHARS wydała ogółem 3903 świadectwa potwierdzające pochodzenie wołowiny z dorosłego bydła płci męskiej, w tym:

- ▶ 3674 świadectwa dla mięsa z kością, co stanowiło 94,1% ogółu wydanych,
- ▶ 204 świadectwa dla mięsa bez kości z ćwierci przednich, co stanowiło 5,2% ogółu wydanych,
- ▶ 25 świadectw dla mięsa bez kości z ćwierci tylnych, co stanowiło 0,7% ogółu wydanych.

RYСУNEK 8.
Liczba świadectw dla mięsa wołowego wystawionych przez IJHARS w latach 2011–2012

W porównaniu do 2011 r. liczba świadectw ogółem wydanych w 2012 r. (rysunek 8) zmniejszyła się o 2379 (tj. o 37,9%), w tym dla mięsa z kością o 2214 (tj. o 37,6%), dla mięsa bez kości z ćwierci przednich o 110 (tj. o 35,0%) i dla mięsa bez kości z ćwierci tylnych o 55 (tj. 68,7%).

Zainteresowanie eksportem wołowiny, objętej refundacjami wywozowymi w 2012 r. było znacznie mniejsze niż w 2011 r. i dotyczyło zarówno mięsa z kością jak i mięsa bez kości.

Objęte nadzorem mięso wołowe z kością stanowiło ogółem 43,6 tys. ton, przy czym 92,9% wyeksportowano poza obszar UE, a 7,1% przeznaczono do odkostnienia w kraju. Mięso wołowe z kością wyeksportowano na teren Turcji (80,9% całkowitego eksportu wołowiny z kością), Rosji (13,0%), Macedonii (3,0%), Chorwacji (1,3%), Uzbekistanu (1,3%), Kosowa (0,3%) oraz Bośni i Hercegowiny (0,2%). W wyniku odkostnienia 3,1 tys. t mięsa z kością uzyskano 2,36 tys. t mięsa bez kości, z których 2,35 tys. t (tj. 99,7%) wyeksportowano do Izraela (73,6% całkowitego eksportu wołowiny bez kości), Kazachstanu (12,7%), Rosji (11,3%) oraz Egiptu (2,3%).

4.2.6. Kontrola wprowadzania do obrotu mięsa z bydła w wieku do 12 miesięcy

Kontrola wprowadzania do obrotu mięsa pochodzącego z bydła w wieku do 12 miesięcy polega na sprawdzaniu prawidłowości:

- ▶ oznakowania przez zakłady ubojowe tusz wołowych kategoriami wiekowymi,
- ▶ oznaczania mięsa wołowego przez zakłady przetwórcze informacją o wieku zwierzęcia w chwili uboju, stosowania określonego opisu handlowego, pod którym mięso jest sprzedawane,
- ▶ prowadzenia przez te zakłady rejestrów bydła i rejestrów mięsa, zgodnie z wymaganym zakresem informacji.

W 2012 r. przeprowadzono kontrole w 40 podmiotach prowadzących ubój i rozbiór mięsa, podczas których zweryfikowano prawidłowość oznakowania tusz wołowych, w tym:

- ▶ 63915 sztuk w kategorii V, tj. w wieku do 8 miesięcy włącznie, w tym 26240 sztuk w rzeźniach nadzorowanych,
- ▶ 6999 sztuk w kategorii Z, tj. w wieku od powyżej 8 miesięcy do 12 miesięcy włącznie, w tym 4033 sztuk w rzeźniach nadzorowanych.

Kontrola nie wykazała nieprawidłowości w oznakowaniu tusz kategoriami V i Z (oznakowanie było zgodne z informacjami zawartymi w paszporcie zwierzęcia) oraz w zakresie prowadzenia rejestrów bydła i mięsa przez zakłady.

4.2.7. Kontrola raportowania danych rynkowych z rynku wołowiny

Kontrola raportowania danych rynkowych z rynku wołowiny prowadzona jest w celu zapewnienia prawidłowej, jednolitej rejestracji cen oraz wielkości obrotów na rynku wołowiny i cielęciny. Kontroli podlegają przedsiębiorcy zobowiązani przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi do nieodpłatnego przekazywania danych z rynku wołowiny.

Obowiązkowi przekazywania danych rynkowych do Zintegrowanego Systemu Informacji Rynkowej podlegało w I półroczu 2012 r. – 50 ubojni bydła i w II półroczu 2012 r. – 44 ubojnie bydła.

W 2012 r. przeprowadzono 180 kontroli prawidłowości raportowania danych rynkowych z rynku wołowiny, sprawdzając 1.028 sztuk bydła pod kątem prawidłowości wyliczenia ceny zakupu, która była raportowana do Zintegrowanego Systemu Informacji Rynkowej. Prawidłowo wyliczoną cenę zakupu bydła stwierdzono w przypadku 1.004 sztuk, tj. 97,7% wszystkich kontrolowanych.

Kontrola wykazała nieprawidłowości polegające na:

- ▶ braku przestrzegania terminów przekazywania danych rynkowych do Zintegrowanego Systemu Rolniczej Informacji Rynkowej, co stwierdzono w 2 ubojniach, tj. 2,1% skontrolowanych,
- ▶ braku archiwizacji informacji zwrotnych potwierdzających przesłanie raportu o cenach, co stwierdzono w 3 ubojniach, tj. ok. 3,2% skontrolowanych,
- ▶ braku kalkulacji kosztów transportu zwierząt, co stwierdzono w 2 ubojniach, tj. 2,1% skontrolowanych,
- ▶ nieprawidłowym dokonywaniu korekt masy tusz do postaci wzorcowej, co stwierdzono w 4 ubojniach, tj. 4,2% skontrolowanych,
- ▶ nieprawidłowym przeliczaniu masy tusz z masy poubojowej ciepłej na masę poubojową schłodzoną, co stwierdzono w 4 ubojniach, tj. 4,2% skontrolowanych,
- ▶ błędnym objęciu raportowaniem bydła zakupionego po stawkach ryczałtowych, które nie podlega raportowaniu, co stwierdzono w 1 ubojni, tj. ok. 1,1% skontrolowanych,
- ▶ błędnym wyliczeniu ceny podstawowej zakupu bydła, raportowanej do Zintegrowanego Systemu Rolniczej Informacji Rynkowej, co stwierdzono w 4 ubojniach, tj. 4,2% skontrolowanych.

4.2.8. Wydawanie opinii w zakresie nadania znaku **Poznaj Dobrą Żywność (PDŻ)**

Program *Poznaj Dobrą Żywność* jest częścią polityki Unii Europejskiej służącej podniesieniu jakości oraz zwiększaniu różnorodności żywności na rynku wewnętrznym. Jego celem jest ułatwienie konsumentom dokonania wyboru produktów żywnościowych poprzez promowanie żywności o wysokiej i stabilnej jakości.

Znak *Poznaj Dobrą Żywność* przyznawany jest przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi artykułom rolno-spożywczym

TABELA 6. Grupy towarowe, których produkty uzyskały opinie w sprawie nadania znaku PDŻ w 2012 r.

Lp.	Rodzaj artykułu	Liczba wydanych opinii
1.	Przetwory mleczne	35
2.	Przetwory owocowe i warzywne	35
3.	Mięso drobiowe i jego przetwory	22
4.	Przetwory z mięsa czerwonego	21
5.	Wyroby garmażeryjne	19
6.	Świeże owoce i warzywa	16
7.	Sosy i majonezy	10
8.	Jaja	8
9.	Wyroby winiarskie	7
10.	Miód	6
11.	Przetwory zbożowe	6
12.	Piwo	6
13.	Wyroby ciastkarskie	5
14.	Wyroby piekarskie	4
15.	Wyroby spirytusowe	3
16.	Przetwory rybne	1
Razem		204

charakteryzującym się specyficznymi cechami lub wymaganiami jakości handlowej, w szczególności w zakresie sposobu produkcji, składu lub właściwości organoleptycznych. Nadanie znaku PDŻ wymaga między innymi uzyskania opinii Głównego Inspektora JHARS, dotyczącej jakości handlowej produktu zgłoszonego do programu.

Uwzględniając kryteria jakościowe określone przez Kolegium Naukowe ds. jakości produktów żywnościowych, w 2012 r. Główny Inspektor JHARS wydał 204 opinie w sprawie nadania znaku PDŻ (tabela 6).

Wydane opinie dotyczyły najczęściej jakości handlowej mięsa drobiowego, przetworów z mięsa czerwonego i drobiowego oraz przetworów mlecznych, owocowych i warzywnych.

4.3. Zadania w ramach nadzoru sprawowanego przez IJHARS

4.3.1. Nadzór nad rynkiem wina

W ramach nadzoru nad rynkiem wina IJHARS przeprowadza kontrole w podmiotach produkujących wino z winogron pochodzących z upraw winorośli położonych na terenie kraju, z przeznaczeniem do obrotu handlowego. Podmioty wyrabiające wino przeznaczone do obrotu, mają obowiązek zgłoszenia prowadzonej działalności Prezesowi Agencji Rynku Rolnego. W 2012 r. w ewidencji Prezesa ARR zarejestrowanych było 36 podmiotów zlokalizowanych na terenie 11 województw (tabela 7), tj. o 10 producentów więcej (o 38,5%) niż w 2011 r.

W 2012 r. przeprowadzono kontrole w zakresie jakości handlowej wina, sprawdzając między innymi:

- ▶ wymagania formalno-prawne,
- ▶ prawidłowość prowadzenia rejestrów przychodu i rozchodu produktów winiarskich,
- ▶ opracowanie i wdrożenie systemu kontroli wewnętrznej wyrobu i rozlewu wina,
- ▶ parametry fizykochemiczne próbek wyrobów winiarskich; do badań laboratoryjnych pobrano próbki z 3 partii win, o łącznej objętości 34,7 hl,
- ▶ oznakowanie wina przeznaczonego do obrotu handlowego,
- ▶ prawidłowość przeprowadzenia procesu wzbogacania u 2 producentów,
- ▶ prawidłowość procesu usunięcia produktów ubocznych powstałych przy wyrobie wina, w przypadku podmiotów wyrabiających powyżej 25 hl wina w roku gospodarczym; badaniom laboratoryjnym poddano ogółem 18 próbek produktów ubocznych (tj. 10 próbek osadu drożdżowego z partii o łącznej objętości 10,7 hl i masie 1837 kg oraz 8 próbek wycieków z partii o łącznej masie 17006 kg pobranych u 8 producentów).

W wyniku kontroli stwierdzono nieprawidłowości wyłącznie w zakresie oznakowania 3 partii win z uwagi na bezprawne umieszczenie informacji o roczniku i odmianach winorośli, z których zostały wyprodukowane.

TABELA 7. Zestawienie podmiotów produkujących wino z winogron pochodzących z upraw winorośli położonych na terenie Polski

Lp.	Województwo	Liczba podmiotów wpisanych do ewidencji ARR w latach:	
		2011/2012	2012/2013
1.	Dolnośląskie	5	5
2.	Lubelskie	1	3
3.	Lubuskie	3	5
4.	Mazowieckie	1	1
5.	Małopolskie	4	6
6.	Opolskie	-	1
7.	Podkarpackie	5	6
8.	Śląskie	4	4
9.	Świętokrzyskie	1	1
10.	warmińsko-mazurskie	-	1
11.	Wielkopolskie	2	3
Razem		26	36

4.3.2. Nadzór nad rynkiem chmielu

Zadania realizowane przez IJHARS na rynku chmielu mają zapewniać, że chmiel wprowadzany do obrotu jest jednolity odmianowo, a jego jakość jest zgodna z przepisami. W 2012 r. nadzorowi IJHARS podlegały 1402 plantacje chmielu zgłoszone do ewidencji, należące do 648 plantatorów (tabela 8), przy czym: 89,9% stanowiły plantacje z rejonu lubelskiego, 8,6% z rejonu wielkopolskiego i 1,5% z rejonu dolnośląskiego.

TABELA 8. Plantacje chmielu objęte nadzorem IJHARS w 2012 r.

Wyszczególnienie	Region uprawy chmielu			
	Lubelski	Dolnośląski	Wielkopolski	Ogółem
Liczba plantatorów	612	6	30	648
Liczba plantacji	1.260	21	121	1.402
Powierzchnia plantacji /ha/	ogółem, w tym	1.266,18	70,22	1.490,45
	goryczkowe	845,04	61,27	1.028,64
	aromatyczne	421,14	8,95	461,81
Plantacje objęte kontrolą jednolitości	liczba	92	7	40
	ha	97,44	17,35	47,45
Plantacje niejednolite odmianowo:	liczba	2	4	0
	ha	2,49	8,05	0
Wydane decyzje	2	4	0	6

Sprawując nadzór nad rynkiem chmielu i produktów chmielowych w 2012 r.:

- ▶ skontrolowano 139 plantacji – w ramach kontroli jednolitości odmianowej,
- ▶ pobrano 843 próbki wszystkich odmian dla chmielu o masie 1652,6 t.

W wyniku kontroli ustalono:

- ▶ całkowita powierzchnia plantacji chmielu wyniosła 1490,45 ha, w tym:
  - upraw z odmianami goryczkowymi – 1028,64 ha, co stanowiło 69,0%,
  - upraw z odmianami aromatycznymi – 461,81 ha, co stanowiło 31,0%,
- ▶ wielkość plantacji wynosiła średnio – 1,18 ha,
- ▶ 6 plantacji o łącznej powierzchni 10,54 ha było niejednolitych odmianowo (tj. 4,3% plantacji objętych kontrolą jednolitości i 6,5% powierzchni skontrolowanej); producentom chmielu nakazano w drodze decyzji administracyjnych zniszczenie roślin niejednolitych odmianowo poprzez wykopanie karp tych roślin,
- ▶ wymagania jakościowe spełniło 1.641,2 t chmielu, na który wojewódzcy inspektorzy wydali 865 certyfikatów, w tym:
  - w rejonie lubelskim – 766 certyfikatów na chmiel o masie 1335,1 t (tj. 81,3% ogólnej masy chmielu certyfikowanego),

- w rejonie wielkopolskim – 84 certyfikaty na chmiel o masie 203,2 t (tj. 12,4%),
- w rejonie dolnośląskim – 15 certyfikatów na chmiel o masie 102,9 t (tj. 6,3%),
- ▶ wymaganiom jakościowym nie odpowiadało 7 partii chmielu o masie 11,4 t (tj. 0,7% masy certyfikowanego chmielu) z powodu zawyżonej zawartości zanieczyszczeń i zawyżonej wilgotności,
- ▶ 140 partii chmielu o masie 267,6 t (tj. 16,3%), ze względu na podwyższony poziom zawartości nasion, certyfikowano jako chmiel zaziarniony (podwyższony poziom zawartości nasion),
- ▶ wymagania jakościowe spełniało 45,5 t produktów chmielowych, na które inspektorzy wydali 14 certyfikatów, w tym:
  - na granulaty typ 45 – 5 certyfikatów na partię o masie 24,6 t,
  - na granulaty typ 90 – 9 certyfikatów na partię o masie 20,9 t.

4.3.3. Nadzór nad rynkiem mięsa – klasyfikacja tusz zwierząt rzeźnych w systemie EUROP

System klasyfikacji EUROP zapewnia rzetelną ocenę jakości tusz, wpływa także na zwiększenie przejrzystości rynku w zakresie handlu tuszami wieprzowymi i wołowymi oraz właściwemu ustalaniu cen w notowaniach na terenie UE. Obowiązek stosowania klasyfikacji tusz wieprzowych i wołowych w Polsce dotyczy wszystkich rzeźni, które w ostatnim roku ubiły:

- ▶ powyżej 10400 szt. trzody chlewnej (tj. powyżej 200 szt. tygodniowo średnio w roku),
- ▶ powyżej 3900 szt. bydła (tj. powyżej 75 szt. tygodniowo średnio w roku).

Czynności nadawania klas jakości handlowej tuszom wieprzowym i wołowym w systemie EUROP mogą dokonywać tylko osoby, które posiadają uprawnienia rzeczoznawcy w zakresie klasyfikacji. W Polsce rzeczoznawcy najczęściej są pracownikami rzeźni.

Nadzór nad klasyfikacją tusz zwierząt rzeźnych w systemie EUROP prowadzi IJHARS. Zadania IJHARS w tym zakresie obejmują między innymi sprawdzenie: poprawności klasyfikacji oraz znakowania tusz wołowych i wieprzowych, prawidłowo-

RYSUNEK 9

Liczba zakładów podlegających nadzorowi w zakresie klasyfikacji tusz wołowych w systemie EUROP w 2012 r. (stan na 31 grudnia 2012 r.)

* w tym jeden zakład prowadzący klasyfikację dobrowolnie

wości dokumentowania czynności ustalania klas jakości tusz, zgodności dokumentacji wystawionej dostawcom żywca rzeźnego z dokumentacją zakładową (w zakresie kategorii, klasy jakości oraz masy tusz), posiadania uprawnień przez osoby dokonujące klasyfikacji, stosowania do pomiaru mięsności tusz wieprzowych zatwierdzonych urządzeń (choirometrów).

Klasyfikacja tusz wołowych

W 2012 r. nadzorem IJHARS objęto 83 ubojnie bydła (tj. o 3 mniej niż w 2011 r.), w tym 80 podlegających obowiązkowi klasyfikowania tusz wołowych oraz 3 zakłady, które dobrowolnie uczestniczą w systemie klasyfikacji (rysunek 9).

Zakłady ubojowe objęte w 2012 r. nadzorem IJHARS stanowiły 29,4% ogółu ubojni działających na terenie kraju (282), przy czym w porównaniu do 2011 r. ich udział zmniejszył się o 1,4 punkt procentowy (w 2011 r. wynosił 30,8%).

Ogółem w 2012 r. przeprowadzono 853 wizyty kontrolne w zakładach ubojowych, w tym 840 (tj. 98,5%) w zakładach podlegających obowiązkowi klasyfikowania tusz wołowych i 13 w ubojniach klasyfikujących tusze wołowe dobrowolnie. W porównaniu do 2011 r. liczba wizyt kontrolnych przeprowadzonych w 2012 r. zwiększyła się o 50, tj. 5,9%.

TABELA 9. Zestawienie danych w zakresie klasyfikacji tusz wołowych w latach 2011 – 2012

Wyszczególnienie	2011 r.	2012 r.	Zmiana %
Liczba ubojni bydła w kraju (szt.)	279	282	+1,1
Liczba ubojni bydła objętych nadzorem (szt.)	86	83	-3,5
Ubojnie klasyfikujące tusze dobrowolnie (szt.)	3	3	bez zmian
Liczba przeprowadzonych kontroli	803	853	+6,2
Średnia liczba kontroli przeprowadzonych w 1 ubojni	9,3	10,3	+10,8
Średnia liczba tusz wołowych skontrolowanych podczas 1 kontroli	40,2	43,1	+7,2

W trakcie wizyt kontrolnych sprawdzono poprawność klasyfikacji przeprowadzonej przez 125 rzeczoznawców (tj. 66,8% wszystkich uprawnionych do klasyfikacji tusz wołowych) na podstawie 36,8 tys. szt. tusz wołowych.

Ubój bydła w 2012 r. wyniósł 1489,4 tys. szt., w tym 1300,4 tys. szt. w zakładach objętych nadzorem IJHARS, co stanowiło 87,3% całkowitego uboju dokonanego na terenie kraju. Klasy jakości handlowej nadano 1262,7 tys. szt. tusz wołowych, tj. 97,1% wszystkich tusz uzyskanych z uboju bydła w zakładach nadzorowanych (o 1,0 punkt procentowy więcej niż w 2011 r.).

Liczba tusz wołowych objętych nadzorem w 2012 r. wynosiła ogółem 36,8 tys. szt., w tym 36,4 tys. szt. (tj. 99,0%) skontrolowano w ubojniach obowiązkowo uczestniczących w systemie klasyfikacji. W porównaniu do 2011 r. liczba tusz wołowych objętych nadzorem zwiększyła się o 4,5 tys. szt. (tj. 12,2%). Średnia liczba tusz poddanych kontroli podczas jednej wizyty kontrolnej wynosiła 43,1 szt. i była wyższa niż w 2011 r. (tabela 9).

W wyniku kontroli ustalono:

- ▶ klasyfikację tusz wołowych podjęto we wszystkich zakładach, a czynności ustalania klas jakości prowadziły osoby posiadające aktualne uprawnienia,
- ▶ liczba tusz prawidłowo sklasyfikowanych przez rzeczoznawców pod względem uformowania wynosiła: 27,9 tys. szt. (tj. 75,8% skontrolowanych), a pod względem otluszczenia 26,0 tys. szt. (70,7%),
- ▶ nieprawidłowa ocena uformowania dotyczyła 8,9 tys. szt. tusz, w tym ocena zawyżona – 5,5 tys. szt. tusz (tj. 15,0% skontrolowanych), a ocena zaniżona – 3,4 tys. szt. (tj. 9,2%),

- ▶ nieprawidłowa ocena otluszczenia dotyczyła 10,8 tys. szt. tusz, w tym: ocena zawyżona – 4,3 tys. szt. tusz (tj. 11,8% skontrolowanych), a ocena zaniżona – 6,5 tys. szt. tusz (tj. 17,5%),
- ▶ nieprawidłowa obróbka lub prezentacja dotyczyła 54 szt. tusz (tj. 0,15% skontrolowanych),
- ▶ nieprawidłowe znakowanie klasą jakości handlowej dotyczyło 18 szt. tusz, (tj. 0,05% skontrolowanych),
- ▶ nieprawidłowy czas przechowywania protokołów z ustalenia klas jakości tusz wołowych wystąpił w 1 zakładzie ubojowym (tj. w 1,2% skontrolowanych),
- ▶ informacje o wynikach klasyfikacji nie były dostarczane dostawcom żywca rzeźnego w 3 ubojniach (tj. 3,6% skontrolowanych), pozostałe ubojnie informowały dostawców o wynikach klasyfikacji, a informacje były zgodne z dokumentacją zakładową.

Klasyfikacja tusz wieprzowych

W 2012 r. nadzorem IJHARS objęto 263 ubojnie trzody chlewnej (tj. o 2 zakłady mniej niż w 2011 r.), w tym 5 dobrowolnie uczestniczących w systemie klasyfikacji tusz wieprzowych (rysunek 10).

Zakłady ubojowe objęte w 2012 r. nadzorem IJHARS stanowiły 44,7% ogółu ubojni trzody działających na terenie kraju (588), przy czym w porównaniu do 2011 r. ich udział wzrósł o 3,1 punkt procentowy (w 2011 r. wynosił 41,6%).

Według stanu na 31 grudnia 2012 r. w rejestrach prowadzonych przez IJHARS wpisanych było 575 rzeczoznawców ds. klasyfikacji tusz wieprzowych, przy czym czynnie przeprowadza ją 435 osób, tj. 75,7% wszystkich uprawnionych. W porównaniu do 2011 r. liczba rzeczoznawców klasyfikujących

RYSUNEK 10
Liczba zakładów podlegających nadzorowi w zakresie klasyfikacji tusz wieprzowych w systemie EUROP w 2012 r. (stan na 31 grudnia 2012 r.)

jących tusze wieprzowe w 2012 r. zwiększyła się o 22 osoby (tj. o 5,3%).

W 2012 r. przeprowadzono ogółem 1977 wizyt kontrolnych w zakładach prowadzących ubój trzody chlewnej, tj. o 36 więcej niż w 2011 r. (tj. o 1,8%). W trakcie wizyt kontrolnych sprawdzono poprawność klasyfikacji przeprowadzonej przez 393 rzeczoznawców (tj. 68,3% wszystkich uprawnionych do klasyfikacji tusz wieprzowych) na podstawie 73,2 tys. szt. tusz wieprzowych.

Ubój trzody chlewnej w 2012 r. wyniósł 19,4 mln szt., w tym w zakładach ubojowych objętych nadzorem IJHARS

18,0 mln szt. trzody chlewnej, co stanowiło 92,8% uboju całkowitego dokonanego w zakładach na terenie kraju. Klasy jakości handlowej nadano 17,1 mln szt. tusz wieprzowych, tj. 95,4% wszystkich tusz wieprzowych uzyskanych z uboju trzody chlewnej w zakładach nadzorowanych, czyli o 2,1 punkty procentowe więcej niż w 2011 r.

Liczba tusz wieprzowych skontrolowanych podczas wizyt kontrolnych w 2012 r. wynosiła 73,2 tys. szt. i była mniejsza w porównaniu do 2011 r. o 15,0%. Średnia liczba tusz poddanych kontroli podczas jednej wizyty kontrolnej wynosiła 37,0 szt. i była o 7,3 szt. (tj. 16,5%) niższa od średniej z 2011 r. (tabela 10).

W wyniku kontroli ustalono:

- ▶ choirometry posiadały 243 zakłady (tj. 92,4% skontrolowanych),
- ▶ uprawnionych rzeczoznawców zatrudniało 260 zakładów (tj. 98,9% skontrolowanych),
- ▶ klasyfikacji tusz wieprzowych (pomimo podlegania takiemu obowiązkowi) nie podjęły 3 zakłady ubojowe, tj. 1,1% skontrolowanych,
- ▶ nieprawidłowe dokumentowanie czynności ustalania klasy jakości tusz wieprzowych stwierdzono w 5 zakładach ubojowych (tj. w 1,9% skontrolowanych),
- ▶ nieprawidłowy czas przechowywania dokumentacji z klasyfikacji tusz wieprzowych (tj. krótszy niż wymagane cztery tygodnie) stwierdzono w 2 zakładach (tj. 0,8% skontrolowanych),
- ▶ nieprawidłowy pomiar mięsności wykonano w przypadku 5,2 tys. szt. tusz (tj. 7,1% skontrolowanych),

TABELA 10. Zestawienie danych w zakresie liczby ubojni trzody chlewnej oraz liczby przeprowadzonych kontroli w latach 2011 – 2012

Wyszczególnienie	2011 r.	2012 r.	Zmiana %
Liczba ubojni trzody w kraju (szt.)	637	588	-7,7
Liczba ubojni trzody objętych nadzorem (szt.)	265	263	-0,8
Liczba przeprowadzonych kontroli	1.941	1977	+1,9
Średnia liczba kontroli przeprowadzonych w 1 ubojni	7,3	7,5	+2,7
Średnia liczba tusz wieprzowych skontrolowanych podczas 1 kontroli	44,3	37,0	-16,5

- ▶ klasyfikację tusz wieprzowych przeprowadzały osoby bez aktualnych uprawnień rzeczoznawcy w 7 zakładach (tj. 2,7% skontrolowanych),
- ▶ nieprawidłowe znakowanie klasą jakości handlowej dotyczyło 1,0 tys. szt. tusz wieprzowych (tj. 1,4% skontrolowanych),
- ▶ nieprawidłowa obróbka lub prezentacja dotyczyła 0,9 tys. szt. tusz wieprzowych, (tj. 1,2% skontrolowanych),
- ▶ informacje o wynikach klasyfikacji wystawiane dostawcom żywności, były zgodne z dokumentacją zakładową we wszystkich ubojniach.

4.3.4. Nadzór nad rynkiem mięsa drobiowego

Zadania IJHARS realizowane w ramach nadzoru nad rynkiem drobiu mają zapewnić przestrzeganie przepisów określających poziom zawartości wody w mięsie drobiowym po przeprowadzonym procesie technologicznym. W 2012 r. nadzorem IJHARS objęto 65 podmiotów zajmujących się produkcją i wprowadzaniem do obrotu mięsa drobiowego i jego przetworów (tj. 45,5% podmiotów znajdujących się w ewidencji WIJHARS).

Zawartość wody wchłoniętej przez mięso drobiowe zbadano na podstawie próbek pobranych z 53 partii mięsa drobiowego (z kurczaków i indyków) o łącznej masie ok. 107,6 t. W badanych próbkach mięsa drobiowego nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie zawartości wody, tj. zawartość wody oznaczonej w mięsie drobiowym była niższa od ilości wody technologicznie uzasadnionej.

Oceną organoleptyczną objęto 171 partii mięsa i podrobów drobiowych (z kurczaków, indyków i gęsi) o łącznej masie 408,3 t. Sprawdzono również prawidłowość znakowania mięsa drobiowego na podstawie 162 partii mięsa i podrobów drobiowych (z kurczaków, indyków i gęsi) o łącznej masie 357,0 t.

W wyniku kontroli ustalono:

- ▶ nieprawidłowe znakowanie 24 partii mięsa drobiowego (tj. 14,8% skontrolowanych) o łącznej masie 23,4 t (tj. 6,6% skontrolowanej masy); nieprawidłowości polegały na braku lub nieprawidłowym określaniu stanu termicznego mięsa drobiowego, np. podano chłodzone

zamiast świeże lub stosowano w oznakowaniu mięsa nieprawidłowe dane producenta oraz informacji dotyczących okresu przydatności do spożycia,

- ▶ brak badania zawartości wody wchłoniętej przez mięso drobiowe podczas procesu technologicznego u 7 podmiotów (tj. 12,1% skontrolowanych w tym zakresie),
- ▶ nieprawidłowe parametry organoleptyczne 5 partii mięsa drobiowego (tj. 2,9% skontrolowanych) o łącznej masie 6,5 t (tj. 1,6% skontrolowanej masy); najczęściej kwestionowano plamy krwiste na filetach z piersi kurczaka i przebarwienia skórne na części piersiowej tuszy oraz ciemne plamy przy stawie skokowym.

4.3.5. Nadzór nad rynkiem nawozów

W 2012 r. w ramach nadzoru nad rynkiem nawozów przeprowadzono kontrolę prawidłowości wprowadzania do obrotu środków wspomagających uprawę roślin oraz znakowania nawozów oznaczonych jako bio lub eko. Kontrolą objęto środki poprawiające właściwości gleby, podłoża do upraw oraz nawozy organiczne, organiczno-mineralne i mineralne w formie stałej i płynnej.

Kontrolę przeprowadzono w 26 podmiotach wprowadzających do obrotu środki wspomagające uprawę roślin oraz w 10 podmiotach wprowadzających do obrotu nawozy, na terenie 14 województw (z wyłączeniem województwa dolnośląskiego oraz świętokrzyskiego).

Kontrolą objęto ogółem 116 partii środków wspomagających uprawę roślin, o masie 1569,9 t i objętości 3227,8 m³ oraz 21 partii nawozów, o masie 3428,3 t i objętości 14,9 m³.

W wyniku kontroli ustalono:

- ▶ 3 producentów (tj. 11,5% skontrolowanych) wprowadzało środki wspomagające uprawę roślin bez wymaganego pozwolenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi,
- ▶ 11 partii podłoży do uprawy (tj. 9,5% skontrolowanych) wprowadzono bez pozwolenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi,
- ▶ 66 partii środków wspomagających uprawę roślin (tj. 71% skontrolowanych) oraz 10 partii nawozów (tj. 66,7% skontrolowanych) zakwestionowano ze względu na nieprawidłowe znakowanie.

4.4. Zadania kontrolne związane z działalnością gospodarczą przedsiębiorcy

4.4.1. Ocena jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych

Ocena jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych przeznaczonych na rynek krajowy lub zagraniczny realizowana jest przez IJHARS na wniosek przedsiębiorcy. Wydane przez IJHARS *Świadectwo jakości handlowej* jest gwarancją spełnienia wymagań jakości handlowej przez oceniający artykuł rolno-spożywczy, co ułatwia eksport polskich wyrobów na rynki zagraniczne oraz ich obrót na rynku wewnętrznym (unijnym).

Ocena jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych przeprowadzana jest również dla podmiotów realizujących przedsięwzięcia inwestycyjne w zakresie nowych technologii w rolnictwie, zapewniających wysoką jakość produktu (tzw. kredyt NT). Zgodnie z zasadami udzielania dopłat do oprocentowania kredytów przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, wydane przez IJHARS *Świadectwo jakości handlowej* jest niezbędnym dokumentem otrzymania tych dopłat.

O uzyskanie *Świadectwa jakości handlowej* wnioskuje także przedsiębiorcy zaopatrujący jednostki wojskowe w artykuły rolno-spożywcze.

W 2012 r. wydano ogółem 2331 *Świadectw jakości handlowej*, w tym:

- ▶ 1194 świadectw dla artykułów rolno-spożywczych wywożonych z Polski (tj. 51,2% ogółu wydanych), w tym: 183 w ramach reeksportu; przedmiotem oceny były głównie: mleko i jego przetwory (12620,5 t i 536,2 hl), przetwory owocowo-warzywne (5619,2 t i 3381,2 hl), kawa i herbata (2278,8 t), wyroby cukiernicze i ciastkarskie (4501,5 t), przyprawy (191,9 t i 229,9 hl) przeznaczone do Algierii, Azerbejdżanu, Białorusi, Bośni i Hercegowiny, Mongolii, Turcji, Rosji i Ukrainy,
- ▶ 6 świadectw dla towarów przeznaczonych na rynek krajowy (tj. 0,3% ogółu wydanych); przedmiotem oceny były głównie kawa i herbata (38,5 t) importowane z Ekwadoru, Kolumbii i Iranu,

- ▶ 237 świadectw dla towarów wyprodukowanych w kraju (tj. 10,1% ogółu wydanych); oceną objęto głównie: zboże i jego przetwory (372,9 t), owoce i warzywa świeże (260,3 t), ziemniaki (30,0 t), napoje spirytusowe (373,1 hl), zioła i przyprawy (38,0 t), mleko i jego przetwory (46,6 t i 324,4 hl) oraz jaja spożywcze (1025560 szt.),
- ▶ 56 świadectw potwierdzających prawidłową jakość badanej żywności przeznaczonej dla wojska (tj. 2,4% ogółu wydanych); przedmiotem oceny były głównie: przetwory owocowo-warzywne (923,4 t), mięso i jego przetwory (1,3 t), pieczywo i wyroby piekarskie (0,47 t), wyroby cukiernicze (0,04 t),
- ▶ 838 świadectw na wniosek producenta zainteresowanego modernizacją produkcji rolnej i otrzymaniem na ten cel kredytu NT (tj. 36,0% ogółu wydanych); przedmiotem oceny były głównie: ziarno zbóż (36286,6 t), ziemniaki (8753,5 t), owoce i warzywa świeże (16142 t), mleko (41085,6 hl), mięso drobiowe (190 t), tusze wieprzowe (7641,1 szt.), tusze wołowe (24003 szt.) oraz jaja spożywcze (418696 szt.).

4.4.2. Zwalnianie z obowiązku znakowania jaj kierowanych bezpośrednio do zakładów przemysłu spożywczego

Zwalnianie podmiotów z obowiązku znakowania jaj przeznaczonych bezpośrednio do przemysłu spożywczego następuje w drodze decyzji administracyjnej wydawanej na wniosek zainteresowanego przedsiębiorcy. Przedsiębiorca zwolniony z obowiązku znakowania jaj, jest zobligowany do prowadzenia ewidencji jaj nieoznakowanych oraz przekazywania wojewódzkiemu inspektorowi JHARS pisemnej informacji o zamiarze dostawy jaj do odbiorców w innych państwach członkowskich UE na 14 dni przed każdą wysyłką. Brak wypełniania obowiązków przez przedsiębiorcę skutkuje cofnięciem zwolnienia w drodze decyzji administracyjnej, wydawanej przez wojewódzkiego inspektora JHARS. Obowiązek przekazywania informacji o zamiarze wysyłki nie dotyczy jaj nieoznakowanych kierowanych do przemysłu spożywczego na terenie Polski.

Główny Inspektor JHARS:

- ▶ przekazuje właściwym organom państw członkowskich UE informacje o ilości lub masie jaj, miejscu wysyłki i ich przeznaczeniu,

TABELA 11. Liczba podmiotów oraz decyzji zwalniających podmioty z obowiązku znakowania jaj w 2012 r.

Lp.	Organ wydający decyzję:	Liczba podmiotów	Liczba decyzji	Kraj wysyłki	Liczba jaj zaplanowanych do wysyłki (szt.)	Liczba transportów
1.	Łódzki Wojewódzki Inspektor JHARS	6	7	Włochy	23.284.800	77
2.	Opolski Wojewódzki Inspektor JHARS	1	6	Włochy	75.600.000	250
				Francja	89.510.400	296
3.	Wielkopolski Wojewódzki Inspektor JHARS*	14	14	Niemcy	17.841.600	59
				Holandia	7.197.120	22
				Polska	0	0
4.	Lubuski Wojewódzki Inspektor JHARS*	6	6	Polska	0	0
5.	Dolnośląski Wojewódzki Inspektor JHARS*	1	1	Polska	0	0
6.	Mazowiecki Wojewódzki Inspektor JHARS*	2	2	Polska	0	0
RAZEM		30	36		213.433.920	704

*jaja nieoznakowane były również kierowane do zakładów przetwórstwa spożywczego na terenie kraju

- ▶ prowadzi wykaz podmiotów, które uzyskały zwolnienie z obowiązku znakowania jaj.

W 2012 r. zezwoleniami na dostarczanie nieoznakowanych jaj bezpośrednio do zakładów przetwórczych dysponowało 30 podmiotów. 36 zezwoleń w formie decyzji administracyjnych wydanych zostało przez 6 WIJHARS.

Jaja zwolnione ze znakowania kierowano do zakładów przemysłu spożywczego na terenie Polski oraz do innych krajów UE, głównie Włoch i Francji (tabela 11).

W tabeli nie uwzględniono danych dotyczących dostaw jaj nieoznakowanych do zakładów przemysłu spożywczego na terenie Polski, ze względu na brak obowiązku przekazywania takich informacji do WIJHARS.

4.4.3. Nadawanie uprawnień rzeczoznawcom

Uprawnienia do pobierania próbek, ustalania klas jakości oraz sposobu produkcji określonych artykułów rolno-spożywczych, oprócz pracowników IJHARS, mogą posiadać również rzeczoznawcy. Działalność rzeczo-

znawców, oparta na posiadanej wiedzy teoretycznej i praktycznej, zapewnia rzetelną i obiektywną kontrolę artykułów rolno-spożywczych, a tym samym wspiera pracowników IJHARS w realizacji ustawowych zadań. Spełnienie tych wymagań potwierdzane jest co 3 lata zdaniem egzaminu przed komisją kwalifikacyjną, powołaną przez Głównego Inspektora JHARS. Wojewódzki inspektor JHARS jest upoważniony do nadawania i cofania uprawnień rzeczoznawcom. Rzeczoznawca zobowiązany jest do przestrzegania przepisów dotyczących wykonywanych czynności, tj. pobierania próbek, ustalania klas jakości, ustalania sposobu produkcji określonych artykułów rolno-spożywczych oraz wypełniania powierzonych obowiązków z należytą starannością i bezstronnością.

W 2012 r. przeprowadzono ogółem 34 egzaminy, w zakresie 9 specjalizacji, do których przystąpiło 490 osób. W 2012 r. uprawnienia rzeczoznawcy uzyskało 471 osób, tj. 96,1% ogółu przystępujących do egzaminu (tabela 12).

W 2012 r. liczba osób, które uzyskały uprawnienia rzeczoznawcy zmniejszyła się o 843 osoby w porównaniu do 2011 r. Zmniejszyła się również o 9 (tj. 50%) liczba specjalizacji,

TABELA 12. Liczba osób, które uzyskały uprawnienia rzeczoznawcy w poszczególnych specjalizacjach w 2012 r.

Lp.	Nazwa specjalizacji objętej egzaminem na rzeczoznawcę	Liczba rzeczoznawców
1.	Klasyfikacja tusz wieprzowych w systemie EUROP	55
2.	Klasyfikacja tusz wołowych w systemie EUROP	42
3.	Pobieranie próbek mleka i jego przetworów	8
4.	Pobieranie próbek nasion roślin oleistych	7
5.	Pobieranie próbek ziarna zbóż, nasion roślin strączkowych i ich przetworów	8
6.	Pobieranie próbek ziarna zbóż, nasion roślin strączkowych i ich przetworów oraz nasion roślin oleistych	248
7.	Ustalenie klas jakości handlowej owoców i warzyw świeżych	56
8.	Ustalenie klas jakości handlowej owoców i warzyw świeżych oraz pobieranie próbek owoców i warzyw świeżych	41
9.	Pobieranie próbek chmielu i jego przetworów	6
RAZEM		471

objętych egzaminem na rzeczoznawcę. Największe zainteresowanie dotyczyło egzaminów z zakresu pobierania próbek ziarna zbóż, nasion roślin strączkowych i nasion roślin oleistych (248 rzeczoznawców), ustalenia klas jakości

handlowej owoców i warzyw świeżych (56 rzeczoznawców) oraz klasyfikacji tusz wieprzowych w systemie EUROP (55 rzeczoznawców).

5. Współpraca z innymi instytucjami

5.1. Współpraca z instytucjami międzynarodowymi

Współpraca z Komisją Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO

IJHARS pełni rolę Punktu Kontaktowego Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO dla Polski (KKŻ FAO/WHO), do zadań którego należy szeroko rozumiana koordynacja prac kodeksowych na szczeblu krajowym, opracowywanie stanowisk Polski, współpraca z innymi państwami członkowskimi, realizacja zadań wynikających z pełnienia roli instytucji wiodącej dla Grupy Roboczej Rady UE ds. Codex Alimentarius, Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO, Komitetu Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO ds. Zasad Ogólnych, Regionalnego Komitetu Koordynacyjnego KKŻ FAO/WHO dla Europy, a także uczestnictwo w spotkaniach.

W 2012 r. Punkt Kontaktowy KKŻ FAO/WHO koordynował przygotowania do:

- ▶ 16 sesji Komitetów KKŻ FAO/WHO oraz 1 sesji Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO, w których uczestniczyło 16 delegatów z Polski, w tym 8 przedstawicieli IJHARS,
- ▶ 19 spotkań Grupy Roboczej Rady UE ds. Codex Alimentarius w Brukseli, w których uczestniczyło 22 delegatów, w tym 20 przedstawicieli IJHARS.

Przedstawiciele Polski uczestniczyli w 8 sesjach kodeksowych, w tym przedstawiciele IJHARS w 5 sesjach (tj. Komitetu ds. Metod Analiz i Próbkobrania, Komitetu ds. Zasad Ogólnych, Komitetu Wykonawczego KKŻ FAO/WHO, Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO, Komitetu Koordynacyjnego FAO/WHO dla Regionu Europy, Komitetu ds. Żywnienia i Żywności Przeznaczonej do Specjalnych Celów Żywnieniowych).

Punkt Kontaktowy KKŻ FAO/WHO koordynował udział polskich ekspertów w pracach 17 Elektronicznych Grup Roboczych oraz w pracach 3 Fizycznych Grup Roboczych do spraw:

- rewizji zasad dla ustalenia i zastosowania kryteriów mikrobiologicznych w żywności,
- normy regionalnej dla ayranu,
- wyznaczenia proponowanych roboczych zasad i wytycznych w celu organizacji krajowych systemów kontroli żywności.

Ponadto, Punkt Kontaktowy KKŻ FAO/WHO w 2012 r.:

- ▶ przekazał do Sekretariatu Rady UE ds. Codex Alimentarius 12 komentarzy Polski dotyczących m.in.: ryb i produktów rybnych, substancji dodatkowych do żywności, cukrów, mleka i produktów mlecznych, świeżych owoców i warzyw (kurki CCEURO), planu strategicznego na lata 2014 – 2019, prac Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO, Komitetu Wykonawczego KKŻ FAO/WHO oraz Komitetu Koordynacyjnego dla Europy, opracowanych w porozumieniu z ekspertami współpracującymi,
- ▶ pozyskał kolejnych ekspertów współpracujących dla szerszego procesu opiniowania tworzonych dokumentów w ramach prac kodeksowych (stowarzyszenia branżowe, środowiska akademickie),
- ▶ promował działalność Punktu Kontaktowego KKŻ FAO/WHO poprzez publikacje artykułów w prasie branżowej, zamieszczanie informacji na stronie internetowej IJHARS oraz rozpowszechnianie broszur informacyjnych,
- ▶ realizował zadania związane z pełnieniem przez Polskę funkcji Koordynatora FAO/WHO dla Europy w ramach prac KKŻ FAO/WHO.

W 2012 r. głównymi wydarzeniami na forum KKŻ było:

- ▶ uczestnictwo przedstawicieli Polski (w tym IJHARS) w 35. Sesji Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO, która odbyła się w Rzymie w dniach 2-7 lipca 2012 r.; istotnymi zagadnieniami 35. Sesji KKŻ FAO/WHO było formalnie przyjęcie 27 norm i innych dokumentów kodeksowych opracowanych przez komitety kodeksowe od ostatniej sesji KKŻ oraz podjęcie decyzji o rozpoczęciu kolejnych prac nad 13 dokumentami. Najważniejszymi dokumentami zatwierdzonymi podczas sesji były normy określające najwyższe dopuszczalne poziomy pozosta-

łości raktopaminy w mięsie wołowym i wieprzowym, narazyny w mięsie wołowym, melaminy w mleku dla niemowląt gotowym do spożycia, aflatoksyn w figach suszonych oraz wytyczne dla stosowania ogólnych zasad higieny w celu kontroli wirusów w żywności.

Przyjęcie MRLs raktopaminy – leku weterynaryjnego z grupy beta-agonistów, poprzedzone było tajnym głosowaniem uczestników sesji. Pomimo zastrzeżeń Europejskiego Urzędu ds. Bezpieczeństwa Żywności w zakresie oceny ryzyka dokonanej przez JECFA (Wspólny Komitet Ekspertów FAO i WHO) w wyniku głosowania przyjęto stosowanie leku zwykłą większością głosów. Innymi zagadnieniami poruszonymi podczas sesji był projekt Planu Strategicznego KKŻ FAO/WHO na lata 2014-2019 oraz obchody 50-lecia Komisji Kodeksu Żywnościowego,

- ▶ organizacja 28. Sesji Komitetu Koordynacyjnego FAO/WHO dla Europy (CCEURO), która odbyła się w Batumi w dniach 25-28 września 2012 r. Sesja w Gruzji była ostatnim posiedzeniem komitetu pod polskim przewodnictwem. W posiedzeniu wzięło udział 94 przedstawicieli z 40 państw członkowskich, 1 organizacji członkowskiej (UE), 2 krajów o statusie obserwatora i 2 organizacji międzynarodowych, przedstawiciele FAO, WHO, sekretariatu państw goszczących oraz sekretariatu KKŻ. Przedmiotem sesji było:
  - omówienie istotnych dla regionu zagadnień z zakresu bezpieczeństwa żywności i żywienia, w tym projekt planu strategicznego KKŻ FAO/WHO na lata 2014-2019, projektów norm regionalnych: dla ayranu i kurek (Chanterelle), projektu normy dla sera topionego, propozycji utworzenia nowego Komitetu KKŻ FAO/WHO ds. Przypraw, Preparatów Przyprawowych, Ziół Aromatycznych i Preparatów Ziołowych,
  - przyjęcie informacji państw członkowskich na temat krajowych systemów kontroli, punktów kontaktowych KKŻ FAO/WHO i innych krajowych struktur kodeksowych, udziału konsumentów w opracowaniu norm, stosowania norm kodeksowych i tekstów związanych na poziomie krajowym, zaangażowania w doradztwo naukowe na rzecz KKŻ i FAO/WHO oraz zagadnień żywieniowych w regionie,
  - zgłoszenie propozycji nominacji Holandii na Koordynatora FAO/WHO dla Regionu Europy przez

przedstawiciela Polski, która od dwóch kadencji pełni taką funkcję. Kadencja Polski upływa z 30 czerwca 2013 r. Przedstawiciele delegacji uczestniczący w 28. Sesji podziękowali Polsce za wkład pracy i zaangażowanie podczas pełnienia funkcji Koordynatora, w szczególności za działania na rzecz aktywizacji i integracji państw regionu,

- ▶ organizacja warsztatów kodeksowych, poprzedzających 28. Sesję Komitetu Koordynacyjnego FAO/WHO dla Europy (CCEURO), które zorganizowano w Batumi w dniu 24 września 2012 r. W warsztatach wzięło udział 66 uczestników z 31 krajów. Motywem przewodnim były obchody jubileuszu 50-lecia Komisji Kodeksu Żywnościowego rozpoczynające się w lipcu 2013 r. podczas 36. Sesji KKŻ FAO/WHO w Rzymie. Warsztaty miały na celu zwiększenie uczestnictwa krajów regionu w działaniach kodeksowych poprzez wzmocnienie współpracy pomiędzy punktami kontaktowymi, rozwój koordynacji międzysektorowej na poziomie krajowym oraz wzrost uczestnictwa krajów rozwijających się.

Współpraca z Europejską Komisją Gospodarczą ONZ

GIJHARS prowadzi Polski Sekretariat Współpracy z Grupą Roboczą ds. Norm Jakościowych dla Produktów Rolnych EKG/ONZ (WP.7), odpowiedzialną za wypracowanie zharmonizowanych norm jakości handlowej. Celem działania Grupy Roboczej jest wspomaganie handlu międzynarodowego poprzez stworzenie kryteriów jakości handlowej w formie norm, które są wskazaniem aktualnej praktyki handlowej. W pracach Grupy Roboczej, oprócz państw członkowskich EKG, mogą uczestniczyć kraje niebędące jej członkami, a także międzynarodowe bądź regionalne organizacje branżowe związane z obrotem produktami będącymi tematem jej prac.

Prace Sekretariatu obejmują w szczególności:

- ▶ pełnienie funkcji łącznika pomiędzy Sekretariatem WP.7 EKG/ONZ a Polską,
- ▶ koordynację działalności dotyczącej WP.7 w kraju poprzez współpracę z krajowymi jednostkami zajmującymi się zagadnieniami omawianymi na forum WP.7 EKG/ONZ,
- ▶ rozpowszechnianie wiedzy o pracach grupy i wypracowanych normach WP.7 EKG/ONZ.

W 2012 r. Polski Sekretariat WP.7 EKG/ONZ koordynował:

- ▶ krajowe przygotowania do 4. sesji w ramach EKG/ONZ (3 sesji sekcji branżowych i sesji (WP.7); w 3 sesjach udział wzięło łącznie 6 delegatów, w tym 4 pracowników GIJHARS i 2 przedstawiciele instytucji współpracujących; w ramach przygotowań zorganizowano 3 posiedzenia komisji uzgadniającej stanowiska polskich delegacji na Sesje Sekcji Branżowej ds. Standaryzacji Świeżych Owoców i Warzyw, Sekcji Branżowej ds. Standaryzacji Mięsa oraz Grupy Roboczej ds. Norm Jakościowych dla Produktów Rolnych EKG/ONZ (WP.7),
- ▶ udział polskich ekspertów w spotkaniach zorganizowanych w ramach EKG/ONZ, w tym:
  - Spotkaniu Sprawozdawców Sekcji Branżowej ds. Standaryzacji Mięsa w sprawie rewizji norm EKG/ONZ na mięso z kurcząt i indyków (Atlanta 23-26 kwietnia 2012 r.) oraz rewizji normy na mięso wołowe i owcze (Buenos Aires 29-31 maja 2012 r.),
  - szkoleniu dotyczącym wymagań jakości handlowej dla świeżych owoców i warzyw (Wielka Brytania, 12-14 czerwca 2012 r.).

Współpraca z organami Unii Europejskiej

Pracownicy GIJHARS (21 osób) pełnią rolę ekspertów w pracach 18 Komitetów współpracujących z Komisją Europejską w ramach procedury komitologii oraz w pracach 10 Grup Roboczych Rady UE (23 osoby), zajmujących się zagadnieniami objętymi zakresem kompetencji IJHARS.

W 2012 r. przedstawiciele IJHARS uczestniczyli w posiedzeniach:

- ▶ Grupy Roboczej KE ds. Analizy Mięsa Drobiowego (1 spotkanie),
- ▶ Grupy Roboczej Rady UE ds. Praktyk Enologicznych oraz Metod Analiz (1 spotkanie),
- ▶ Grupy Roboczej Rady UE ds. *Codex Alimentarius* (14 spotkań),
- ▶ Grupy Roboczej KE ds. Rolnictwa Ekologicznego (1 spotkanie).

5.2. Współpraca z instytucjami krajowymi

Realizując zadania ustawowe IJHARS współpracowała w 2012 r. z urzędami centralnymi i innymi instytucjami działającymi w obszarze kontroli żywności.

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi (MRiRW)

Główny Inspektor w 2012 r. przekazał do MRiRW informacje dotyczące realizacji zadań ustawowych IJHARS, w tym: wyniki 25 planowych kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych i środków produkcji przeprowadzonych na terenie całego kraju, a także sprawozdania dotyczące rolnictwa ekologicznego i produkcji ekologicznej oraz produktów regionalnych i tradycyjnych.

W ramach współpracy z MRiRW przygotowano wkład do stanowiska Rządu RP w związku z toczącą się przed Trybunałem Sprawiedliwości Unii Europejskiej sprawą prejudycjalną dotyczącą finansowania *Wspólnej Polityki Rolnej (kontrola przez państwa członkowskie transakcji stanowiących część systemu finansowania przez Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji Rolnej)*.

Zakres współpracy obejmował również:

- ▶ przygotowanie dokumentacji związanej z planowaniem kontroli ex-post (*Harmonogram kontroli ex-post IJHARS na rok kontrolny 2012/2013*, programy kontroli dla inspektorów WIJHARS) oraz koordynację krzyżowych kontroli ex-post, przeprowadzanych na wniosek innych służb kontrolnych, w tym z krajów członkowskich,
- ▶ opiniowanie projektów 40 aktów prawnych, w tym: 13 ustaw, 21 rozporządzeń krajowych oraz 6 rozporządzeń UE.

Ministerstwo Finansów

Współpraca w 2012 r. dotyczyła głównie Departamentu Kontroli Celno-Akcyzowej i Kontroli Gier, który zgodnie z porozumieniem zawartym w dniu 12 maja 2009 r. między Ministerstwem Finansów i Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi zajmuje się zagadnieniami dotyczącymi kontroli wydatków finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji oraz Sekcji Gwarancji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej.

W ramach współpracy przedstawiciele służb kontrolnych, tj. GIJHARS oraz Izb Celných realizujących zadania określone w rozporządzeniu Rady (WE) Nr 485/2008 uczestniczyli w cyklicznych naradach organizowanych przez wyżej wymieniony Departament Ministerstwa Finansów. Na naradach omawiano wyniki zakończonych kontroli oraz stan realizacji *Harmonogramu kontroli ex-post IJHARS* w latach kontrolnych 2011/2012 i 2012/2013.

Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Inspekcja Handlowa

Celem współpracy z Inspekcją Handlową, określonej w porozumieniu z dnia 21 grudnia 2009 r. jest poprawa skuteczności działań kontrolnych obu instytucji w zakresie jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych.

Informacje dotyczące niewłaściwej jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, przekazane przez Inspekcję Handlową w 2012 r. były podstawą przeprowadzenia przez IJHARS 91 kontroli, w tym głównie dotyczących: wyrobów piekarskich, przetworów mięsnych, rybnych, mlecznych oraz tłuszczów roślinnych i jaj. IJHARS przekazała Inspekcji Handlowej 115 informacji o nieprawidłowościach dotyczących jakości handlowej produktów znajdujących się w obrocie detalicznym.

Współpraca z Inspekcją Handlową obejmowała również zagadnienia dotyczące prawidłowości znakowania produktów rolnictwa ekologicznego oraz produktów regionalnych i tradycyjnych w obrocie handlowym.

Agencja Rynku Rolnego (ARR)

Zakres współpracy z ARR określa umowa z dnia 16 grudnia 2010 r. w sprawie realizacji zadań delegowanych, w zakresie mechanizmów WPR administrowanych przez ARR. Zadania IJHARS obejmują wykonywanie badań laboratoryjnych próbek artykułów rolno-spożywczych przekazanych przez pracowników Sekcji Kontroli Technicznych Oddziałów Terenowych ARR.

W 2012 r. IJHARS realizowała zadania delegowane w zakresie 5 mechanizmów WPR, tj.:

- ▶ *Dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności Unii Europejskiej,*
- ▶ *Dopłaty do produkcji suszu paszowego,*
- ▶ *Dopłaty do przetwórstwa słomy Inianej i konopnej na włókno,*
- ▶ *Dopłaty do prywatnego przechowywania masła,*
- ▶ *Monitorowanie produkcji i opłaty na rynku cukru.*

Badania próbek miały na celu potwierdzenie zgodności jakości produktu z deklaracją producenta i wymaganiami ARR w danym mechanizmie.

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR)

Współpracę z ARiMR określa porozumienie z dnia 19 grudnia 2011 r. zawarte w celu zapewnienia sprawnego i skutecznego wykonywania obowiązków w zakresie rolnictwa ekologicznego, w tym dotyczących płatności z tytułu prowadzenia produkcji rolnej metodami ekologicznymi w ramach programu rolno-środowiskowego PROW.

Realizując zadania określone zakresem współpracy IJHARS przekazała w 2012 r. dane dotyczące rolników ekologicznych wraz z ustaleniami z przeprowadzonych kontroli zgodności w ramach nadzoru nad produkcją ekologiczną.

Współpraca obejmowała również zadania związane z udzielaniem przez ARiMR dopłat do oprocentowania kredytów na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych w zakresie nowych technologii w rolnictwie, zapewniających wysoką jakość produktu (tzw. kredyt NT). W ramach współpracy w 2012 r. wydano 838 *Świadectw jakości handlowej* związanych z uzyskaniem kredytu NT.

Instytut Biotechnologii Przemysłu Rolno-Spożywczego. Oddział Technologii Mięsa i Tłuszczu (IBPRS)

Współpracę z Oddziałem Technologii Mięsa i Tłuszczu IBPRS reguluje porozumienie z dnia 9 grudnia 2004 r. w sprawie organizacji szkoleń w zakresie klasyfikacji tusz zwierząt rzeźnych w systemie EUROP, w tym:

- ▶ prowadzenie teoretycznych i praktycznych szkoleń dla pracowników IJHARS,

- ▶ prowadzenie szkoleń dla kandydatów na rzeczoznawców w zakresie klasyfikacji tusz zwierząt rzeźnych w systemie EUROP oraz udział w pracach Komisji Kwalifikacyjnych dla osób starających się o status rzeczoznawcy.

W 2012 r. odbyło się 6 egzaminów w zakresie klasyfikacji tusz zwierząt rzeźnych w systemie EUROP, w wyniku których uprawnienia rzeczoznawcy otrzymało ogółem 97 osób, w tym: 55 osób w zakresie klasyfikacji tusz wieprzowych oraz 42 osoby w zakresie klasyfikacji tusz wołowych.

Polski Komitet Normalizacyjny (PKN)

Zakres współpracy z PKN określa ustawa o normalizacji, na podstawie której 13 pracowników GIJHARS uczestniczy w opracowywaniu Polskich Norm i innych dokumentów normalizacyjnych.

W 2012 r. odbyły się posiedzenia 10 Komitetów Technicznych ds.:

- ▶ Przetworów Owocowo-Warzywnych,
- ▶ Kawy i Herbaty,
- ▶ Ryb i Przetworów Rybnych,
- ▶ Mięsa i Przetworów Mięsnych,
- ▶ Żywności Mrożonej,
- ▶ Wyrobów Spirytusowych,
- ▶ Upraw Roli i Roślin Polowych,
- ▶ Nasion Roślin Oleistych, Tłuszczów Roślinnych i Zwierzęcych oraz ich Produktów,
- ▶ Mikrobiologii Żywności,
- ▶ Analiz Żywności.

Polskie Centrum Akredytacji (PCA)

Zakres współpracy z PCA określa porozumienie z dnia 29 grudnia 2010 r. którego przedmiotem jest zacieśnienie współpracy i wymiany informacji dotyczących ustaleń poczynionych podczas ocen/kontroli prowadzonych w upoważnionych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi i akredytowanych przez PCA jednostkach certyfikujących, działających w zakresie rolnictwa ekologicznego i artykułów rolno-spożywczych posiadających zarejestrowane chronione nazwy pochodzenia, chronione oznaczenia geo-

graficzne, albo będących gwarantowanymi tradycyjnymi specjalnościami.

Inspekcja Weterynaryjna (IW)

Zakres współpracy z IW określa porozumienie z dnia 18 lutego 2010 r. dotyczące realizacji zadań związanych z nadzorem Głównego Inspektora JHARS sprawowanym nad jednostkami certyfikującymi i produkcją ekologiczną w tym głównie odnośnie wymiany informacji o producentach ekologicznych oraz wynikach kontroli wytwarzania i stosowania pasz na zgodność z ustawą o rolnictwie ekologicznym.

W 2012 r. współpraca dotyczyła wymiany informacji i przekazywania opinii merytorycznych na temat producentów pasz.

Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa (PIORiN)

Zakres współpracy z PIORiN określa porozumienie:

- ▶ z dnia 1 kwietnia 2009 r. w sprawie współpracy przy kontroli produktów roślinnych przeznaczonych do spożycia przez ludzi i wywożonych z terytorium Polski do Federacji Rosyjskiej,
- ▶ z dnia 1 lipca 2010 r. dotyczące realizacji zadań związanych z nadzorem Głównego Inspektora JHARS sprawowanym nad jednostkami certyfikującymi i produkcją ekologiczną, w tym głównie odnośnie przeprowadzania kontroli u producentów wytwarzających wegetatywny materiał rozmnożeniowy i nasiona do celów uprawy.

W 2012 r. współpraca dotyczyła głównie realizacji kontroli w zakresie: eksportu świeżych owoców i warzyw do Federacji Rosyjskiej, importowanych win gronowych oraz udzielania informacji odnośnie wydanych pozwoleń na zastosowanie w rolnictwie ekologicznym materiału siewnego, nasion i wegetatywnego materiału nasadzeniowego, który nie był wyprodukowany materiałami ekologicznymi.

Państwowa Inspekcja Sanitarna (PIS)

Zakres współpracy z PIS określa porozumienie z dnia 1 kwietnia 2009 r. w sprawie współdziałania przy kontroli pro-

duktów roślinnych przeznaczonych do spożycia przez ludzi i wywożonych z terytorium Polski do Federacji Rosyjskiej.

W 2012 r. współpraca dotyczyła głównie realizacji kontroli w zakresie: eksportu świeżych owoców i warzyw do Federacji Rosyjskiej.

Inne instytucje

W 2012 r. współpraca IJHARS obejmowała również wymianę informacji z innymi instytucjami działającymi w obszarze kontroli żywności i środków produkcji rolnej, w tym:

- ▶ Instytutem Ogrodnictwa w Skierniewicach – w zakresie przekazywania informacji o stwierdzonych przypadkach wykrycia w produktach ekologicznych niedozwolonych w rolnictwie ekologicznym środków ochrony roślin,
- ▶ Głównym Urzędem Miar – w zakresie wymiany informacji o podmiotach gospodarczych, które w zgłoszeniu podjęcia działalności zadeklarowały konfekcjonowanie artykułów rolno-spożywczych,
- ▶ Urzędem Kontroli Skarbowej – w zakresie udostępnienia danych kontrolowanego podmiotu oraz powiadomień o możliwości popełnienia przestępstwa podatkowego,
- ▶ Głównym Urzędem Statystycznym – w zakresie przekazywania danych statystycznych dotyczących krajowych gospodarstw rolnych prowadzących produkcję metodami ekologicznymi,
- ▶ Państwowym Przedsiębiorstwem „Wolynstandartmetrologia” – w zakresie wymiany informacji dotyczących aktualnie obowiązujących aktów prawnych dotyczących oceny zgodności standaryzacji i metrologii oraz promocji i przepływu na rynek Polski i Ukrainy wysokiej jakości artykułów rolno-spożywczych własnych producentów,
- ▶ Policją – w zakresie przekazywania informacji dotyczących przeprowadzonych czynności kontrolnych w niektórych podmiotach oraz zgłoszenia przez podmioty działalności gospodarczej w zakresie produkcji, składowania, konfekcjonowania i obrotu artykułami rolno-spożywczymi,
- ▶ Inspekcją Transportu Drogowego – w zakresie przekazywania informacji dotyczących warunków transportu artykułów rolno-spożywczych.

II. ORGANIZACJA I FUNKCJONOWANIE IJHARS W 2012 ROKU

1. Organizacja IJHARS

1.1. Struktura organizacyjna

Organizację Głównego Inspektoratu JHARS określa Zarządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 15 lipca 2009 r. (Dz. Urz. Min. Rol. Nr 18, poz. 62) oraz Regulamin Organizacyjny wprowadzony Zarządzeniem Głównego Inspektora JHARS z dnia 19 lipca 2012 r.

Zadania IJHARS wykonują następujące organy (rysunek 11):

- ▶ Główny Inspektor Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, który kieruje działalnością IJHARS przy pomocy Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych; Główny Inspektor Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych jest centralnym organem administracji rządowej, podległym ministrowi właściwemu do spraw rynków rolnych; Głównego Inspektora powołuje i odwołuje Prezes Rady Ministrów na wniosek ministra właściwego do spraw rynków rolnych,

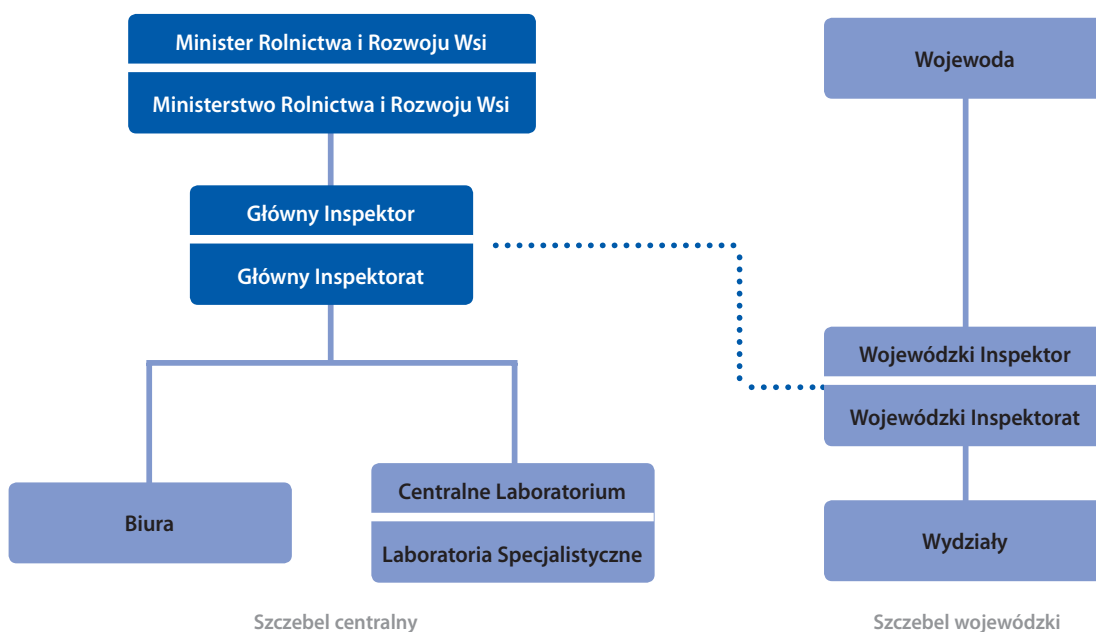
- ▶ Wojewoda wykonujący zadania przy pomocy wojewódzkiego inspektora JHARS, jako kierownika Wojewódzkiego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, wchodzącego w skład zespolonej administracji wojewódzkiej.

W strukturze organizacyjnej Głównego Inspektoratu JHARS wyodrębniono:

- ▶ 9 biur,
- ▶ 7 samodzielnych stanowisk,
- ▶ 7 laboratoriów, w tym Centralne Laboratorium w Poznaniu i 6 laboratoriów specjalistycznych (Laboratorium Specjalistyczne w Rzeszowie zlikwidowano z dniem 31 października 2012 r.).

Organizację 16 wojewódzkich inspektoratów JHARS reguluje Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 25 maja 2005 r. *zmieniające rozporządzenie w sprawie*

RYSUNEK 11.
Schemat organizacyjny IJHARS

szczegółowych zasad organizacji Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych (Dz.U. z 2005 r. nr 99 poz. 829). W strukturze organizacyjnej 4 WIJHARS funkcjonują Oddziały zamiejscowe, utworzone przez wojewódzkich inspektorów, za zgodą Głównego Inspektora (Biała Podlaska, Korczowa, Międzyzlesie, Rzepin, Żarska Wieś).

1.2. Baza laboratoryjna

Bazę laboratoryjną GIJHARS w 2012 r. stanowiło 7 nowocześnie wyposażonych laboratoriów, wśród których funkcjonuje Centralne Laboratorium w Poznaniu oraz 6 Specjalistycznych Laboratoriów, tj.: w Białymstoku, Gdyni, Kielcach, Lublinie, Rzeszowie, Szczecinie (Laboratorium Specjalistyczne w Rzeszowie zlikwidowano z dniem 31 października 2012 r.).

Laboratoria GIJHARS dysponują odpowiednim potencjałem analitycznym i szerokim zakresem wykonywanych badań, co umożliwia realizację ustawowych zadań nałożonych na IJHARS szeregiem ustaw i przepisów wykonawczych. Kompetencje laboratoriów potwierdzają akredytację zgodną z normą PN-EN-ISO/IEC 17025, a wdrożony ujednolicony system zarządzania, właściwy dla zakresu ich działalności, zapewnia wysoką jakość wyników badań.

Laboratoria GIJHARS badają cechy jakościowe artykułów rolno-spożywczych na podstawie próbek pobranych podczas urzędowej kontroli, przeprowadzonej w trybie planowym i doraźnym, w ramach współpracy z państwowymi jednostkami organizacyjnymi, realizującymi politykę rolną państwa oraz na wniosek zainteresowanego przedsiębiorcy. Badania laboratoryjne artykułów rolno-spożywczych obejmują ich właściwości organoleptyczne, fizykochemiczne i mikrobiologiczne w zakresie technologii produkcji, wielkości lub masy oraz wymagań wynikających ze sposobu produkcji, opakowania, prezentacji i oznakowania.

Poszczególne laboratoria wdrożyły od 30 do 273 metodyk akredytowanych, sukcesywnie poszerzając ich zakres, co umacnia specjalizacje w poszczególnych grupach towarowych artykułów rolno-spożywczych. W 2012 r. laboratoria GIJHARS rozszerzyły zakresy akredytacji o kolejne 117 metodyk z obszaru analiz chemii klasycznej i instrumentalnej,

w tym wymagających opracowania procedur badawczych własnych i walidacji. Wdrożenie nowych metodyk badawczych dotyczyło między innymi wykrywania dodatku masy mięsno-tłuszczowej uzyskiwanej w wyniku mechanicznego oddzielenia mięsa (MOM), obliczania zawartości mięsa w wędzonkach w oparciu o wyniki badania ich składu, identyfikacji gatunkowej 16 gatunków ryb świeżych i mrożonych, określania tożsamości mikroskopowej ziół i przypraw, oznaczeń zawartości pozostałości pestycydów oraz cukru w sokach oraz innych badań dla miodu, przetworów owocowo-warzywnych, wyrobów i półproduktów ciastkarskich, wyrobów garmażeryjnych, olejów oraz tłuszczów roślinnych.

Precyzją, dokładnością i biegłością analityczną oznaczeń wykonywanych przez laboratoria GIJHARS weryfikowana jest okresowo przez porównanie uzyskanych wyników badań tych samych artykułów rolno-spożywczych z wynikami innych laboratoriów. W 2012 r. laboratoria GIJHARS uczestniczyły w badaniach międzylaboratoryjnych:

- ▶ międzynarodowych, zorganizowanych przez:
  - Food Examination Performance Assessment Scheme (FEPAS) – przetwory zbożowe, koncentraty spożywcze,
  - SGF International E.V – przetwory owocowo-warzywne,
  - LGC Standards Proficiency Testing – napoje bezalkoholowe, mleko i jego przetwory, przetwory zbożowe, rybne, owocowo-warzywne, wyroby cukiernicze,
  - Food Analysis Performance Assessment Scheme (FAPAS) – przetwory owocowo-warzywne, zbożowe, mleko i jego przetwory, świeże owoce i warzywa, napoje spirytusowe, miód, konserwy sterylizowane,
- ▶ krajowych, zorganizowanych przez Laboratoria GIJHARS oraz Centralne Laboratorium Celne, Instytut Biotechnologii i Przemysłu Rolno-Spożywczego (Zakład Przetwórstwa Zbóż i Piekarstwa), Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie (Centralne Laboratorium Aparaturowe), Krajową Unię Producentów Soków oraz Laboratoria Kontrolno-Analityczne Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów; przedmiotem badań międzylaboratoryjnych były głównie: mleko i jego przetwory, zboża i jego przetwory, koncentraty spożywcze, konserwy sterylizowane, przetwory owocowo-warzywne oraz wyroby cukiernicze.

Centralne Laboratorium w Poznaniu i Laboratoria Specjalistyczne GIJHARS uczestniczyły również w badaniach porównawczych między dwoma laboratoriami, w tym także należących do innych instytucji, tj.: JSH Hamilton Poland Ltd., IBPRS, FAPAS, FEPAS, SGF International E.V, LGC Standards Proficiency Testing, Stock Polska Lublin, Zakładów Tłuszczowych „Kruszwica”, JARS Centrum Jakości Sp. z o.o., Laboratorium Kontrolno-Analitycznego Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach, Olsztynie, Warszawie i Wrocławiu, Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie (Centralne Laboratorium Aparaturowe), Krajowej Unii Producentów Soków oraz Izby Celnej w Warszawie. Przedmiotem badań były głównie: mleko i jego przetwory, przetwory owocowo-warzywne, miód, zboża i jego przetwory oraz koncentraty spożywcze.

Badania międzylaboratoryjne potwierdziły, że laboratoria GIJHARS są w pełni przygotowane do rzetelnej oceny jakości handlowej żywności.

1.3. Kontrola graniczna

Artykuły rolno-spożywcze przywożone z zagranicy kontrolowane są przez IJHARS na przejściach granicznych wskazanych w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 30 kwietnia 2004 r. w sprawie wykazu przejść granicznych, na których jest dokonywana kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych sprowadzanych z zagranicy oraz w punktach kontroli granicznej, działających okresowo, tj. po telefonicznym zgłoszeniu importowanych towarów do kontroli.

Kontrola importowanych artykułów rolno-spożywczych odbywa się także wewnątrz kraju, bezpośrednio w składach celnych lub na terenie oddziałów celnych.

Kontrole przeprowadzane są przez upoważnionych inspektorów WIJHARS, wspólnie z pracownikami innych służb, głównie Urzędów Celnych, Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa oraz Inspekcji Weterynaryjnej. Kontrola artykułów rolno-spożywczych wywożonych z Polski (poza świeżymi owocami i warzywami) jest dobrowolna i odbywa się w ramach oceny jakości handlowej, przeprowadzonej na wniosek zainteresowanego przedsiębiorcy.

Celem poprawy efektywności kontroli granicznej, eliminowania towarów niespełniających wymagań jakości handlowej oraz wzmocnienia systemu kontroli na zewnętrznej granicy Unii Europejskiej, GIJHARS uczestniczy w pracach określonych w Programie zintegrowanego zarządzania granicą, obejmującym lata 2007-2013, zatwierdzonym przez Radę Ministrów w dniu 11 września 2007 r.

W 2012 r. w ramach usprawnienia realizacji zadań IJHARS związanych z kontrolą jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą, przedstawiciele IJHARS uczestniczyli w 12 spotkaniach zorganizowanych przez 4 resorty tj.: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, Ministerstwo Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej, Ministerstwo Finansów oraz Ministerstwo Gospodarki. Tematem spotkań było między innymi wdrożenie w Polsce projektu *Single Window* w obrocie towarowym z zagranicą mającego na celu umożliwienie swobodnej komunikacji i przesyłania dokumentacji w formie elektronicznej między organami celnymi oraz innymi organami zaangażowanymi w kwestie urzędowej kontroli żywności. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych zorganizowało spotkanie dotyczące podziału środków finansowych na budowę, modernizację i utrzymanie przejść granicznych (w tym na sfinansowanie zobowiązań wynikających z umów dwustronnych dotyczących przejść granicznych) oraz utrzymanie obiektów pozostałych po przejściach granicznych na wewnętrznych granicach Schengen. Przedmiotem spotkań były ponadto zagadnienia związane z barierami występującymi w obrocie towarowym na rynku wschodnim oraz kontrolą wykonywaną w polskich portach morskich.

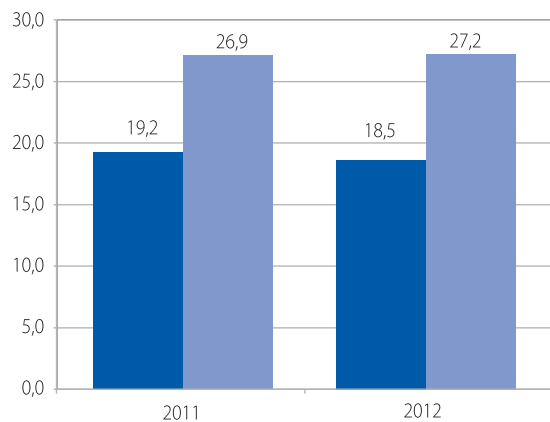
2. Budżet IJHARS

Budżet IJHARS w 2012 r. wyniósł ogółem 45687,4 tys. zł (rysunek 12) i w porównaniu do 2011 r. był niższy o 512,5 tys. zł (tj. o 1,1%). Poszczególne WIJHARS dysponowały kwotą od 862,1 tys. zł (WI Opole) do 2458,0 tys. zł (WI Lublin), natomiast GIJHARS - łącznie z 7 laboratoriami specjalistycznymi - kwotą 18500,6 tys. zł.

Strukturę wydatków określa charakter działalności IJHARS, tj. jednostki budżetowej realizującej zadania kontrolne w zakresie jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz środków produkcji na rynku krajowym i w obrocie z zagranicą. Z ogólnej kwoty budżetu IJHARS przeznaczono w 2012 r. (rysunek 13):

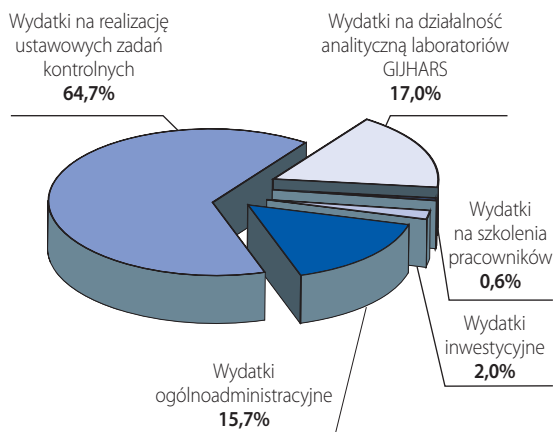
- ▶ 29547,4 tys. zł na wydatki związane bezpośrednio z realizacją ustawowych zadań kontrolnych (łącznie z wynagrodzeniami), tj. 64,7% ogółu wydatków w 2012 r.,
- ▶ 7783,8 tys. zł na wydatki związane z działalnością analityczną laboratoriów GIJHARS, tj. 17,0%,
- ▶ 267,9 tys. zł na wydatki związane ze szkoleniami oraz dofinansowaniem do studiów lub innych form nauki pracowników IJHARS, tj. 0,6%,

RYSUNEK 12.
Budżet IJHARS w latach 2011–2012 w mln zł

■ główny inspektorat
■ wojewódzkie inspektoraty

RYSUNEK 13.
Struktura wydatków IJHARS w 2012 r.

- ▶ 934,5 tys. zł na wydatki inwestycyjne, związane głównie z zakupem sprzętu laboratoryjnego oraz informatycznego, tj. 2,0%,
- ▶ 7153,5 tys. zł na wydatki ogólnoadministracyjne, tj. 15,7%.

W porównaniu do roku ubiegłego w 2012 r. nastąpił wzrost udziału wydatków IJHARS związanych z realizacją zadań ustawowych (o 0,9 punktu procentowego) oraz wydatków przeznaczonych na działalność laboratoriów GIJHARS (o 5,7 punktów procentowych). Na zbliżonym poziomie pozostał udział wydatków na szkolenia pracowników IJHARS i wydatków inwestycyjnych. Zmniejszył się natomiast udział wydatków ogólnoadministracyjnych (o 6,2 punktów procentowych).

W 2012 r. kwota dochodów IJHARS wyniosła ogółem 4677,7 tys. zł. i była wyższa o 915,0 tys. zł od dochodów uzyskanych w 2011 r. (3762,7 tys. zł). Dochody budżetowe GIJHARS stanowiły kwotę 490,6 tys. zł, a w poszczególnych WIJHARS kształtowały się na poziomie od 34,9 tys. zł (WI Opole) do 443,3 tys. zł (WI Poznań).

Ogólna kwota dochodu była wynikiem:

- ▶ nałożenia kar pieniężnych za wprowadzanie do obrotu artykułów rolno-spożywczych o jakości handlowej niezgodnej z wymaganiami lub deklaracją producenta lub zafałszowanych oraz produktów niespełniających wymagań ustawy o rolnictwie ekologicznym; ogółem kwota kar

pieniężnych wyniosła 2997,7 tys. zł, co stanowiło 64,0% ogółu dochodu IJHARS w 2012 r.

- ▶ nałożenia grzywien w drodze mandatu karnego na kwotę ogółem 192,5 tys. zł (tj. 4,1%),
- ▶ obciążenia przedsiębiorców kosztami kontroli i badań laboratoryjnych w związku ze stwierdzeniem niewłaściwej jakości handlowej kontrolowanych artykułów rolno-spożywczych na kwotę ogółem 423,0 tys. zł (tj. 9,1%),

- ▶ przeprowadzenie czynności kontrolnych na wniosek producenta – 890,9 tys. zł (tj. 19,1%),
- ▶ przeprowadzenie egzaminów na rzeczoznawców oraz inspektorów rolnictwa ekologicznego – 119,0 tys. zł, tj. 2,5%,
- ▶ pozostałych dochodów – 54,6 tys. zł (tj. 1,2%).

Do 31 grudnia 2012 r. przedsiębiorcy i osoby przystępujące do egzaminów organizowanych przez IJHARS uregulowały należności na kwotę 3347,2 tys. zł. Powyższe dochody odprowadzone zostały do budżetu państwa.

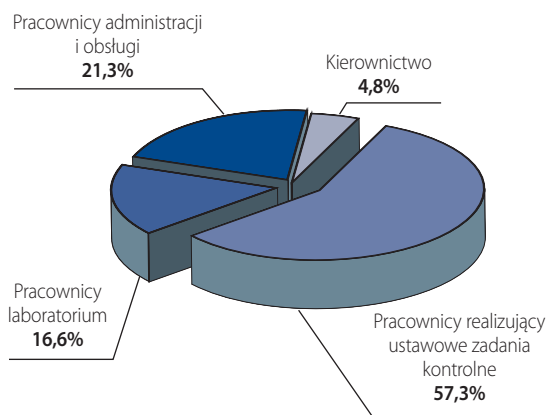

3. Pracownicy IJHARS

3.1. Zatrudnienie

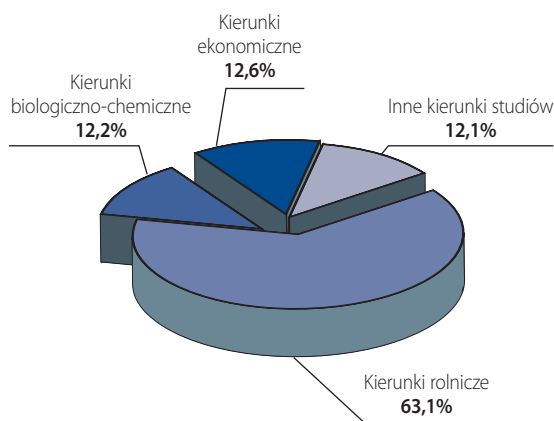
IJHARS w 2012 r. zatrudniała 662 osoby (rysunek 14), w tym 32 (4,8%) na stanowiskach kierowniczych, 379 (57,3%) pracowników bezpośrednio zaangażowanych w realizację zadań ustawowych, w tym kontrolę jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz 110 pracowników laboratoriów (16,6%). Pozostałe 141 osób (21,3%) to pracownicy administracji i kadr (86 osób), księgowości (46 osób) oraz obsługi prawnej i informatycznej (9 osób).

RYSUNEK 14.
Struktura zatrudnienia w IJHARS, wg stanu na 31 grudnia 2012 r.

W 2012 r. z pracy w IJHARS odeszły ogółem 32 osoby, w tym 15 osób z wojewódzkich inspektoratów i 17 z Głównego Inspektoratu (w tym 6 pracowników Laboratorium Specjalistycznego w Rzeszowie, zlikwidowanego z dniem 31 października 2012 r.). Fluktuacja kadr w IJHARS kształtowała się na poziomie 3,0%. W porównaniu do 2011 r. stan zatrudnienia pozostał na zbliżonym poziomie. Średnie zatrudnienie w WIJHARS wynosiło 28 osób i w poszczególnych jednostkach kształtowało się na poziomie od 16 (WI Opole) do 41 pracowników (WI Warszawa). W Laboratoriach Specjalistycznych GIJHARS zatrudnionych było średnio 16 pracowników.

RYSUNEK 15.
Struktura wykształcenia pracowników IJHARS (wyższe wykształcenie) wg stanu na 31 grudnia 2012 r.

Pracownicy z wykształceniem wyższym stanowili 84,0% ogółu zatrudnionych w IJHARS (556 osób). Wykształcenie o kierunku rolniczym posiadało 351 osób, biologiczno-chemicznym 68 osób i ekonomicznym 70 osób. Pozostałe 67 osób ukończyło studia prawnicze, informatyczne lub administracyjne (rysunek 15).

3.2. Rozwój zawodowy pracowników

IJHARS zapewnia swoim pracownikom możliwość stałego dokształcania i doskonalenia zawodowego, prowadzonego w formie szkoleń, seminariów i kursów języków obcych.

Szkolenia krajowe organizowane były głównie przez GIJHARS, inne jednostki, a także wojewódzkie inspektoraty. Ogółem w 2012 r. umożliwiono 556 pracownikom IJHARS udział w 257 szkoleniach, przy czym niektóre osoby uczestniczyły w kilku szkoleniach.

Struktura szkoleń obejmowała:

- ▶ 13 szkoleń centralnych (21 miejsc szkoleniowych) dotyczących: zarządzania zasobami ludzkimi (motywowanie, szkolenia i rozwój, zarządzania przez cele w administracji

publicznej), zasad tworzenia prawa, procedur przyjmowania dokumentów rządowych,

- ▶ 153 szkolenia powszechne (899 miejsc szkoleniowych) obejmujących takie zagadnienia jak: kadry i finanse (rachunkowość, księgowość, finanse publiczne, budżet zadaniowy, kadry i płace, świadczenia socjalne, kontrola zarządcza w administracji publicznej, system zarządzania ryzykiem, prawo pracy), stosowanie prawa (zamówienia publiczne, prawo prasowe, postępowanie administracyjne i egzekucyjne, ochrona danych osobowych i informacji niejawnych, system przeciwdziałania zagrożeniom korupcyjnym), rozwój interpersonalny (zarządzanie czasem, radzenie sobie ze stresem, motywowanie, efektywna komunikacja), zarządzanie zasobami ludzkimi (coaching jako styl zarządzania, strategia zarządzania zasobami ludzkimi i programy zarządzania zasobami ludzkimi w administracji) oraz prowadzenie czynności kancelaryjnych w jednostkach administracji publicznej, udzielanie pierwszej pomocy przedmedycznej, podstawy BHP, e-administracja (e-PUAP, e-dokument),
- ▶ 91 szkoleń specjalistycznych (624 miejsca szkoleniowe) służących pogłębieniu i uaktualnieniu wiedzy z zakresu prawa żywnościowego i technologii produkcji żywności oraz ujednoczeniu zasad przeprowadzania i dokumentowania kontroli; tematyka szkoleń specjalistycznych dotyczyła głównie: kontroli jakości handlowej artykułów rolno-

-spożywczych, w tym oznakowania, metodologii kontroli ex-post, nadzoru nad: klasyfikacją tusz w systemie EUROP, rynkiem wina, certyfikacją w rolnictwie ekologicznym, systemem ochrony produktów regionalnych i tradycyjnych, wprowadzaniem do obrotu nawozów, certyfikacją chmielu i produktów chmielowych, a w przypadku pracowników laboratoriów: nowych metod badawczych oraz obsługi sprzętu i urządzeń do badań laboratoryjnych.

Ponadto, 6 pracowników IJHARS uzupełniało kwalifikacje na studiach zaocznych i studiach podyplomowych, na kierunkach związanych z administracją, księgowością i informatyką.

Nauka języków obcych prowadzona była na zajęciach organizowanych przez GIJHARS i WIJHARS w formie lektoratów i konwersatoriów. W 2012 r. w zajęciach tych uczestniczyło 59 osób.

Istotnym elementem mającym wpływ na podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników IJHARS jest udział w licznych krajowych i zagranicznych seminariach, konferencjach i targach. W 2012 r. pracownicy IJHARS uczestniczyli w 93 spotkaniach związanych z rynkiem żywności, w tym: 56 konferencjach, 12 seminariach i 20 targach oraz 3 wizytach studyjnych i 2 warsztatach.

4. Zarządzanie jakością

W 2012 r. IJHARS po raz kolejny poddana została audytowi nadzorcemu, który potwierdził, że system zarządzania jakością spełnia wymagania zawarte w normie PN EN ISO 9001:2009. W wyniku audytu przeprowadzonego przez firmę certyfikującą BSI Group Polska sp. z o.o. postanowiono utrzymać ważność oraz rozszerzyć zakres certyfikatu o zagadnienia dotyczące przeciwdziałania zagrożeniom korupcyjnym.

W ramach monitorowania zgodności systemu oraz skuteczności jego wdrożenia i utrzymania w 2012 r. przeprowadzono 18 audytów wewnętrznych, w tym 12 planowych i 6 krzyżowych. Wyniki audytów były podstawą podejmowania sukcesywnych działań korygujących, w celu zapobieżenia ponownemu wystąpieniu przyczyn niezgodności. Podejmowano także działania zapobiegawcze, eliminujące przyczyny potencjalnych niezgodności.

W 2012 r. prowadzono także prace związane z doskonaleniem systemu zarządzania jakością, w tym między innymi dotyczące systematycznego uaktualniania procedur i instrukcji wewnętrznych, określających zasady realizacji poszczególnych zadań IJHARS, w celu ich dostosowania do zmian w przepisach prawnych. Kontynuowano prace nad doskonaleniem ujednoliconych dokumentów opisujących system zarządzania jakością w IJHARS.

Cyklicznie odbywały się spotkania szkoleniowe pełnomocnika Głównego Inspektora ds. systemów zarządzania jakością z pełnomocnikami ds. zarządzania jakością z pełnomocnikami ds. zarządzania jakością WIJHARS. Podczas szkoleń wewnętrznych poruszano tematy związane z aktualizacją przebiegu poszczególnych procesów, które miały odwzorowanie w procedurach i instrukcjach.

W związku z wdrożeniem systemu przeciwdziałania zagrożeniom korupcyjnym uzupełniono politykę jakości o aspekty antykorupcyjne. W 2012 r. w ramach funkcjonowania w IJHARS *Systemu Przeciwdziałania Zagrożeniom Korupcyjnym* odbyły się spotkania liderów procesu *zarządzanie systemem antykorupcyjnym*, w celu przeprowadzenia analizy ryzyka wystąpienia zagrożeń korupcyjnych oraz wymiany doświadczeń i poglądów. Nowych pracowników przeszkolono w zakresie działań antykorupcyjnych oraz zasad funkcjonowania systemu antykorupcyjnego w IJHARS.

Ocena skuteczności, aktualność polityki jakości oraz weryfikacja osiągniętych celów wyznaczonych na 2012 r. były przedmiotem przeglądu zarządzania przeprowadzonego przez Kierownictwo GIJHARS w 2013 r.

5. Nadzór Głównego Inspektora nad realizacją zadań

5.1. Rozpatrywanie odwołań od decyzji administracyjnych wydanych przez organ I instancji

W 2012 r. do Głównego Inspektora wpłynęły 254 odwołania od decyzji administracyjnych wojewódzkich inspektorów JHARS, co stanowiło 6,8% ogółu decyzji wydanych przez organ I instancji (tj. 3734 decyzje).

Ogółem w okresie sprawozdawczym Główny Inspektor JHARS rozpatrzył 266 odwołań od decyzji administracyjnych, w tym 214 wniesionych w 2012 r. oraz 52 skierowane do GIJHARS w IV kwartale 2011 r. Pozostałe 40 odwołań, które wpłynęły do Głównego Inspektora w IV kwartale

2012 r. rozpatrzone zostaną z zachowaniem obowiązującego terminu w I kwartale 2013 r.

Odwołania rozpatrzone przez Głównego Inspektora JHARS w 2012 r. dotyczyły decyzji administracyjnych wydanych przez organ I instancji w sprawie:

► niewłaściwej jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych – 203 odwołania (tj. 76,3% ogółu rozpatrzonych), w tym dotyczące mięsa i przetworów mięsnych (50), mleka i przetworów mlecznych (27), mąki i przetworów zbożowych (34), koncentratów spożywczych (17), ryb i przetworów rybnych (15), owoców, warzyw i ich przetworów (10), napojów alkoholowych (9), wyrobów cukierniczych (8), wyrobów garnażeryjnych (7), kawy i herba-

TABELA 13. Sposób rozpatrzenia odwołań od decyzji administracyjnych wydanych przez wojewódzkich inspektorów JHARS

Lp.	Sposób rozpatrzenia odwołań od decyzji administracyjnych wydanych przez organ I instancji	Liczba rozpatrzonych w 2012 r. odwołań od decyzji administracyjnych i zażaleń na postanowienia, wniesionych do Głównego Inspektora JHARS:			% rozpatrzonych odwołań do wniesionych
		w IV kw. 2011 r.	w 2012 r.	ogółem	
1.	utrzymanie decyzji organu I instancji	30	104	134	50,4
2.	uchylenie w całości zaskarżonych decyzji i przekazanie do ponownego rozpatrzenia	3	10	13	4,9
3.	uchylenie w całości zaskarżonych decyzji i umorzenie postępowania organu I instancji	5	27	32	12,0
4.	uchylenie w całości lub w części zaskarżonej decyzji i orzeczenie co do istoty sprawy	8	29	37	14,0
5.	wydanie postanowienia o przekazaniu odwołania według właściwości	0	5	5	1,9
6.	pozostawienie bez rozpoznania lub wydanie postanowienia o: niedopuszczalności odwołania,	5	16	21	7,9
7.	wydanie postanowienia o wstrzymaniu wykonalności decyzji	0	3	3	1,1
8.	odrzućcie wniosku o wstrzymanie wykonalności decyzji	1	10	11	4,1
9.	umorzenie postępowania odwoławczego	0	8	8	3,0
10.	odmówienie uzupełnienia decyzji	0	2	2	0,7
Ogółem		52	214	266	100,0

- ty (6), napojów bezalkoholowych, olejów i tłuszczów (po 5 odwołań), grzybów, majonezów i przypraw (po 2 odwołania), czekolady i wyrobów czekoladowych, miódów, nasion i orzechów, soków i nektarów (po 1 odwołaniu),
- ▶ bezprawnego stosowania terminów nawiązujących do ekologicznej metody produkcji w oznakowaniu produktów konwencjonalnych i nawozów – 13 odwołań (tj. 4,9%),
  - ▶ utrudniania lub uniemożliwiania przeprowadzenia kontroli – 5 odwołań (tj. 1,9%),
  - ▶ nieprawidłowego wprowadzania do obrotu nawozów i środków wspomagających ochronę roślin – 5 odwołań (tj. 1,9%),
  - ▶ braku zgody na wstrzymanie wykonania decyzji – 5 odwołań (tj. 1,9%),
  - ▶ niewykonania zaleceń pokontrolnych przez przedsiębiorcę – 4 odwołania (tj. 1,5%),
  - ▶ braku zgody na zastosowanie odstępstw od warunków produkcji metodami ekologicznymi – 4 odwołania (tj. 1,5 %),
  - ▶ braku klasyfikacji pôłtuszu w systemie EUROP – 3 odwołania, (tj. 1,1%),
  - ▶ braku zgody na ponowne rozpatrzenie sprawy – 2 odwołania (tj. 0,7%),
  - ▶ braku zgody na umorzenie kosztów sądowych oraz rozłożenie na raty kary pieniężnej – po 1 odwołaniu (tj. 0,4%),
  - ▶ innych zagadnień (np. umorzenie postępowania odwoławczego, uchylenie decyzji organu I instancji i umorzenie

postępowania, zawiadomienia o pozostawieniu odwołań bez rozpoznania) – 16 odwołań (tj. 6,0%).

W wyniku postępowania odwoławczego Główny Inspektor JHARS (tabela 13) utrzymał w mocy 134 decyzje administracyjne wydane przez organ I instancji (tj. 50,4%), a pozostawił bez rozpatrzenia lub umorzył postępowanie odwoławcze w przypadku 29 spraw (tj. 10,9%).

Ponadto, w 2012 r. do Głównego Inspektora JHARS wpłynęło ogółem 17 zażaleń, w tym: 16 na postanowienia wydane przez wojewódzkich inspektorów JHARS oraz 1 zażalenie na niezakończoną sprawę w terminie. Główny Inspektor JHARS utrzymał w mocy 7 postanowień wojewódzkich inspektorów JHARS.

W 2012 r. do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego przedsiębiorcy złożyli 82 skargi na decyzje administracyjne wydane przez Głównego Inspektora JHARS w ramach rozpatrzenia odwołań od decyzji organu I instancji.

Zaskarżone decyzje administracyjne dotyczyły spraw rozpatrywanych przez organ I instancji w zakresie:

- ▶ niewłaściwej jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych – 59 skarg, w tym dotyczące mleka i jego przetworów (13), mięsa i jego przetworów (12), napojów alkoholowych (10), przetworów zbożowych (7), koncentratów spożywczych (4), ryb i przetworów rybnych (4), owoców, warzyw i ich przetworów (4), wyrobów cukierniczych (3), herbaty (1), wyrobów garmażeryjnych (1),
- ▶ nieprawidłowego oznakowania artykułów rolno-spożywczych, sugerującego ekologiczne metody produkcji – 9 skarg,
- ▶ nieprawidłowego wprowadzania do obrotu nawozów i środków wspomagających ochronę roślin – 6 skarg,
- ▶ braku klasyfikacji pôłtuszu w systemie EUROP – 3 skargi,
- ▶ uniemożliwienia lub utrudniania przeprowadzenia kontroli – 3 skargi,
- ▶ dopuszczalności przeprowadzenia kontroli u przedsiębiorcy – 1 skarga,
- ▶ nieprawidłowego oznakowania nawozu, sugerującego możliwość zastosowania w rolnictwie ekologicznym – 1 skarga.

TABELA 14. Sposób rozpatrzenia skarg przez WSA

Lp.	Sposób rozpatrzenia skarg przez WSA	Liczba rozpatrzonych skarg	% ogółu skarg złożonych do WSA w 2012 r.
1.	Oddalenie skargi strony	47	57,3
2.	Odrzucenie skargi strony	10	12,1
3.	Uchylenie zaskarżonej decyzji	3	3,7
Ogółem rozpatrzonych:		60	73,1
Ogółem pozostałych do rozpatrzenia:		22	26,9
Ogółem skierowanych do WSA:		82	100,0

Wojewódzki Sąd Administracyjny w 2012 r. rozpatrzył 60 skarg (tj. 73,1% złożonych) rozstrzygając na korzyść Głównego Inspektora JHARS w przypadku 57, tj. 95,0% rozpatrzonych. Do rozpatrzenia przez WSA pozostają 22 skargi (tabela 14).

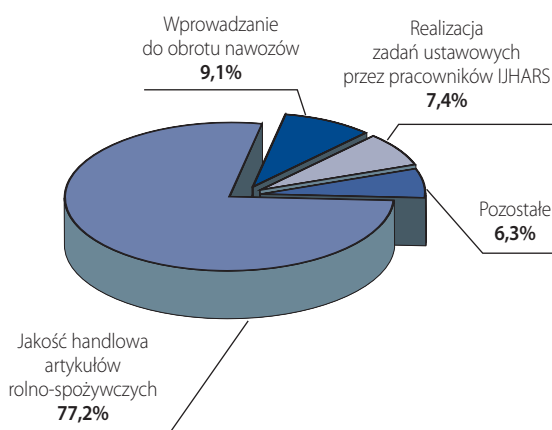
5.2. Rozpatrywanie skarg

W 2012 r. organy IJHARS rozpatrzyły ogółem 175 skarg, z których 36 wpłynęło do Głównego Inspektora JHARS, a 139 do wojewódzkich inspektorów JHARS. W wyniku przeprowadzonego postępowania wyjaśniającego za zasadne uznano 36 skarg, tj. 20,6% rozpatrzonych. Największą liczbę skarg rozpatrzył Mazowiecki Wojewódzki Inspektor JHARS (42 skargi), a najmniejszą Lubuski Wojewódzki Inspektor JHARS (2 skargi).

Zagadnienia zgłoszone w 175 skargach rozpatrzonych w 2012 r. przez organy IJHARS dotyczyły (rysunek 16):

- ▶ jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, co zgłoszono w 135 skargach (tj. 77,2% ogółu rozpatrzonych); kwestionowano jakość handlową:
  - mięsa i jego przetworów (23 skargi),
  - wyrobów piekarskich (20),
  - mleka i jego przetworów (20),
  - przetworów zbożowych (11),
  - przetworów owocowo-warzywnych (10),
  - świeżych owoców i warzyw (9),
  - wyrobów garmażeryjnych (7),
  - ryb i przetworów rybnych (6),
  - koncentratów spożywczych (4),
 oraz w pojedynczych przypadkach takich artykułów rolno-spożywczych jak: jaja, wyroby cukiernicze, wyroby ciastkarskie, suszone owoce i warzywa, napoje bezalkoholowe, wyroby spirytusowe, kawa i herbata, miód, zioła i przyprawy, wino, cukier, nasiona roślin oleistych, ziemniaki i ich przetwory (łącznie 25 skarg),
- ▶ wprowadzania do obrotu nawozów i środków wspomagających uprawę roślin – 16 skarg (tj. 9,1% ogółu rozpatrzonych),
- ▶ realizacji zadań ustawowych przez pracowników IJHARS – 13 skarg (tj. 7,4% ogółu rozpatrzonych),
- ▶ produktów regionalnych – 6 skarg (tj. 3,4% ogółu rozpatrzonych),
- ▶ produktów ekologicznych – 5 skarg (tj. 2,9% ogółu rozpatrzonych).

RYСУNEK 16.
Tematyka skarg rozpatrzonych przez IJHARS w 2012 r.

W porównaniu do 2011 r. liczba skarg rozpatrzonych przez IJHARS w 2012 r. zmniejszyła się o 43, tj. o 19,7%. Analiza zarzutów zawartych w skargach rozpatrzonych w 2012 r. wykazała, że w porównaniu do 2011 r.:

- ▶ zmniejszyła się liczba skarg dotyczących jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych (o 38 skarg, tj. o 22,0%), w tym głównie odnośnie takich grup towarowych jak: mleko i jego przetwory, drób i jego przetwory, napoje bezalkoholowe, zwiększyła się natomiast liczba skarg dotyczących jakości handlowej tłuszczów roślinnych, przetworów zbożowych, wyrobów garmażeryjnych i wyrobów cukierniczych,
- ▶ zmniejszyła się liczba skarg dotyczących wprowadzania do obrotu nawozów i środków ochrony roślin (o 10 skarg, tj. 38,5%),
- ▶ wzrosła liczba skarg dotyczących realizacji zadań ustawowych przez pracowników IJHARS (o 3 skargi, tj. 30%),
- ▶ wzrosła liczba skarg dotyczących produktów regionalnych oraz produktów tradycyjnych (o 9 skarg, tj. czterokrotnie).

W wyniku rozpatrzenia 175 skarg uznano za zasadne 36 z nich (tj. 20,6% ogółu rozpatrzonych), w tym 32 dotyczące jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych (przetwory mięsne, rybne, mleczne, zbożowe i owocowo-warzywne, wyroby piekarskie, ciastkarskie, spirytusowe, garmażeryjne oraz świeże owoce i warzywa, miód, przyprawy, koncentraty spożywcze), 3 odnoszące się do nawozów oraz 1 związana z obciążeniem przedsiębiorcy kosztami kontroli jakości handlowej.

5.3. Kontrola wewnętrzna

W ramach koordynacji i nadzoru nad działalnością JHARS, sprawowanego przez Głównego Inspektora na podstawie ustawy o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, prowadzone są kontrole wewnętrzne w komórkach organizacyjnych GIJHARS oraz w wojewódzkich inspektoratach JHARS. Czynności te wykonują pracownicy Biura Kontroli Wewnętrznej, działający na podstawie upoważnień kontroli wydawanych przez Głównego Inspektora JHARS.

Kontrole prowadzone są w trybie planowym, na podstawie programów zatwierdzanych przez Głównego Inspektora JHARS, jak również doraźnie, w przypadku konieczności rozpatrzenia spraw wynikających z bieżącej działalności IJHARS.

Ogółem w 2012 r. przeprowadzono 12 kontroli planowych, w tym:

- ▶ 7 kontroli w laboratoriach GIJHARS,
- ▶ 5 kontroli w wojewódzkich inspektoratach JHARS.

Zagadnienia objęte kontrolą wewnętrzną, przeprowadzoną w laboratoriach GIJHARS dotyczyły:

- ▶ obiegu dokumentacji związanej z badaniem próbek artykułów rolno-spożywczych,
- ▶ identyfikacji czynników wpływających na okres wykonania badania laboratoryjnego od przyjęcia próbki do wydania *Sprawozdania z badań*,
- ▶ zasad współpracy z komórkami kontroli WIJHARS oraz Biurem Budżetowo-Rachunkowym w GIJHARS,
- ▶ przyjętych przez laboratoria GIJHARS zasad mających na celu usprawnienie pracy i skrócenie terminu wykonywania badań laboratoryjnych.

W wojewódzkich inspektoratach JHARS sprawdzono:

- ▶ przygotowanie inspektorów do realizacji zadań z zakresu produktów regionalnych i tradycyjnych,
- ▶ zasady i tryb nadzoru sprawowanego przez kierownictwo wojewódzkich inspektoratów JHARS nad realizacją zadań z zakresu kontroli produktów regionalnych i tradycyjnych,
- ▶ przestrzeganie zasad urzędowych kontroli i kontroli zgodności procesu produkcji produktów regionalnych ze specyfikacją, dokumentowanie ustaleń oraz postępowanie pokontrolne,

- ▶ zasady rozliczania kosztów kontroli zgodności procesu produkcji produktów regionalnych ze specyfikacją.

W toku każdej kontroli sprawdzono ponadto realizację zaleceń pokontrolnych wydanych przez Głównego Inspektora JHARS w wyniku poprzednich kontroli wewnętrznych.

Kontrolowane jednostki zobowiązane zostały do pełnej realizacji zaleceń pokontrolnych zawartych w wystąpieniach pokontrolnych, wydanych przez Głównego Inspektora JHARS. Wnioski z kontroli wykorzystano do usprawnienia działalności IJHARS w kontrolowanym zakresie.

5.4. Audyt wewnętrzny

Audyt wewnętrzny ma na celu:

- ▶ badanie systemów zarządzania i kontroli w jednostce, w tym procedur kontroli finansowej, w wyniku których kierownik jednostki uzyskuje obiektywną i niezależną ocenę adekwatności, efektywności i skuteczności tych systemów,
- ▶ prowadzenie czynności doradczych, w tym składanie wniosków, mających na celu usprawnienie funkcjonowania jednostki.

Audyt wewnętrzny przeprowadzany jest na podstawie rocznego planu audytu wewnętrznego jednostki sektora finansów publicznych (JSFP), zwanego „planem audytu”. Zadania audytu w GIJHARS wykonuje pracownik zatrudniony na stanowisku audytora wewnętrznego, spełniający wymogi ustawy o finansach publicznych.

W 2012 r. zrealizowano zadania audytowe w zakresie oceny i analizy:

- ▶ funkcjonowania strony internetowej i intranetowej GIJHARS,
- ▶ realizacji harmonogramów przeglądów technicznych urządzeń i aparatury oraz infrastruktury laboratoryjnej.

Ponadto audytor w 2012 r. wykonywał zadania doradcze i opiniotwórcze na potrzeby Kierownictwa GIJHARS dotyczące analizy uregulowań wewnętrznych w zakresie systemu kontroli zarządczej w WIJHARS.

6. Działalność informacyjna

Prowadzenie rzetelnej polityki informacyjnej jest ważnym elementem działalności IJHARS, kierowanej zarówno do producentów i przedsiębiorców sektora rolno-spożywczego, jak i konsumentów. Rozpowszechnianie informacji jest wielopłaszczyznowe i odbywa się przede wszystkim poprzez współpracę z mediami, działalność prasową i wydawniczą oraz komunikację wewnętrzną.

Mając na celu wykreowanie własnej aktywnej i rzetelnej polityki informacyjnej IJHARS stara się dotrzeć do jak największej liczby odbiorców, którymi są zarówno pracownicy IJHARS jak i osoby z zewnątrz. Relacje z ważnych spotkań, w których uczestniczyli pracownicy IJHARS publikowane były na stronie www.ijhars.gov.pl oraz jako artykuły w Biuletynie *Wiedza i Jakość*. W 2012 r. systematycznie opracowywano komunikaty prasowe na temat działalności IJHARS w ujęciu kwartalnym i rocznym oraz przeprowadzano comiesięczną analizę publikacji prasowych.

6.1. Strona internetowa

Podstawowym źródłem informacji o działaniach IJHARS jest strona internetowa www.ijhars.gov.pl. Na stronie zamieszczone są m.in.: informacje o bieżących działaniach IJHARS, informacje o aktualnych wynikach kontroli, wykaz przepisów prawnych, wzory formularzy i wniosków, informacje dotyczące współpracy z innymi organizacjami. Zgodnie z przepisami prowadzony jest również Biuletyn Informacji Publicznej (BIP) www.ijhars.gov.pl/bip. W ramach BIP publikowane są informacje określone w ustawie o dostępie do informacji publicznej.

6.2. Współpraca z mediami

Priorytetem współpracy jest bieżące informowanie mediów o działalności IJHARS oraz przekazywanie informacji na temat przeprowadzanych kontroli artykułów rolno-spożywczych.

Informacje przekazywano w formie:

- ▶ komunikatów prasowych dystrybuowanych wśród mediów,
- ▶ wywiadów z przedstawicielami IJHARS,
- ▶ artykułów opracowywanych na życzenie zainteresowanych redakcji,
- ▶ bieżących kontaktów z poszczególnymi redakcjami i dziennikarzami,
- ▶ seminariów oraz spotkań zewnętrznych,
- ▶ udziału kierownictwa IJHARS w nagraniach radiowych i telewizyjnych,
- ▶ komentarzy i opinii do prasy,
- ▶ warsztatów z udziałem mediów,
- ▶ materiałów, tj.: biuletynu *Wiedza i Jakość, Sprawozdania rocznego z działalności Inspekcji JHARS*, ulotek informacyjnych dotyczących kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, kontroli ex-post.

W 2012 r. IJHARS współpracowała z takim mediami jak:

- ▶ ogólnopolskie stacje telewizyjne (TVP 1, TVP Info, TVP CNBC, TVN, TVN24, Agro News, Polsat News, Superstacja, Telewizja Rolnicza) oraz stacje regionalne (TVP Lublin, TVP Olsztyn, TVP Opole, TVP Rzeszów),
- ▶ ogólnopolskie stacje radiowe (PR1, PR3, Radio Zet) oraz stacje regionalne (Radio Gdańsk, Radio Kaszebe, Radio Olsztyn, Radio Opole, Radio Rzeszów, Radio VIA),
- ▶ prasa ogólnopolska (Dziennik Gazeta Prawna, Fokus, Gazeta Wyborcza, Metro, Newsweek, Polityka, Puls Biznesu, Rzeczpospolita),
- ▶ prasa lokalna (Dziennik Bałtycki, Dziennik Łódzki, Dziennik Zachodni, Echo Miasta, Express Bydgoski, Gazeta Krakowska, Gazeta Lubuska, Gazeta Pomorska, Głos Pomorza, Głos Wielkopolski, Gazeta Wyborcza – wydanie lokalne, Kronika Beskidzka, Kurier Szczeciński, Super Nowości, Tygodnik Ciechanowski, Tygodnik Płocki, Tygodnik Podhalański, Tygodnik Siedlecki, Tygodnik Zamojski),
- ▶ wydawnictwa branżowe (Agro Trendy, Agro Przemysł, Bilans dodatni, Bake & Sweet, Bezpieczeństwo i Higiena Żywności, Eurogospodarka, Fresk & Cool Market, Nowa Wieś Europejska, Nowości, Przegląd Komunalny, Przegląd Piekarski i Cukierniczy, Przegląd Mleczarski, Przegląd

Spożywczy, Poradnik Gospodarki, Polish Ford, Rzeźnik Polski, Top Agrar Polska, Tygodnik Rolniczy, Wiadomości Handlowe),

- ▶ portale internetowe (Agro News, Jem Świadomie, Onet, Portal Spożywczy, Wirtualna Polska).

Wśród tematów najchętniej podejmowanych przez media w 2012 r., była między innymi jakość handlowa artykułów rolno-spożywczych, w tym produktów: z mięsa czerwonego, regionalnych i tradycyjnych, ekologicznych oraz świeżych owoców i warzyw, przetworów mlecznych, wyrobów garmazeryjnych, jak również zagadnień dotyczących znakowania i fałszowania żywności.

6.3. Biuletyn *Wiedza i Jakość*

Procesom usprawnienia komunikacji, zarówno z odbiorcami, jak i pracownikami, służy wydawany od 2005 r.

biuletyn informacyjny *Wiedza i Jakość*. Głównym celem tej publikacji jest szeroko pojęte informowanie środowisk sektora rolno-spożywczego o aktualnych, a także systematycznych działaniach GIJHARS, WIJHARS oraz Laboratoriów Specjalistycznych. Biuletyn przekazywany jest do mediów, przedstawicieli środowisk naukowych, Senackiej Komisji ds. Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Sejmowej Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz innych zainteresowanych instytucji. Ponadto, rozsyłany jest do bibliotek, co wynika z ustawy *o obowiązkowych egzemplarzach bibliotecznych*.

W 2012 r. ukazały się 4 numery biuletynu, każdy w nakładzie 250 sztuk. Biuletyn *Wiedza i Jakość* dostępny jest również na stronie internetowej IJHARS, dzięki czemu dociera do szerokiej grupy odbiorców.

7. Pozostała działalność IJHARS

Ważnym elementem pozakontrolnym z zakresu działalności IJHARS jest propagowanie wiedzy dotyczącej jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych wśród szerokiego grona odbiorców. W 2012 r. do ważnych wydarzeń sprzyjających rozpowszechnianiu wiedzy zaliczyć należy:

- ▶ uczestnictwo w spotkaniu zorganizowanym przez Polską Radę Winiarstwa (marzec) w sprawie znakowania wyrobów winiarskich; przedstawiciel GIJHARS omówił wyniki kontroli będących przedmiotem spotkania,
- ▶ udział w seminarium zorganizowanym przez Polską Organizację Handlu i Dystrybucji (marzec) w sprawie zgodności świeżych owoców i warzyw z normami handlowymi UE; przedstawiciel GIJHARS omówił wyniki kontroli dotyczących świeżych owoców i warzyw oferowanych do sprzedaży w sklepach wielkopowierzchniowych.
- ▶ patronat Głównego Inspektora JHARS nad konferencją „Jakość wyrobów mięsnych – perspektywy rozwoju i przyszłość branży” (kwiecień) skierowaną do przedstawicieli zakładów mięsnych oraz firm współpracujących z tym sektorem; celem spotkania było omówienie zagadnień związanych z koniecznością opracowania norm i standardów jakościowych dla wyrobów mięsnych,
- ▶ uczestnictwo GIJHARS w projekcie Komisji Europejskiej „Better Training for Safer Food” (kwiecień) mającym na celu wdrożenie strategii szkoleniowej w zakresie prawa żywnościowego, reguł dotyczących zdrowia i dobrostanu zwierząt oraz zdrowotności roślin; w ramach projektu pracownicy GIJHARS uczestniczyli w przygotowaniu i prowadzeniu szkoleń dotyczących systemów jakości (rolnictwo ekologiczne i oznaczenia geograficzne); odbyło się 12 sesji szkoleniowych skierowanych do kadry organów kontrolnych i jednostek certyfikujących, w których uczestniczyli pracownicy instytucji działających głównie w UE, ale także funkcjonujących w państwach trzecich,
- ▶ patronat Głównego Inspektora JHARS nad „II Letnią Szkołą Prawa Żywnościowego” (maj) skierowaną do producentów sektora spożywczego; celem szkolenia było omówienie zmian w przepisach dotyczących znakowania żywności,
- ▶ uczestnictwo w pracach grupy roboczej „Edukacja” funkcjonującej w ramach Rady ds. Racjonalnego Wykorzystania Żywności przy Federacji Polskich Banków Żywności (luty, czerwiec); celem prac grupy roboczej jest między innymi działanie na rzecz wdrażania systemowych rozwiązań dotyczących ograniczania marnowania żywności oraz propagowanie wiedzy w tym zakresie wśród konsumentów, branży spożywczej i administracji publicznej,
- ▶ uczestnictwo Głównego Inspektora JHARS w konferencji „Aktualne problemy branży mięsnej” zorganizowanej podczas targów „Świętomięś Polski” (wrzesień); Główny Inspektor JHARS wygłosił referat pt. „Jakość handlowa przetworów mięsnych, rzetelność i wyzwania”,
- ▶ patronat Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Głównego Inspektora JHARS nad konferencją „Współpraca – kluczowym czynnikiem sukcesu do wysokiej jakości i bezpieczeństwa produktów mleczarskich” skierowaną do przedstawicieli firm branży mleczarskiej oraz firm dostarczających technologię i półprodukty dla branży spożywczej (maj); celem konferencji było doskonalenie wiedzy w zakresie znakowania, jakości i bezpieczeństwa mleka i produktów mleczarskich,
- ▶ patronat Głównego Inspektora JHARS nad konferencją „Nowe standardy higieny i bezpieczeństwa żywności w UE” zorganizowanej przez Biuro Promocji Jakości (wrzesień); konferencja skierowana była do przedstawicieli firm spożywczych, jednostek certyfikujących oraz laboratoriów, a jej celem było omówienie zagadnień dotyczących bezpieczeństwa żywności; Główny Inspektor JHARS wygłosił referat pt. „Nowe standardy jakości jako odpowiedź na zagrożenia w zakresie bezpieczeństwa żywności”,
- ▶ uczestnictwo w szkoleniu „Zagadnienia kontrolne w systemach jakości żywności” zorganizowanym przez MRiRW w ramach projektu „Europejski Fundusz Rolny na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie” (wrzesień); szkolenie skierowane było do instytucji działających w obszarze kontroli i nadzoru systemów jakości produktów regionalnych i tradycyjnych; celem szkolenia była m.in. wymiana doświadczeń dotyczących kontroli urzędowych oraz kontroli zgodności pro-

cesu produkcji ze specyfikacją produktów posiadających ChOG, ChNP i GTS,

- ▶ patronat Głównego Inspektora JHARS nad konferencją „Forum technologii serowarskich” zorganizowaną przez Agencję Promocji Biznesu (październik); konferencja skierowana była do przedstawicieli branży mleczarskiej, a jej celem było omówienie zagadnień związanych z jakością i technologią produkcji przetworów mlecznych,
- ▶ patronat Głównego Inspektora JHARS i Głównego Inspektora Sanitarnego nad II olimpiadą „Fakty i mity o żywności i żywieniu” (październik); olimpiada była podsumowaniem cyklu warsztatów zorganizowanych dla dziennikarzy przez Polską Federację Producentów Żywności – Związek Pracodawców i Federację Konsumentów w celu dostarczenia mediom rzetelnej wiedzy dotyczącej między innymi roli poszczególnych grup produktów żywnościowych w prawidłowo zbilansowanej diecie; tematyka warsztatów dotyczyła między innymi przetworów zbożowych oraz owoców i warzyw,
- ▶ uczestnictwo w konferencji „Wymagania przy wprowadzaniu na rynek żywności lokalnej” zorganizowanej przez Polską Izbę Produktu Regionalnego i Lokalnego (październik); Główny Inspektor JHARS przedstawił prezentację pt. „Wprowadzanie do obrotu produktów regionalnych i tradycyjnych”,
- ▶ uczestnictwo w konferencji „Potencjał eksportowy branży polskich specjalności żywnościowych” zorganizowanej przez Agencję Rynku Rolnego (październik); Główny

Inspektor JHARS wygłosił referat pt. „Bezpieczna Polska żywność – system nadzoru nad jakością żywności”,

- ▶ uczestnictwo w konferencji „Słodycze – Forum Producentów i Handlu” zorganizowanej przez Wydawnictwo Gospodarcze (listopad); konferencja skierowana była do producentów słodyczy, przedstawicieli handlu spożywczego oraz organizacji branżowych; celem spotkania było omówienie aktualnej sytuacji, a także wyzwań i zagrożeń dla branży słodyczy w Polsce,
- ▶ organizacja przez GIJHARS wizyty studyjnej ekspertów administracji publicznej z Litwy (grudzień); podczas spotkania przedstawiono doświadczenia wynikające z polskiego Przewodnictwa w Radzie Unii Europejskiej.

Ponadto, przedstawiciele IJHARS uczestniczyli w organizacji szeregu konferencji, seminariów i targów, na których omawiano zagadnienia dotyczące:

- ▶ rolnictwa ekologicznego – pracownicy GIJHARS oraz WIJHARS w: Białymstoku, Kielcach, Krakowie, Lublinie, Łodzi, Rzeszowie,
- ▶ produktów regionalnych i tradycyjnych – pracownicy GIJHARS oraz WIJHARS w: Białymstoku, Krakowie, Łodzi, Opolu, Rzeszowie,
- ▶ rynku żywnościowego, w tym między innymi dotyczące branży piekarskiej, owocowo-warzywnej, winiarskiej, mleczarskiej, mięsnej i zbożowej – pracownicy GIJHARS oraz WIJHARS w: Białymstoku, Bydgoszczy, Gdyni, Kielcach, Lublinie, Łodzi, Olsztynie, Wrocławiu, Zielonej Górze.

III. KIERUNKI DZIAŁANIA IJHARS W 2013 r.

III. Kierunki działania IJHARS w 2013 r.

Rok 2013 będzie jedenastym rokiem działalności IJHARS, która w ramach urzędowej kontroli żywności w Polsce, chroni interesy konsumentów i producentów oraz wpływa na pozytywną stymulację procesów rozwoju przetwórstwa, dystrybucji i eksportu żywności.

Do podstawowych kierunków działania IJHARS w 2013 r. należy zaliczyć:

- ▶ realizację zadań kontrolnych wskazanych w *Rocznym ramowym planie kontroli na 2013 r.*,
- ▶ aktualizację i rozszerzenie zakresu akredytacji w laboratoriach GIJHARS,
- ▶ wzmocnienie systemu kontroli jednostek certyfikujących w rolnictwie ekologicznym,
- ▶ wdrożenie nowych regulacji unijnych w sprawie systemów jakości żywności,
- ▶ terminowe i pełne wykonanie planu kontroli ex-post,
- ▶ wzmocnienie aktywności IJHARS na forum międzynarodowym.

Realizacja zadań kontrolnych, wskazanych w *Rocznym ramowym planie kontroli*

Roczny ramowy plan kontroli na 2013 r. obejmuje zarówno zadania kontrolne wynikające z ustawy o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych jak i innych ustaw, w których określone zostały kompetencje IJHARS. Tematyczny zakres planowych kontroli opracowany został między innymi w oparciu o wyniki analizy ryzyka sporządzonej na podstawie danych z kontroli przeprowadzonych w latach poprzednich oraz propozycje tematów zgłoszonych przez instytucje współpracujące z IJHARS. Kontrole realizowane w 2013 r. swoim zakresem obejmować będą wszystkie aspekty jakości handlowej, tj. ocenę organoleptyczną, badania fizykochemiczne oraz prawidłowość znakowania.

W ramach zaplanowanych kontroli sprawdzona zostanie jakość handlowa artykułów rolno-spożywczych stanowiących podstawę codziennej diety przeciętnego konsumenta, tj. przetwory mleczne, przetwory mięsne i rybne, jaja,

wyroby garmażeryjne, mrożonki warzywne z dodatkiem mięsa, makaron, pieczywo oraz świeże owoce i warzywa. W planie kontroli uwzględniono produkty, odnośnie których w latach poprzednich odnotowano wysoki odsetek nieprawidłowości lub dla których zakres kontroli obejmował wybrane aspekty jakości handlowej, np. znakowanie.

Kontroli IJHARS podlegać będą także produkty nie przeznaczone dla konsumenta finalnego oraz oferowane do sprzedaży bez opakowań jednostkowych.

Część z zaplanowanych kontroli uwzględniać będzie wszystkie aspekty jakości handlowej, natomiast niektóre skoncentrują się głównie na zagadnieniach związanych z prawidłowością znakowania.

Aktualizacja i rozszerzenie zakresu akredytacji w laboratoriach GIJHARS

W 2013 r. priorytetem działania laboratoriów GIJHARS będzie:

- ▶ wdrożenie nowych metodyk badawczych ukierunkowanych na potrzeby wynikające z zaplanowanych na 2013 r. tematów kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych z uwzględnieniem kompleksowej oceny danego produktu, w tym wykrywania różnego rodzaju zafałszowań i oznaczania surowców użytych do produkcji kontrolowanego wyrobu,
- ▶ rozszerzenie zakresu akredytacji potwierdzających kompetencje laboratoriów; planując rozszerzenie zakresu akredytacji kierowano się zakresem akredytacji dla danej matrycy i uzupełnieniem brakujących parametrów tak, aby wydawać pełne wyniki badań dla danego produktu jako akredytowane,
- ▶ utrzymanie wysokiej jakości badań poprzez uczestnictwo poszczególnych laboratoriów w badaniach biegłości i porównaniach międzylaboratoryjnych,
- ▶ wdrażanie jednolitego systemu zarządzania jakością poprzez szkolenia wewnętrzne pracowników laboratoriów GIJHARS,

- ▶ organizacja nadzwyczajnego spotkania Grupy Ekspertów ds. analizy mięsa drobiowego; w spotkaniu zaplanowanym na III kwartał 2013 r. udział wezmą przedstawiciele krajowych laboratoriów referencyjnych krajów członkowskich UE.

Wzmocnienie systemu kontroli jednostek certyfikujących w rolnictwie ekologicznym

W 2013 r. działania IJHARS wykonywane w ramach nadzoru nad jednostkami certyfikującymi i produkcją ekologiczną obejmować będą:

- ▶ audyty w jednostkach certyfikujących przeprowadzane w celu sprawdzenia stosowanych procedur kontrolnych, posiadanych środków technicznych, kwalifikacji osób prowadzących kontrolę oraz prawidłowości dokumentów sporządzanych w wyniku kontroli,
- ▶ kontrole u producentów ekologicznych przeprowadzane w celu sprawdzenia poprawności czynności kontrolnych wykonanych przez inspektorów upoważnionych jednostek certyfikujących w rolnictwie ekologicznym oraz zgodności produkcji prowadzonej przez producentów z przepisami dotyczącymi rolnictwa ekologicznego; od 2013 r. dodatkowym narzędziem służącym weryfikacji kontroli prowadzonych przez jednostki certyfikujące będą tzw. „kontrole nadzorowane”, polegające na uczestnictwie WIJHARS w trakcie czynności prowadzonych przez inspektorów tych jednostek,
- ▶ kontrole w zakresie bezprawnego stosowania odniesień do rolnictwa ekologicznego w znakowaniu produktów konwencjonalnych; sprawdzanie czy w oznakowaniu produktów „nieekologicznych” posłużono się słowami i/lub znakami zastrzeżonymi dla produktów rolnictwa ekologicznego odbywać się będzie w ramach kontroli jakości handlowej poszczególnych grup towarowych, prowadzonych przez IJHARS w 2013 r.

Wdrożenie nowych regulacji unijnych w sprawie systemów jakości żywności

W 2013 r. działania IJHARS w zakresie systemu ochrony produktów posiadających chronione nazwy i oznaczenia geograficzne oraz gwarantowanych tradycyjnych specjalności koncentrować się będą na zagadnieniach związanych z:

- ▶ wdrożeniem rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1151/2012, obowiązującego od dnia 3 stycznia 2013 r., które scala dotychczasowe regulacje dotyczące unijnych systemów jakości żywności w jednolite ramy prawne; kluczowe kwestie zawarte w tym rozporządzeniu dotyczą wzmocnienia istniejącego systemu chronionych nazw pochodzenia i chronionych oznaczeń geograficznych, wprowadzenia istotnych zmian do systemu gwarantowanych tradycyjnych specjalności oraz ustanowienia ram nowego systemu określeń jakościowych; prace związane z dostosowaniem ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. o rejestracji i ochronie nazw i oznaczeń produktów rolnych i środków spożywczych oraz o produktach tradycyjnych do wymagań wyżej wymienionego rozporządzenia prowadzone będą wspólnie z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz innymi podmiotami zaangażowanymi w system ChNP, ChOG i GTS,
- ▶ ochroną zarejestrowanych nazw jako ChNP, ChOG lub GTS między innymi poprzez działania mające na celu eliminowanie z obrotu produktów bezprawnie wykorzystujących renomę zarejestrowanych nazw, w tym między innymi przy współpracy z UOKiK i innymi organami zaangażowanymi w ochronę produktów posiadających ChNP, ChOG lub GTS,
- ▶ przeprowadzaniem kontroli upoważnionych jednostek certyfikujących, w tym sprawdzenie prawidłowości kontroli zgodności dokonanych przez jednostki poprzez przeprowadzenie kontroli sprawdzających u producentów,
- ▶ działaniami informacyjnymi w zakresie systemu chronionych nazw i oznaczeń geograficznych oraz gwarantowanych tradycyjnych specjalności - zadania w tym zakresie obejmą:
  - organizację spotkań z producentami,
  - przygotowywanie publikacji podejmujących tematykę związaną z systemem chronionych nazw i oznaczeń geograficznych oraz gwarantowanych tradycyjnych specjalności,
  - współpracę z innymi państwami UE w zakresie wymiany informacji i doświadczeń na temat kontroli produktów regionalnych i tradycyjnych.

Terminowe i pełne wykonanie programu kontroli ex-post

Priorytetowymi działaniami dotyczącymi zadań związanych z kontrolą ex-post w 2013 r. będzie głównie:

- ▶ terminowa realizacja programów kontroli określonych na lata kontrolne 2012/2013 (II połowa roku kontrolnego) i 2013/2014 (I połowa roku kontrolnego),
- ▶ rzetelne przygotowanie inspektorów IJHARS do kontroli ex-post w zakresie zasad funkcjonowania nowych mechanizmów Wspólnej Polityki Rolnej, wytypowanych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi na kontrolny rok kalendarzowy 2013/2014,
- ▶ terminowe wykonanie kontroli krzyżowych zleconych przez inne państwa członkowskie UE.

Ponadto, w celu stałego podnoszenia wiedzy i umiejętności kontrolerskich inspektorów IJHARS organizować będzie spotkania i narady służące wymianie doświadczeń z zakresu technik kontrolnych w zrealizowanych kontrolach ex-post na rynku wewnętrznym.

Wzmocnienie aktywności IJHARS na forum międzynarodowym

Ważnymi zadaniami IJHARS w 2013 r. na forum międzynarodowym będzie:

- ▶ aktywny udział pracowników w sesjach wybranych Komitetów KKŻ FAO/WHO, spotkaniach Grupy Roboczej Rady UE ds. *Codex Alimentarius* oraz sesjach Grupy

Roboczej EKG/ONZ ds. Norm Jakościowych dla Produktów Rolnych, niezbędny do prawidłowej realizacji zadań związanych z prowadzeniem spraw dotyczących współpracy z organizacjami międzynarodowymi,

- ▶ realizacja zadań wynikających z pełnienia funkcji Koordynatora FAO/WHO dla Europy oraz wspieranie Przewodniczącego Komitetu Koordynacyjnego FAO/WHA dla Europy,
- ▶ zorganizowanie wraz z Państwowym Instytutem Weterynaryjnym w Puławach – Państwowym Instytutem Badawczym międzynarodowej konferencji poświęconej 50- leciu Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO,
- ▶ realizacja działań wymienionych w konkluzjach Rady UE, przyjętych jako efekt przegranego głosowania nad normą wyznaczającą najwyższe dopuszczalne poziomy pozostałości dla raktopaminy; jedną z przyjętych konkluzji jest potrzeba uświadomienia podmiotom oraz krajowym organom administracyjnym znaczenia i skutków przyjmowania przez KKŻ FAO/WHO międzynarodowych norm; Rada UE wskazała także na konieczność zwiększenia udziału krajowych ekspertów z państw członkowskich UE w posiedzeniach komitetów KKŻ FAO/WHO,
- ▶ publikacja tłumaczeń wybranych dokumentów kodeksowych w celu przybliżenia prac KKŻ FAO/WHO wszystkim zainteresowanym w Polsce,
- ▶ kontynuacja rozpowszechniania informacji na temat KKŻ FAO/WHO i jej prac za pośrednictwem strony internetowej, aktualizacji broszury oraz poprzez publikowanie informacji za pośrednictwem dostępnych środków masowego przekazu.

IV. DANE STATYSTYCZNE O WYNIKACH KONTROLI

DANE STATYSTYCZNE O WYNIKACH KONTROLI

Kontrole planowe

DANE STATYSTYCZNE DOTYCZĄCE WYNIKÓW KONTROLI PLANOWYCH

Okres kontroli	WIJHARS przeprowadzający kontrolę	Nazwa kontrolowanego artykułu	Liczba przeprowadzonych kontroli	Liczba partii objętych kontrolą w zakresie*				% partii, w których stwierdzono nieprawidłowości w zakresie*			
				O	F	I	Z	O	F	I	Z
JAKOŚĆ HANDLOWA PRZETWORÓW MLECZNYCH											
I kw.	wszystkie WIJHARS	przetwory mleczne adresowane do dzieci (w tym głównie mleczne napoje fermentowane, serki smakowe, mleko naturalne i smakowe)	72	278	281	60	290	0,7	14,2	6,7	18,6
IV kw.	wszystkie WIJHARS	tłuszcze mleczne, sery, serki topione (w tym produkowane z mleka koziego lub owczego)	73	244	249	-	270	3,7	11,6	-	17,7
JAKOŚĆ HANDLOWA PRZETWORÓW Z MIĘSA CZERWONEGO											
II kw.	wszystkie WIJHARS	kielbasy, konserwy mięsne i produkty blokowe	118	375	348	-	372	0,5	25,3	-	38,7
IV kw.	wszystkie WIJHARS	wędzonki, pasztety (bez konserw) i konserwy mięsne sterylizowane	97	321	306	-	328	0,0	15,7	-	35,1
JAKOŚĆ HANDLOWA PRZETWORÓW OWOCOWYCH I WARZYWNYCH											
II kw.	wszystkie WIJHARS	mrożonki owocowe (jedno- i wieloskładnikowe) i warzywne (jedno i wieloskładnikowe, zupy)	37	104	104	-	96	1,9	14,4	-	14,6
III kw.	wszystkie WIJHARS	przetwory pomidorowe (w tym koncentraty, przeciery, ketchupy oraz sosy na bazie pomidorów lub koncentratu pomidorowego)	34	119	119	-	121	1,7	10,1	-	21,5
JAKOŚĆ HANDLOWA PRZETWORÓW RYBNYCH											
I kw.	wszystkie WIJHARS oprócz Opola	marynaty, konserwy rybne, ryby mrożone	82	176	176	-	227	2,3	13,1	-	26,4
JAKOŚĆ HANDLOWA HERBATY I HERBATEK OWOCOWYCH											
I kw.	wszystkie WIJHARS oprócz Opola	herbata (w tym głównie herbata czarna) i herbatki owocowe	28	74	74	-	98	0,0	5,4	-	23,5

DANE STATYSTYCZNE O WYNIKACH KONTROLI

Okres kontroli	WIJHARS przeprowadzający kontrolę	Nazwa kontrolowanego artykułu	Liczba przeprowadzonych kontroli	Liczba partii objętych kontrolą w zakresie*				% partii, w których stwierdzono nieprawidłowości w zakresie*			
				O	F	I	Z	O	F	I	Z
JAKOŚĆ HANDLOWA PRZYPRAW											
I kw.	wszystkie WIJHARS	przyprawy jednoskładnikowe	36	88	88	-	126	4,5	3,4	-	30,2
JAKOŚĆ HANDLOWA KONCENTRATÓW SPOŻYWCZYCH, MAJONEZÓW I SOSÓW MAJONEZOWYCH											
I kw.	wszystkie WIJHARS oprócz Opola i Rzeszowa	koncentraty spożywcze (w tym głównie koncentraty zup, drugich dań, deserów i kremów)	20	75	75	-	85	2,7	4,0	-	50,6
		majonezy i sosy majonezowe	19	55	55	-	58	1,8	16,4	-	44,8
JAKOŚĆ HANDLOWA OLEJÓW ROŚLINNYCH											
II kw.	wszystkie WIJHARS	oleje roślinne (w tym oliwa z oliwek)	30	38	43	-	55	0,0	4,7	-	40,0
JAKOŚĆ HANDLOWA JAJ											
II kw.	wszystkie WIJHARS	jaja	56	150	-	-	385	0,0	-	-	4,4
JAKOŚĆ HANDLOWA SOKÓW I NEKTARÓW											
II kw.	Bydgoszcz, Gdańsk, Kielce, Kraków, Katowice, Łódź, Olsztyn, Poznań, Szczecin oraz Warszawa	soki: jabłkowy, z owoców cytrusowych, nektary: z owoców cytrusowych,	22	58	58	-	72	0,0	10,3	-	16,7
JAKOŚĆ HANDLOWA NAWOZÓW OZNACZONYCH „BIO”/”EKO” ORAZ ŚRODKÓW WSPOMAGAJĄCYCH UPRAWĘ ROŚLIN											
II kw.	wszystkie WIJHARS oprócz Kielc i Wrocławia	nawozy	10	-	-	21	15	-	-	0,0	66,7
		środki wspomagające uprawę roślin	26	-	-	116	93	-	-	9,5	71,0
JAKOŚĆ HANDLOWA PIWA											
III kw.	wszystkie WIJHARS oprócz Bydgoszczy	piwo (ze szczególnym uwzględnieniem piwa niepasteryzowanego)	22	-	58	-	67	-	17,2	-	32,8
JAKOŚĆ HANDLOWA NAPOJÓW BEZALKOHOLOWYCH											
III kw.	wszystkie WIJHARS	napoje bezalkoholowe (w tym gazowane i niegazowane)	58	147	147	-	176	3,4	21,1	-	35,2
JAKOŚĆ HANDLOWA PRZETWORÓW Z MIĘSA DROBIEWEGO											
III kw.	wszystkie WIJHARS	wędliny podrobowe, kielbasy wędzone, pieczone i niewędzone oraz wędzonki	63	153	146	-	163	0,7	18,5	-	28,8

DANE STATYSTYCZNE O WYNIKACH KONTROLI

Okres kontroli	WIJHARS przeprowadzający kontrolę	Nazwa kontrolowanego artykułu	Liczba przeprowadzonych kontroli	Liczba partii objętych kontrolą w zakresie*				% partii, w których stwierdzono nieprawidłowości w zakresie*			
				O	F	I	Z	O	F	I	Z
JAKOŚĆ HANDLOWA MIODU											
III kw.	wszystkie WIJHARS oprócz Łodzi, Szczecina i Warszawy	miód	35	65	65	33	117	0,0	20,0	45,5	23,9
PRAWIDŁOWOŚĆ ZNAKOWANIA WYBRANYCH GRUP ARTYKUŁÓW ROLNO-SPOŻYWCZYCH											
III kw.	wszystkie WIJHARS	pieczywo	159**	-	-	-	456	-	-	-	28,3
		syropy owocowe	8**	-	-	-	24	-	-	-	29,2
		wyroby cukiernicze	54**	-	-	-	164	-	-	-	26,8
		wyroby ciastkarskie	94**	-	-	-	296	-	-	-	24,0
JAKOŚĆ HANDLOWA MIĘSA DROBIEWEGO											
IV kw.	wszystkie WIJHARS	tuszki kurcząt	65	171	53	-	162	2,9	0,0	-	14,8
JAKOŚĆ HANDLOWA WYROBÓW GARMAŻERYJNYCH											
IV kw.	wszystkie WIJHARS	potrawy z surowców mięsnych podrobowych i niemięsnych (w tym gulasze, flaki, bigosy), wyroby garmażeryjne z nadzieniem (w tym pierogi, krokiety)	66	168	168	-	179	0,6	14,9	-	31,8
		surowce sojowe (GMO)	9	-	10	-	10	-	0,0	-	0,0
JAKOŚĆ HANDLOWA NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH											
IV kw.	wszystkie WIJHARS z oprócz Kielc, Krakowa, Opola i Szczecina	drinki alkoholowe napoje spirytusowe	26	-	56	-	70	-	3,6	-	40,0
JAKOŚĆ HANDLOWA ARTYKUŁÓW ROLNO-SPOŻYWCZYCH O OBNIŻONEJ ZAWARTOŚCI PODSTAWOWEGO PARAMETRU											
IV kw.	wszystkie WIJHARS	przetwory mleczne	59	-	99	28	98	-	12,1	0,0	15,3
		przetwory z mięsa czerwonego	21	-	7	-	7	-	28,6	-	57,1
		przetwory owocowe niskosłodzone	21	-	60	-	63	-	10,0	-	28,6

*O – ocena organoleptyczna, F – parametry fizykochemiczne, Z – znakowanie, I – mikrobiologia (przetwory mleczne), analiza pyłkowa (miód), prawidłowość wprowadzania do obrotu – posiadanie pozwoleń MRiRW (nawozy)

** - w sumie skontrolowano 295 podmiotów, w niektórych podmiotach wytwarzano pieczywo i wyroby ciastkarskie oraz wyroby ciastkarskie i cukiernicze

DANE STATYSTYCZNE O WYNIKACH KONTROLI

Okres kontroli	WIJHARS przeprowadzający kontrolę	Nazwa priorytetowych artykułów	Liczba skontrolowanych jednostek	Liczba partii objętych kontrolą w zakresie zgodności z normami handlowymi		Procent partii, w których stwierdzono nieprawidłowości w zakresie zgodności z normami handlowymi	
				Wymagania jakościowe	Znakowanie	Wymagania jakościowe	Znakowanie
JAKOŚĆ HANDLOWA ŚWIEŻYCH OWOCÓW I WARZYW							
II kw.	wszystkie WIJHARS	owoce: jabłka, truskawki, winogrona, warzywa: pomidory, sałata, ogórki, marchew, cebula, kapusta i pietruszka	134	1044	1044	0,7	12,7

Kontrole doraźne zlecane przez Głównego Inspektora JHARS

DANE STATYSTYCZNE DOTYCZĄCE WYNIKÓW KONTROLI DORAŻNYCH GŁÓWNEGO INSPEKTORA JHARS

Okres kontroli	WIJHARS przeprowadzający kontrolę	Nazwa priorytetowych artykułów	Liczba przeprowadzonych kontroli	Liczba partii objętych kontrolą w zakresie*				Procent partii, w których stwierdzono nieprawidłowości w zakresie*			
				O	F	M	Z	O	F	M	Z
JAKOŚĆ HANDLOWA PRZETWORÓW Z MIĘSA CZERWONEGO											
I kw.	wszystkie WIJHARS	kielbasy białe	30	29	29	-	29	0,0	38,0	-	17,2
JAKOŚĆ HANDLOWA JAJ											
I-IV kw.	Gdańsk, Poznań, Zielona Góra	jaja	5	6	-	-	11	0	-	-	0,0
JAKOŚĆ HANDLOWA MIODÓW PITNYCH											
II kw.	Katowice, Kraków, Lublin, Łódź, Olsztyn	miody pitne	8	19	19	-	21	0,0	0,0	-	33,3
JAKOŚĆ HANDLOWA TŁUSZCZÓW DO SMAROWANIA											
II kw.	Katowice, Kraków, Lublin	tłuszcze do smarowania	3	-	5	-	5	-	40,0	-	0,0
JAKOŚĆ HANDLOWA KONCENTRATÓW											
II-III kw.	Poznań, Warszawa	koncentrat zupy, deseru	2	-	-	-	1	-	-	-	100,0
JAKOŚĆ HANDLOWA MIODÓW											
II kw.	Bydgoszcz, Katowice, Lublin	miód	3	-	0	-	3	-	0,0	-	33,3
JAKOŚĆ HANDLOWA PRZETWORÓW RYBNYCH											
II kw.	Gdańsk	przetwór rybny- Masełko makrelowe	1	-	-	-	4	-	-	-	100,0

DANE STATYSTYCZNE O WYNIKACH KONTROLI

Okres kontroli	WIJHARS przeprowadzający kontrolę	Nazwa priorytetowych artykułów	Liczba przeprowadzonych kontroli	Liczba partii objętych kontrolą w zakresie*				Procent partii, w których stwierdzono nieprawidłowości w zakresie*			
				O	F	M	Z	O	F	M	Z
JAKOŚĆ HANDLOWA ARTYKUŁÓW ROLNO-SPOŻYWCZYCH KWESTIONOWANYCH PRZEZ REPUBLIKĘ CZESKĄ											
III kw.	Warszawa	makaron z dodatkiem składnika jajecznego	1	-	-	-	-	-	-	-	-
III kw.	Warszawa	chipsy ziemniaczane	1	4	4	-	4	0,0	0,0	-	0,0
III kw.	Poznań, Warszawa	wyroby cukiernicze (wyrób czekoladopodobny mleczny, cukierki mleczne)	3	1	2	-	4	0,0	0,0	-	0,0
III kw.	Poznań, Bydgoszcz, Łódź	wyroby ciastkarskie (ciastka, wafle z kremem)	4	-	3	-	5	-	0,0	-	0,0
III kw.	Poznań, Kraków, Katowice, Białystok	wyroby mięsne (kielbasa śląska, kielbasa czosnkowa, szynka konserwowa)	4	-	4	-	7	-	0,0	-	0,0
III kw.	Bydgoszcz, Kraków	przetwory owocowo-warzywne (dżem, kapusta kiszona)	2	-	3	-	2	-	0,0	-	100,0
III kw.	Kraków, Katowice	przetwory mleczne (masło, ser)	3	-	2	-	3	-	0,0	-	0,0
POCHODZENIE SOLI W WYROBACH PIEKARSKICH, CUKIERNICZYCH, GARMAŻERYJNYCH ORAZ PRZETWORACH MIĘSNYCH											
II kw.	Białystok, Bydgoszcz, Lublin, Łódź, Olsztyn, Poznań, Warszawa	wyroby piekarskie, cukiernicze, garmażeryjne oraz przetwory mięsne	53	Kontrola dokumentacji				0			
Okres kontroli	WIJHARS przeprowadzający kontrolę	Nazwa priorytetowych artykułów	Liczba przeprowadzonych kontroli	Liczba partii objętych kontrolą w zakresie		Procent partii, w których stwierdzono nieprawidłowości w zakresie					
				Wymagań jakościowych	Znakowania	Wymagań jakościowych	Znakowania				
JAKOŚĆ HANDLOWA ZIEMNIAKÓW											
III kw.	wszystkie WIJHARS oprócz Białegostoku i Lublina	ziemniaki	21	32	32	3,1	6,2				
JAKOŚĆ HANDLOWA ŚWIEŻYCH OWOCÓWI WARZYW											
I kw.	Zielona Góra	jabłka	2	12	12	8,3	0,0				
III kw.	Warszawa	winogrona stołowe	1	1	1	0,0	0,0				

DANE STATYSTYCZNE O WYNIKACH KONTROLI

Okres kontroli	WIJHARS przeprowadzający kontrolę	Nazwa priorytetowych artykułów	Liczba przeprowadzonych kontroli	Liczba partii objętych kontrolą w zakresie*				Procent partii, w których stwierdzono nieprawidłowości w zakresie*			
				O	F	M	Z	O	F	M	Z
PRAWIDŁOWOŚCI WPROWADZANIA DO OBROTU NAWOZÓW ZAWIERAJĄCYCH AZOTAN AMONOWY W ILOŚCI POWYŻEJ 28%											
IV kw.	Białystok, Olsztyn	nawozy o wysokiej zawartości azotanu amonowego	3	1 - kontrola dokumentacji potwierdziła odporność na detonację							
PRAWIDŁOWOŚCI WPROWADZANIA DO OBROTU NAWOZÓW											
III kw.	Szczecin	nawóz mineralny	1	-	-	-	-	-	-	-	-

Kontrole doraźne zleczone przez wojewódzkiego inspektora JHARS

DANE STATYSTYCZNE DOTYCZĄCE WYNIKÓW KONTROLI DORAŻNYCH WOJEWÓDZKIEGO INSPEKTORA JHARS

Okres kontroli	WIJHARS przeprowadzający kontrolę	Nazwa kontrolowanego artykułu	Liczba przeprowadzonych kontroli	Liczba partii objętych kontrolą w zakresie*				% partii, w których stwierdzono nieprawidłowości w zakresie*			
				O	F	M	Z	O	F	M	Z
JAKOŚĆ HANDLOWA PRZETWORÓW MLECZNYCH											
I-IV kw.	Białystok, Kielce, Lublin, Łódź, Olsztyn, Opole, Szczecin, Warszawa, Zielona Góra	ser, masło, twaróg, mix tłuszczowy, lody	20	2	10	0	38	50,0	20,0	0	13,2
JAKOŚĆ HANDLOWA PRZETWORÓW Z MIĘSA CZERWONEGO											
I-IV kw.	Białystok, Katowice, Kielce, Kraków, Lublin, Łódź, Olsztyn, Opole, Rzeszów, Szczecin, Warszawa, Wrocław, Zielona Góra	kiełbasy, konserwy mięsne, wędzonki	67	58	61	0	141	3,4	13,1	0	21,3
JAKOŚĆ HANDLOWA PRZETWORÓW OWOCOWYCH I WARZYWNYCH											
II kw.	Bydgoszcz, Katowice, Kraków, Olsztyn, Poznań, Rzeszów, Szczecin, Warszawa, Wrocław, Zielona Góra	warzywa marynowane, dżemy, kompoty, suszone owoce, soki	32	27	25	0	68	7,4	44,0	0	41,2
JAKOŚĆ HANDLOWA PRZETWORÓW RYBNYCH											
I-IV kw.	Białystok, Gdańsk, Poznań, Szczecin	ryby wędzone, ryby mrożone	22	5	6	0	43	0	0	0	7,0
JAKOŚĆ HANDLOWA PIECZYWA											
I-IV kw.	wszystkie WIJHARS	pieczywo	377	530	25	0	1014	11,3	36,0	0	20,7
JAKOŚĆ HANDLOWA WYROBÓW CIASTKARSKICH											
I-IV kw.	Lublin, Rzeszów, Szczecin, Wrocław	ciastka	10	1	1	0	16	0	0	0	56,3

DANE STATYSTYCZNE O WYNIKACH KONTROLI

Okres kontroli	WIJHARS przeprowadzający kontrolę	Nazwa kontrolowanego artykułu	Liczba przeprowadzonych kontroli	Liczba partii objętych kontrolą w zakresie*				% partii, w których stwierdzono nieprawidłowości w zakresie*			
				O	F	M	Z	O	F	M	Z
JAKOŚĆ HANDLOWA CUKRU I WYROBÓW CUKIERNICZYCH											
I-III kw.	Bydgoszcz, Kraków, Opole, Poznań, Rzeszów, Warszawa	želki, cukier, cukierki	13	2	7	0	17	0	0	0	23,5
JAKOŚĆ HANDLOWA PRZETWORÓW ZBOŻOWYCH											
I-IV kw.	Bydgoszcz, Katowice, Kraków, Kielce, Lublin, Rzeszów, Szczecin, Warszawa	makaron, kasza, mąka	35	7	31	0	66	0	19,4	0	37,9
JAKOŚĆ HANDLOWA PRZYPRAW											
I-II kw.	Bydgoszcz, Katowice, Łódź, Poznań, Warszawa, Wrocław	przyprawy jednoskładnikowe	10	4	13	1	22	0	15,4	100,0	63,6
JAKOŚĆ HANDLOWA KONCENTRATÓW I DODATKÓW SPOŻYWCZYCH											
I-III kw.	Bydgoszcz, Kraków, Wrocław, Zielona Góra	ciasta w proszku, mieszanki do wypieku pieczywa	6	0	5	0	18	0	20,0	0	16,7
JAKOŚĆ HANDLOWA OLEJÓW ROŚLINNYCH											
I kw.	Katowice	tłuszcze roślinne	1	0	0	0	5	0	0	0	20,0
JAKOŚĆ HANDLOWA JAJ											
I-IV kw.	Gdańsk, Kraków, Lublin, Opole, Rzeszów, Wrocław	jaja	11	8	0	0	41	0	0	0	12,2
JAKOŚĆ HANDLOWA WYROBÓW GARMAŻERYJNYCH											
I-IV kw.	Gdańsk, Katowice, Kielce, Kraków, Łódź, Rzeszów, Wrocław	pierogi, fasolka po bretońsku, flaki wołowe	23	0	1	0	67	0	0	0	41,8
JAKOŚĆ HANDLOWA PIWA I NAPOJÓW FERMENTOWANYCH											
I, IV kw.	Łódź, Opole, Zielona Góra	piwo, wino	6	0	7	0	3	0	0	0	66,7
JAKOŚĆ HANDLOWA NAPOJÓW BEZALKOHOLOWYCH											
IV kw.	Kielce	oranżada biała	1	0	0	0	2	0	0	0	0
JAKOŚĆ HANDLOWA PRZETWORÓW Z MIĘSA DROBIOWEGO											
I kw.	Kielce, Zielona Góra	filet z indyka, mięso gęsie	2	0	2	0	1	0	0	0	0
JAKOŚĆ HANDLOWA MIODU											
I kw.	Rzeszów	miód	1	0	0	0	1	0	0	0	0
JAKOŚĆ HANDLOWA PRZETWORÓW ZIEMNIACZANYCH I SKROBIOWYCH											
I-IV kw.	Białystok, Poznań, Opole, Szczecin, Warszawa	mąka ziemniaczana, skrobia ziemniaczana, chipsy	6	6	4	0	13	0	25,0	0	7,7
JAKOŚĆ HANDLOWA GRZYBÓW											
I kw.	Wrocław, Zielona Góra	grzyby	2	0	2	0	4	0	50,0	0	50,0

DANE STATYSTYCZNE O WYNIKACH KONTROLI

Okres kontroli	WIJHARS przeprowadzający kontrolę	Nazwa kontrolowanego artykułu	Liczba przeprowadzonych kontroli	Liczba partii objętych kontrolą w zakresie*				% partii, w których stwierdzono nieprawidłowości w zakresie*			
				O	F	M	Z	O	F	M	Z
JAKOŚĆ HANDLOWA NASION ROŚLIN OLEISTYCH											
IV kw.	Wrocław	słonecznik	1	0	0	0	2	0	0	0	50,0
JAKOŚĆ HANDLOWA CHMIELU											
I kw.	Lublin	produkty chmielowe	3	0	0	0	14	0	0	0	0
JAKOŚĆ HANDLOWA PRODUKTÓW REGIONALNYCH											
II-III kw.	Kraków, Opole	obwarzane krakowski, oscypek, redykołka, kołacz śląski	19	14	0	0	5	0	0	0	0
NADZÓR NA PRAWIDŁOWOŚCIĄ WPROWADZANIA NAWOZÓW DO OBROTU											
II-III	Kraków, Szczecin	nawozy, środki wspomagające uprawę roślin	4	0	1	0	13	0	1	0	69,2

*O – ocena organoleptyczna, F – parametry fizykochemiczne, M – mikrobiologia, Z – znakowanie

Okres kontroli	WIJHARS przeprowadzający kontrolę	Nazwa priorytetowych artykułów	Liczba przeprowadzonych kontroli	Liczba partii objętych kontrolą w zakresie zgodności z normami handlowymi		Procent partii, w których stwierdzono nieprawidłowości w zakresie zgodności z normami handlowymi	
				Wymagania jakościowe	Znakowanie	Wymagania jakościowe	Znakowanie
JAKOŚĆ HANDLOWA ŚWIEŻYCH OWOCÓW I WARZYW							
I-IV kw.	Katowice, Poznań, Szczecin, Warszawa, Wrocław, Zielona Góra	owoce: jabłka, mandarynki, cytryny, truskawki, winogrona, kiwi, gruszki, śliwki, grejpfruty, pomarańcze warzywa: pomidory, papryka, marchew, cebula, kapusta, sałata, kalafiori, brokuły, ogórki, pory, czosnek, cukinia, bakłażan	411	2521	3570	4,7	24,0

Okres kontroli	WIJHARS przeprowadzający kontrolę	Nazwa kontrolowanego artykułu	Liczba przeprowadzonych kontroli	Liczba partii objętych kontrolą w zakresie*				% partii, w których stwierdzono nieprawidłowości w zakresie*			
				O	F	M	Z	O	F	M	Z
SPRAWDZENIE WYKONANIA ZALECEŃ POKONTROLNYCH I DECYZJI ADMINISTRACYJNYCH											
I-IV kw.	Wszystkie WIJHARS		219	kontrola dokumentacji							

Wojewódzkie Inspektoraty Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych

---

Województwo Dolnośląskie

Wojewódzki Inspektor Bogusław Stec
ul. Ofiar Oświęcimskich 12
50-069 Wrocław
tel. (71) 346-08-84
fax (71) 343-75-28
wiwroclaw@ijhars.gov.pl

Oddział Żarska Wieś

59-900 Zgorzelec 1
tel./fax (75) 771-97-37

Oddział Międzyzlesie

ul. Kolejowa 9
57-530 Międzyzlesie
tel./fax (74) 812-59-43

Województwo Kujawsko-Pomorskie

Wojewódzki Inspektor Marek Szczygielski
ul. Hetmańska 28
85-039 Bydgoszcz
tel. (52) 322-87-10
fax (52) 322-47-26
wibygdoszcz@ijhars.gov.pl

Województwo Lubelskie

Wojewódzki Inspektor Marian Jaworski
ul. Nowy Świat 3
20-418 Lublin
tel. (81) 532-06-15
fax (81) 532-23-59
wilublin@ijhars.gov.pl

Oddział Biała Podlaska

ul. Kolejowa 21
21-500 Biała Podlaska
tel./fax (83) 343-85-54, 343-33-30
wijnarsbiala@interia.pl

Województwo Lubuskie

Wojewódzki Inspektor Bogdan Karwowski
ul. Boh. Westerplatte 11
65-034 Zielona Góra
tel./fax (68) 325-30-62
wizielonagora@ijhars.gov.pl

Oddział Rzepin

ul. Bohaterów Radzieckich 47
69-110 Rzepin
tel./fax (95) 759-64-35
wirzepin@ijhars.gov.pl

Województwo Łódzkie

Wojewódzki Inspektor Tomasz Fraszka
ul. Gdańska 38
90-730 Łódź
tel./fax (42) 636-62-40
wilodz@ijhars.gov.pl

Województwo Małopolskie

Wojewódzki Inspektor Małgorzata Kozień
ul. Św. Sebastiana 9
31-049 Kraków
tel. (12) 623-30-50
fax (12) 623-30-55
wikrakow@ijhars.gov.pl

Województwo Mazowieckie

Wojewódzki Inspektor Krzysztof Muszyński
ul. Marszałkowska 115
00-102 Warszawa
tel. (22) 654-01-80
fax (22) 654-01-81
wiwarszawa@ijhars.gov.pl

Województwo Opolskie

Wojewódzki Inspektor Andrzej Pawłowicz
ul. Wrocławska 170
45-835 Opole
tel./fax (77) 454-31-18
sekretariat@ijhars.opole.pl

Województwo Podkarpackie

Wojewódzki Inspektor Jerzy Wiśniewski
ul. Lubelska 46
35-233 Rzeszów
tel./fax (17) 853-34-38
wirzeszow@ijhars.gov.pl

Oddział Korczowa

Drogowe Przejście Graniczne Korczowa
tel./fax (16) 628-44-60

Oddział Krosno

ul. Bieszczadzka 1
38-400 Krosno
tel./fax (13) 437-28-79

Województwo Podlaskie

Wojewódzki Inspektor Bohdan Goss
ul. Młynowa 1
15-404 Białystok
tel. (85) 747-97-40
tel./fax (85) 747-97-49
wibialystok@ijhars.gov.pl

Województwo Pomorskie

Wojewódzki Inspektor Tadeusz Gniazdowski
ul. Polska 15
81-969 Gdynia
tel. (58) 660-55-30
fax (58) 660-55-55
wigdansk@ijhars.gov.pl

Województwo Śląskie

Wojewódzki Inspektor Lesław Skorupski
ul. Jana III Sobieskiego 10
40-083 Katowice
tel. (32) 351-11-61
fax (32) 351-11-63
wikatowice@ijhars.gov.pl

Województwo Świętokrzyskie

Wojewódzki Inspektor Marzena Furmanek
ul. Zagnańska 91
25-558 Kielce
tel. (41) 362-69-64/65
fax (41) 362-64-10
wikielce@ijhars.gov.pl

Województwo Warmińsko-Mazurskie

Wojewódzki Inspektor Ryszard Piórkowski
ul. Szarych Szeregów 7
10-079 Olsztyn
tel. (89) 535-90-48, 527-44-64
fax (89) 521-33-25
wiolsztyn@ijhar-s.gov.pl

Województwo Wielkopolskie

Wojewódzki Inspektor Mirosława Mruk
pl. Wolności 17
61-739 Poznań
tel. (61) 851-03-45
fax (61) 851-03-46
wipoznan@ijhar-s.gov.pl

Województwo Zachodniopomorskie

Wojewódzki Inspektor Andrzej Romaniuk
ul. Wały Chrobrego 4
70-502 Szczecin
tel. (91) 434-56-66, 430-32-72
fax (91) 434-56-66
wiszczecin@ijhars.gov.pl

Wydział Kontroli Obrotu z Zagranicą

ul. Kopernika 5/2
70-241 Szczecin
tel. (91) 489-22-36, 488-01-31
fax (91) 488-01-30

Laboratoria specjalistyczne Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych

---

Centralne Laboratorium w Poznaniu

Akredytacje PCA: AB 370
Kierownik: Magdalena Świdarska
ul. Reymonta 11/13
60-791 Poznań
(61) 867-90-34
(61) 867-90-19
labpoznan@ijhars.gov.pl

Laboratorium Specjalistyczne w Białymstoku

Akredytacje PCA: AB 705
Kierownik: Leszek Arciuch
ul. Ogrodowa 10
15-027 Białystok
(85) 653-78-55, (85) 653-78-50
(85) 653-78-60
labbialystok@ijhars.gov.pl

Laboratorium Specjalistyczne w Lublinie

Akredytacje PCA: AB 775
Kierownik: Renata Wojtysiak
ul. Nowy Świat 3
20-418 Lublin
(81) 743-81-01
(81) 534-21-20
lablublin@ijhars.gov.pl

Laboratorium Specjalistyczne w Gdyni

Akredytacje PCA: AB 285
Kierownik: Joanna Olszewska-Siemaszko
Al. Mar. J. Piłsudskiego 8/12
81-378 Gdynia
(58) 660-75-20
(58) 661-68-14
labgdynia@ijhars.gov.pl

Laboratorium Specjalistyczne w Szczecinie

Akredytacje PCA: AB 706
Kierownik: Irena Kuc
ul. Wały Chrobrego 4
70-502 Szczecin
(91) 430 33-24, 434-44-56
(91) 430-32-71
labszczecin@ijhars.gov.pl

Laboratorium Specjalistyczne w Kielcach

Akredytacje PCA: AB 704
Kierownik: Adam Kaleta
ul. Zagnańska 91
25-558 Kielce
(41) 332-70-84
(41) 332-70-85
labkielce@ijhars.gov.pl

IJHARS